

Κείμενο για τη διαμόρφωση θέσεων
**Προς έναν νέο νόμο πλαίσιο για την
Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια
Εκπαίδευση**

ΓΙΑ ΤΗΝ ΥΠΕΡΑΣΠΙΣΗ ΤΗΣ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ	7
Σκοπός της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης.....	8
Διάρθρωση και γενικές αρχές λειτουργίας Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης	9
ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	11
Α. Νηπιαγωγείο.....	11
Β. Δημοτικό Σχολείο	12
Προτάσεις για την αναδιαμόρφωση της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης.....	14
1. Διοικητικό και Υλικοτεχνικό πλαίσιο	14
2. Διδακτικό πλαίσιο λειτουργίας.....	18
ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ.....	19
Α. Γυμνάσιο.....	19
Β. Λύκειο	21
Προτάσεις για την αναμόρφωση της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης	22
Τεχνική, Επαγγελματική Εκπαίδευση (Τ.Ε.Ε.).....	26
Προτάσεις για την αναμόρφωση της Τεχνικής Επαγγελματικής Εκπαίδευσης (Τ.Ε.Ε.) στο πλαίσιο της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης	28
Γ. Καθ' οδόν προς το «Ένα Λύκειο»	29
Μεταβατική Λειτουργία	29
Περιεχόμενο και Πλαίσιο	30
Δ. Μετά το Λύκειο	31
1. Συνέχιση σπουδών στα πανεπιστήμια	31
3. Συνέχιση στα 2ετή τμήματα των Πανεπιστημίων	32
4. Πιστοποιήσεις Απολυτηρίου-Πτυχίου, για ΑΣΕΠ και Ελεύθερο Επάγγελμα.....	32
5. Εκπαίδευση Εκπαιδευτικών	33
ΕΙΔΙΚΗ ΑΓΩΓΗ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ.....	33
Πρόταση για την πρώιμη παρέμβαση	36

ΕΙΔΙΚΕΣ ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΣΧΟΛΕΙΩΝ	36
Α. Πειραματικά Σχολεία.....	36
Προτάσεις για την αναμόρφωση των Πειραματικών Σχολείων	37
Β. Μουσικά Σχολεία.....	38
Γ. Καλλιτεχνικά Σχολεία	39
Μειονοτική & Διαπολιτισμική Εκπαίδευση	40
Προτάσεις για την ενίσχυση της Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης.....	42
Ένταξη μαθητών/ριών Ρομά στο εκπαιδευτικό σύστημα	44
Η Εκπαίδευση στις φυλακές.....	46
Σκοπός:.....	46
ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΜΟΝΑΔΩΝ.....	49
Βασικές αρχές και όργανα διοίκησης του σχολείου.....	49
1. Ο Σύλλογος διδασκόντων.....	49
2. Ο/η Διευθυντής/ρια, ο/η Υποδιευθυντής/ρια	51
3. Το Σχολικό Συμβούλιο	51
Διάρθρωση της Διοίκησης της Εκπαίδευσης	54
Βασικές αρχές και λειτουργία της διοίκησης.....	54
Πρόταση αναδιάρθρωσης της Διοίκησης της Εκπαίδευσης	55
Λειτουργία δομών υποστήριξης του εκπαιδευτικού έργου (ΠΕ.Κ.Ε.Σ. – Κ.Ε.Σ.Υ. – Κ.Ε.Α.).....	56
Επιμόρφωση Εκπαιδευτικών.....	58
ΣΧΟΛΙΚΗ ΖΩΗ ΚΑΙ ΜΑΘΗΤΙΚΕΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΕΣ.....	62
Α. Μαθητικές Κοινότητες.....	62
Β. Σχολικός Κανονισμός.....	63
Γ. Σχολικοί Συνεταιρισμοί.....	66
Οργανώσεις Γονέων και Κηδεμόνων-Σχολές Γονέων	66

ΚΕΙΜΕΝΟ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΘΕΣΕΩΝ

ΠΡΟΣ ΕΝΑΝ ΝΕΟ ΝΟΜΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑ & ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Το κείμενο που ακολουθεί είναι αποτέλεσμα συλλογικής προσπάθειας μελών του «Δικτύου για την Υπεράσπιση της Δημόσιας Εκπαίδευσης». Πρόκειται για **προτάσεις προς συζήτηση, οι οποίες μετά την ενεργό συμμετοχή όλων των θεματικών ομάδων του Δικτύου και την ολοκλήρωση της διαδικασίας ανατροφοδότησης και αναστοχασμού, θα αποτελέσουν το βασικό πλαίσιο αρχών για τη διαμόρφωση ενός νέου Νόμου - Πλαίσιο για την εκπαίδευση. Υπό την έννοια αυτή, το κείμενο δεν πρέπει να θεωρηθεί ότι αποτυπώνει νομικές ρυθμίσεις αλλά πρέπει να αντιμετωπιστεί ως κείμενο θέσεων που θα μπορούσε να μετασχηματιστεί σε νομικό κείμενο.**

ΣΥΝΕΒΑΛΑΝ ΣΤΗ ΣΥΓΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΚΕΙΜΕΝΟΥ

[με αλφαβητική σειρά]

- Αθανασιάδης Χάρης, Καθηγητής Τμήματος Φιλοσοφίας, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, Δ/ντής του Μεταπτυχιακού Προγράμματος "Δημόσια Ιστορία" του ΕΑΠ
- Αθανασόπουλος Γιώργος, Δάσκαλος
- Αναστασοπούλου Ελένη, Νηπιαγωγός, πρώην Περιφερειακή Διευθύντρια Εκπαίδευσης Θεσσαλίας
- Ανδριώτης Νίκος, Φιλολόγος, Πειραματικό Σχολείο Πανεπιστημίου Αθηνών
- Βαβούλη Σταματίνα, Δασκάλα, Διευθύντρια 3ου Δημοτικού Σχολείου Ασπρόπυργου
- Βιδάκη Ειρήνη, Δασκάλα, Συντονίστρια Εκπαιδευτικού Έργου ΠΕ.Κ.Ε.Σ Κρήτης
- Γαβρόγλου Κώστας, Ομότιμος Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Αθηνών, πρώην Υπουργός Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων
- Γεωργουδής Στράτος, Φυσικός, Υπεύθυνος Εκπαιδευτικών Θεμάτων ΟΙΕΛΕ

- Γιγουρτάκης Νίκος, Αρχαιολόγος-Φιλολόγος, Διευθυντής επί τιμής της Διεύθυνσης Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Ηρακλείου
- Δαμιανός Πέτρος, Σύμβουλος-Συντονιστής Εκπαίδευσης στο Κέντρο Κράτησης Νέων Αυλώνα
- Δημητρακόπουλος Θοδωρής, Δάσκαλος
- Δημητρίου Χρήστος, Δάσκαλος, πρώην Περιφερειακός Διευθυντής Εκπαίδευσης Στερεάς Ελλάδας
- Ζάγκα Ελευθερία, Φιλολόγος
- Ζερβάκης Στέλιος, Διευθυντής Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Χανίων
- Καλαντζή Ράνια, Καθηγήτρια Πληροφορικής, Γενική Διευθύντρια Σιβιτανιδείου ΔΣΤΕ
- Καλαρχάκη Βασιλεία, Δασκάλα, Διευθύντρια 3ου Δημοτικού Σχολείου Ζεφυρίου
- Κασσιανός Παναγιώτης, Δάσκαλος
- Κατσούρας Σταύρος, Κοινωνιολόγος, 1ο ΕΠΑΛ Ν. Μαγνησίας, Αιρετό μέλος του ΠΥΣΔΕ Μαγνησίας
- Κουγέας Σωκράτης, Φιλολόγος, Ιδιωτική Εκπαίδευση
- Κωνσταντάτος Σπύρος, Φιλολόγος, πρώην Προϊστάμενος Διεύθυνσης Σπουδών Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης στο ΥΠ.Π.Ε.Θ
- Λάσπας Τάσος, Δάσκαλος, Διευθυντής στο Σχολείο Δεύτερης Ευκαιρίας, Φυλακών Νιγρίτας
- Λεοντοπούλου Παρασκευή, Θεολόγος, Διευθύντρια στο Ζάννειο Πειραματικό Λύκειο Πειραιά
- Μακατουνάκης Νίκος, Δάσκαλος, Δ/ντής Δημοτικού Σχολείου Τυλίσου Κρήτης, Μέλος Νομαρχιακού Τμήματος ΑΔΕΔΥ
- Μακράκης Γεώργιος, Δάσκαλος, Πρόεδρος Συλλόγου Πρωτοβάθμιας Εκπ. "Δ.Θεοτοκόπουλος", μέλος της Ε.Ε. ΑΔΕΔΥ
- Μαντζαρίδου Αρχοντούλα, Δασκάλα, Συντονίστρια Εκπαιδευτικού Έργου στο 6ο ΠΕ.Κ.Ε.Σ Αττικής
- Μεντζίνης Νίκος, Δάσκαλος, πρώην Πρ.Συλλόγου Εκπ/κών Ν. Ηρακλείου "Δ.Θεοτοκόπουλος", πρώην Πρ. Νομ/κού Τμ/τος ΑΔΕΔΥ Ηρακλείου

- Μουντζούρογλου Νίκη, Νομικός
- Μουστάκας Γιώργος, πρώην Προϊστάμενος Διεύθυνσης Σπουδών Επαγγελματικής Εκπαίδευσης ΥΠ.Π.Ε.Θ
- Μπερνιδάκης Ιωάννης, Καθηγητής Ηλεκτρολογίας, Διευθυντής 6ου ΕΠΑΛ Πειραιά
- Μυλωνίδης Ευθύμης, Δάσκαλος, Πρόεδρος Συλλόγου Δασκάλων και Νηπιαγωγών Βόνιτσας
- Πεφάνης Παναγιώτης, Φυσικός, Συντονιστής Εκπαιδευτικού Έργου και Οργανωτικός Συντονιστής στο 6ο ΠΕ.Κ.Ε.Σ Αττικής
- Πολίτης Γιώργος, Δάσκαλος
- Ρατκίδου Φωτεινή, Νηπιαγωγός, αιρετή στο ΠΥΣΠΕ Ν. Σερρών
- Σαμαρά Νικολέττα, νηπιαγωγός με εξειδίκευση στην ειδική αγωγή
- Σάμιος Γιώργος, Κοινωνιολόγος, 7ο Λύκειο Αθηνών
- Σοφός Αλιβίζος, Καθηγητής Πανεπιστημίου Αιγαίου, Πρόεδρος Π.Τ.Δ.Ε.
- Σπανού Μαρία, Νηπιαγωγός
- Τερζάκης Γιώργος, Δάσκαλος, πρώην Περιφερειακός Διευθυντής Εκπαίδευσης Κρήτης
- Τζίμας Νίκος, Διευθυντής Μουσικού Σχολείου Λαμίας
- Τρούλης Γιώργος, Δάσκαλος, Αντιπρόεδρος Δ.Σ. της ΔΟΕ
- Τσαφταρίδης Νικόλας, MA, Phd ΕΕΠ Μουσικής Αγωγής Τμήμα Εκπαίδευσης και Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία, Σχολή Επιστημών της Αγωγής, Παν/μιο Αθηνών
- Τσίκιζα Έλενα, Φιλολόγος, Διευθύντρια 2ου Πειραματικού Γενικού Λυκείου Αθήνας
- Φωτεινού Αγγελική, Φιλολόγος, πρώην Περιφερειακή Διευθύντρια Ηπείρου

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ο Ν. 1566/1985 που αφορά τη δομή και λειτουργία της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης αποτελεί σημείο αναφοράς για την εκπαίδευση, διότι λειτούργησε ως σύνοψη και πλαισίωση όλων των επιμέρους αλλαγών που δρομολογήθηκαν κατά την πρώτη δεκαετία της Μεταπολίτευσης. Επρόκειτο για αλλαγές που κάλυπταν όλο το φάσμα των εκπαιδευτικών δομών και πρακτικών – από τη διοίκηση της εκπαίδευσης έως το περιεχόμενο της σχολικής γνώσης και την ενδυμασία των μαθητών/ριών– που αποσκοπούσαν στον εκδημοκρατισμό της εκπαίδευσης.

Πιο συγκεκριμένα, στους βασικούς άξονες του Ν. 1566/85 συμπεριλήφθηκαν: η αντικατάσταση των αυταρχικών δομών της διοίκησης και η ρύθμιση της εκπαιδευτικής ζωής με δημοκρατικό χαρακτήρα, η διεύρυνση των εκπαιδευτικών και των κοινωνικών ευκαιριών των μαθητών/ριών και η προβολή και η καλλιέργεια των δημοκρατικών αξιών μέσω της σχολικής γνώσης. Οι πολλαπλές προσδοκίες που αποτυπώθηκαν στα νομοθετήματα της πρώτης μεταπολιτευτικής δεκαετίας δεν εκπληρώθηκαν στο σύνολό τους. Κάποιες πτυχές τους, όπως οι θεσμοί λαϊκής συμμετοχής στην εκπαιδευτική διοίκηση, ατρόφησαν γρήγορα από τις γραφειοκρατικές αγκυλώσεις του εκπαιδευτικού συστήματος. Επίσης, κάποιες άλλες ενδιαφέρουσες δοκιμές δεν υποστηρίχθηκαν οικονομικά και επιμορφωτικά όσο έπρεπε, με συνέπεια τον μαρασμό και την κατάργησή τους. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτέλεσαν τα πολυκλαδικά λύκεια, που στόχευαν στη σύνθεση γενικής και τεχνικής εκπαίδευσης, με άλλα λόγια στην ολόπλευρη ανάπτυξη της προσωπικότητας των μαθητών/ριών, τα οποία ξεκίνησαν ελπιδοφόρα το 1984, αφέθηκαν όμως στην τύχη τους ύστερα από το 1989 για να καταργηθούν ως ακριβά και μη γενικεύσιμα το 1997.

Θεσμοί επίσης που προβλήθηκαν ως τομές στην παιδαγωγική καθοδήγηση, όπως αυτός του σχολικού συμβούλου, με τον οποίο αντικαταστάθηκαν οι διαβόητοι επιθεωρητές, εκφυλίστηκαν σταδιακά σε θεσμικά κελύφη. Ευθύνη για την πορεία αυτή είχαν τόσο οι κυβερνήσεις που δε στήριξαν επαρκώς τους λειτουργούς και τον ίδιο τον θεσμό όσο και οι ίδιοι οι λειτουργοί που υπηρέτησαν σε αυτές τις θέσεις και δεν κατάφεραν να κατακτήσουν το αναγκαίο, για τη θεσμική τους ιδιότητα, κύρος, ώστε να κερδίσουν την εμπιστοσύνη των εκπαιδευτικών και να καταστεί ο θεσμός βασικός μοχλός παιδαγωγικής υποστήριξης και εξέλιξης. Τέλος, μια σχεδόν αυτονόητη για κοσμικά κράτη εκπαιδευτική ρύθμιση, όπως η αφαίρεση από τους σκοπούς της εκπαίδευσης της ειδικής έμφασης στην “ανάπτυξη της εθνικής και θρησκευτικής συνείδησης”, δεν προωθήθηκε ουδέποτε, καθώς προσέκρουε και

προσक्रούει, ακόμη και σήμερα, στη συνταγματική επιταγή που αποτυπώνεται στο Άρθρο 16 του Συντάγματος, κληρονομιά του πρώτου μετεμφυλιακού συντάγματος του 1952.

Σήμερα, τριανταπέντε χρόνια μετά την ψήφιση του Ν.1566/1985, η λειτουργία της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης ακολουθεί ουσιαστικά τη φιλοσοφία του νόμου και πολλές επιμέρους ρυθμίσεις του. Όμως, ο χρόνος που έκτοτε μεσολάβησε και οι αλλαγές που συντελέστηκαν στη διάρθρωση και τις πολιτισμικές πρακτικές της ελληνικής κοινωνίας, επιβάλλουν μια νέα συνολική ρύθμιση του εκπαιδευτικού μας συστήματος που θα αποσκοπεί ασφαλώς στην ανανέωση και ολοκλήρωση του δημοκρατικού προσανατολισμού του, ταυτόχρονα με τη λειτουργικότητά του. Με άλλα λόγια, θα ανταποκρίνεται στις νέες μορφωτικές ανάγκες που προκύπτουν εξαιτίας της πολυεπίπεδης ετερότητας του μαθητικού πληθυσμού, στην παροχή ίσων ευκαιριών μάθησης σε όλα τα παιδιά, χωρίς διακρίσεις, στην εξομάλυνση των εκπαιδευτικών και κοινωνικών ανισοτήτων που σήμερα οξύνονται ακόμα περισσότερο. Επίσης, η ρύθμιση θα στοχεύει στην ολόπλευρη ανάπτυξη των μαθητών/ριών, ώστε να καταστούν προσωπικότητες ολοκληρωμένες, για να μπορούν να ανταποκριθούν στις προκλήσεις της σύγχρονης εποχής. Παράλληλα, στόχος της θα είναι να αποτελέσει τον βασικό μοχλό του απαραίτητου προοδευτικού κοινωνικού μετασχηματισμού της κοινωνίας, να συμβάλλει στην κοινωνική κινητικότητα και στη διαμόρφωση μιας κοινωνίας και πολιτείας αποτελεσματικής, δίκαιης και ανεκτικής, μιας κοινωνίας που θα συνδυάζει την ανάπτυξη με σεβασμό στο περιβάλλον, τη δίκαιη κατανομή των πόρων και την αρμονική συνύπαρξη των πολιτισμικών ιδιαιτεροτήτων. Είναι, επίσης, αναγκαία μια τέτοια μεταρρύθμιση, ώστε να ενσωματωθούν σε ένα νέο Νόμο Πλαίσιο όλες εκείνες οι ρυθμίσεις που θα παρέχουν τις δυνατότητες ενσωμάτωσης στο εκπαιδευτικό σύστημα των νέων πορισμάτων των Επιστημών της Αγωγής και της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης.

Σκοπός της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης

Σκοπός της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης στο πλαίσιο της υποχρεωτικής δεκατετράχρονης εκπαίδευσης, είναι να συμβάλλει:

α) στην ολόπλευρη, αρμονική και ισόρροπη ανάπτυξη των διανοητικών και ψυχοσωματικών δυνάμεων των μαθητών/τριών, ώστε, ανεξάρτητα από φύλο, φυλετική ή εθνοτική καταγωγή, κοινωνική προέλευση, θρησκευτική πεποίθηση, νοητική ή σωματική ικανότητα, να έχουν τη δυνατότητα να εξελιχθούν σε

ολοκληρωμένες προσωπικότητες και να ζήσουν δημιουργικά με ανεπτυγμένη τη συνθετική και κριτική τους ικανότητα, με δεξιότητες επικοινωνίας, κοινωνικής συμμετοχής, λήψης πρωτοβουλιών και ανάληψης ευθυνών.

β) στη διαμόρφωση συνείδησης ενεργού, υπεύθυνου, ευαίσθητου και δημοκρατικού πολίτη που εμπνέεται από αγάπη προς τον άνθρωπο, τη ζωή, τη φύση και την πατρίδα.

γ) στον σεβασμό της πολιτισμικής ταυτότητας, του αυτοπροσδιορισμού και της ελευθερίας της θρησκευτικής συνείδησης όλων των ανθρώπων.

δ) στην ανοχή και τον σεβασμό της διαφορετικότητας και ετερότητας σε όλα τα επίπεδα της προσωπικής και κοινωνικής ζωής.

ε) στην καλλιέργεια των αξιών της αλληλεγγύης, της δικαιοσύνης, της ειρήνης και της δημοκρατίας.

Διάρθρωση και γενικές αρχές λειτουργίας Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης

1. Η Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση είναι ενιαία και συμπεριληπτική και παρέχεται σε δύο κύκλους, στα νηπιαγωγεία και στα δημοτικά σχολεία. Ειδικοί τύποι των ανωτέρω σχολείων είναι τα πειραματικά, πειραματικά διαπολιτισμικά και μειονοτικά νηπιαγωγεία και δημοτικά σχολεία και οι αντίστοιχες Σχολικές Μονάδες Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης (Σ.Μ.Ε.Α.Ε.), δηλαδή τα νηπιαγωγεία Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης (Ε.Α.Ε.) και τα δημοτικά σχολεία Ε.Α.Ε..

2. Η Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση είναι ενιαία, και συμπεριληπτική και παρέχεται σε δύο κύκλους. Ο πρώτος κύκλος καλύπτεται από τα γυμνάσια και ο δεύτερος από τα γενικά και επαγγελματικά λύκεια. Ειδικοί τύποι των ανωτέρω σχολείων είναι τα πειραματικά, πειραματικά διαπολιτισμικά, μειονοτικά, μουσικά, καλλιτεχνικά και εσπερινά γυμνάσια και λύκεια, καθώς και οι Σ.Μ.Ε.Α.Ε. Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, δηλαδή τα Εργαστήρια Ειδικής Επαγγελματικής Εκπαίδευσης (Ε.Ε.Ε.ΕΚ.), τα γυμνάσια Ε.Α.Ε., τα λύκεια Ε.Α.Ε. και τα Ενιαία Ειδικά Επαγγελματικά Γυμνάσια-Λύκεια (ΕΝ.Ε.Ε.ΓΥ.Λ.).

3. Το Υπουργείο Παιδείας και μόνον αυτό εποπτεύει όλα τα παραπάνω σχολεία.

4. Η φοίτηση είναι υποχρεωτική στο δίχρονο νηπιαγωγείο, στο εξατάξιο δημοτικό σχολείο, στο τριετές γυμνάσιο και στο τριετές λύκειο και διαρκεί δεκατέσσερα (14) έτη. Ο/η ενήλικας/η που έχει την επιμέλεια του/της ανηλίκου/ης και παραλείπει την εγγραφή ή την εποπτεία του/της ως προς τη φοίτηση τιμωρείται σύμφωνα με το άρθ. 458 του Ποινικού Κώδικα.

5. Τα διδακτικά βιβλία και τα βιβλία των εκπαιδευτικών καθώς και όλα τα απαραίτητα μέσα πρόσβασης στην εκπαιδευτική διαδικασία, χορηγούνται δωρεάν στους/στις μαθητές/ριες και στους/στις εκπαιδευτικούς αντίστοιχα. Η πολιτεία είναι υπεύθυνη: α) για τη δημιουργία ψηφιακών αποθετηρίων τα οποία περιλαμβάνουν τα σχολικά εγχειρίδια σε ψηφιακή μορφή, καθώς και συμπληρωματικό υποστηρικτικό υλικό του περιεχομένου των σχολικών βιβλίων, β) για τη δημιουργία ψηφιακού υλικού που να αποτελείται από ανοιχτούς ψηφιακούς πόρους, προσαρμοσμένους στη βαθμίδα εκπαίδευσης και στις απαιτήσεις των γνωστικών αντικειμένων, γ) για την παραγωγή ψηφιακού εκπαιδευτικού υλικού δομημένου στη λογική της σύγχρονης και ασύγχρονης μορφής της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης, για την κάλυψη έκτακτων εκπαιδευτικών αναγκών (λόγω πανδημίας, φυσικών καταστροφών κ.λπ.) και δ) για την προσαρμογή όλων των ανωτέρω σε προσβάσιμη μορφή για μαθητές/ριες με αναπηρία ή/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες, καθώς και για την ανάπτυξη νέου προσβάσιμου εκπαιδευτικού υλικού.

6. Οι δαπάνες για τις λειτουργικές ανάγκες των σχολείων καλύπτονται από τις σχολικές επιτροπές της τοπικής αυτοδιοίκησης πρώτου βαθμού, οι οποίες έχουν την ευθύνη της διάθεσης και διαχείρισης των σχετικών πιστώσεων που προέρχονται από κρατικές επιχορηγήσεις με θεσμική συμμετοχή στις αρμόδιες επιτροπές εκπροσώπων της εκπαιδευτικής κοινότητας.

7. Μαθητές/ριες, που κατοικούν μακριά από την έδρα του σχολείου ή φοιτούν σε Σ.Μ.Ε.Α.Ε, καλλιτεχνικά, διαπολιτισμικά ή μουσικά σχολεία μεταφέρονται δωρεάν με ευθύνη των υπηρεσιών των Περιφερειών. Αν η μεταφορά είναι αντικειμενικά αδύνατη καταβάλλεται στους γονείς/κηδεμόνες μηνιαίο επίδομα. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Παιδείας, Εσωτερικών, Μεταφορών και Οικονομικών καθορίζονται οι λεπτομέρειες της μεταφοράς των μαθητών/ριών, όπως οι χιλιομετρικές αποστάσεις, οι αποζημιώσεις, η διαδικασία αναθέσεων και σύναψης συμβάσεων, οι υποχρεώσεις των υποψηφίων αναδόχων κ.α.

8. Οι δαπάνες της ιατροφαρμακευτικής και νοσοκομειακής περίθαλψης τους/στις μαθητές/ριες, που έπαθαν ατύχημα κατά την άσκηση στα εργαστήρια των επαγγελματικών λυκείων, καλύπτονται κατά το μέρος που οι δαπάνες αυτές δεν καλύπτονται από άλλη ασφάλιση.

9. Αντίστοιχη κάλυψη δαπανών ιατροφαρμακευτικής και νοσοκομειακής περίθαλψης προβλέπεται στις δύο βαθμίδες εκπαίδευσης για πάσης φύσεως ατυχήματα που προκύπτουν κατά την ώρα λειτουργίας των σχολείων, κατά το μέρος που οι δαπάνες αυτές δεν καλύπτονται από άλλη ασφάλιση. Ο τρόπος χορήγησης των δαπανών καθορίζεται με απόφαση των υπουργών Παιδείας και Οικονομικών.

ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Α. Νηπιαγωγείο

Το νηπιαγωγείο είναι το πρώτο οργανωμένο εκπαιδευτικό περιβάλλον συστηματικής φοίτησης, όπου τα νήπια εμπλέκονται δυναμικά στη μαθησιακή διαδικασία, καθώς και στη διαδικασία επίτευξης εκπαιδευτικών στόχων.

Η φοίτηση στα νηπιαγωγεία είναι δίχρονη και υποχρεωτική και εγγράφονται σε αυτά νήπια που συμπληρώνουν το τέταρτο έτος της ηλικίας τους, την 31η Δεκεμβρίου του έτους εγγραφής. Με την ολοκλήρωση της φοίτησης στη δίχρονη προσχολική εκπαίδευση τα παιδιά εγγράφονται σε δημοτικό σχολείο.

Σκοπός του νηπιαγωγείου είναι να βοηθήσει τα νήπια έτσι ώστε, μέσα σε ένα ευέλικτο και οικείο μαθησιακό περιβάλλον με ελκυστικά και πλούσια ερεθίσματα, να αναπτυχθούν σωματικά, νοητικά, κοινωνικά και ψυχοσυναισθηματικά, να καλλιεργήσουν τη δημιουργικότητα και την αυτονομία τους, να ενεργοποιήσουν τη σκέψη τους και να κατακτήσουν τη γνώση, σε συνθήκες χαράς και ευχαρίστησης. Η οργάνωση ενός τέτοιου αποτελεσματικού πλαισίου γίνεται με γνώμονα τις βιωμένες εμπειρίες των νηπίων, τα ενδιαφέροντά τους και τη σύνδεση του νηπιαγωγείου με το οικογενειακό, πολιτισμικό και κοινωνικό περιβάλλον των παιδιών. Παράλληλα, δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στις μεθόδους μάθησης και τον μηχανισμό ενεργοποίησης των κινήτρων μάθησης, ταυτόχρονα με τον σεβασμό της προσωπικότητας και της πολιτισμικής ταυτότητας κάθε παιδιού.

Η εκπαίδευση στην προσχολική ηλικία αφορά την ανάπτυξη των ικανοτήτων, των δεξιοτήτων και της προσωπικότητας του παιδιού και μέσω αυτών την προετοιμασία και την ετοιμότητα για την ομαλή μετάβαση στο Δημοτικό Σχολείο. Οι μαθησιακοί στόχοι και οι γνώσεις, από την/τον νηπιαγωγό, προσεγγίζονται ως ολότητα κι όχι ταξινομημένες ως διαφορετικές γνωστικές περιοχές. Η διδακτική μεθοδολογία ακολουθεί τη διαθεματική προσέγγιση και το πλαίσιο των αναλυτικών προγραμμάτων των επόμενων βαθμίδων.

Ειδικότερα:

Η κατάκτηση της γνώσης είναι ενεργητική διαδικασία και η οικοδόμηση της γνώσης από τα παιδιά γίνεται σταδιακά μέσα από τη δική τους ενεργοποίηση, τη δική τους εμπλοκή. Το παιδί εξελίσσεται διαμέσου της εκπαίδευσής του και μέσω μιας κατάλληλα σχεδιασμένης εκπαιδευτικής διαδικασίας, κατά την οποία λαμβάνεται υπόψη το επίπεδο ανάπτυξης του παιδιού. Αυτού του είδους η

εκπαίδευση το βοηθά να μεταβεί στη ζώνη της «επικείμενης ανάπτυξης» που συνιστά την εν δυνάμει ανάπτυξη και προετοιμασία της εξέλιξής του.

Το παιχνίδι, με τη μορφή των οργανωμένων αλλά και των ελεύθερων δραστηριοτήτων, είναι ο πλέον κατάλληλος τρόπος και μπορεί να αξιοποιηθεί στη διαδικασία εξέλιξης, μάθησης και μετάβασης στην κατάκτηση του μηχανισμού της γνώσης.

Οι μαθησιακοί στόχοι και οι γνώσεις, τα οποία πρέπει να έχουν κατακτηθεί από τα νήπια με την ολοκλήρωση της φοίτησης στο νηπιαγωγείο αφορούν την:

- Καλλιέργεια των αισθήσεων και της κριτικής σκέψης, με την οργάνωση και ανάπτυξη κινητικών και νοητικών δεξιοτήτων.
- Καλλιέργεια οικολογικής και αειφορικής συνείδησης, με τον εμπλουτισμό και την οργάνωση των εμπειριών των παιδιών από το φυσικό και κοινωνικό τους περιβάλλον.
- Ικανότητα κατανόησης, κωδικοποίησης, αποκωδικοποίησης και έκφρασης με σύμβολα κυρίως στους τομείς της γλώσσας, των μαθηματικών, των φυσικών επιστημών, της πληροφορικής και της αισθητικής.
- Κοινωνικοποίηση με σεβασμό στον «εαυτό» και στον «άλλο», τη δημιουργία διαπροσωπικών σχέσεων και την ανάπτυξη πρωτοβουλιών, συνεργατικότητας και αμφίδρομης αλληλεπίδρασης ανάμεσα στο άτομο και την ομάδα.
- Καλλιέργεια αρχών και στάσεων κοσμοπολιτισμού, όπου ολόκληρη η γη είναι μια κοινότητα και τα μέλη της συμπολίτες και ίσοι μεταξύ τους.

B. Δημοτικό Σχολείο

Η φοίτηση στα δημοτικά σχολεία είναι υποχρεωτική και εξάχρονη και εγγράφονται σε αυτά παιδιά, που συμπληρώνουν το έκτο έτος της ηλικίας τους την 31η Δεκεμβρίου του έτους εγγραφής.

Σκοπός του δημοτικού σχολείου είναι η πολύπλευρη πνευματική και σωματική ανάπτυξη των μαθητών, η κοινωνική και συναισθηματική μάθηση μέσα στο πλαίσιο που ορίζει ο ευρύτερος σκοπός της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης.

Ειδικότερα, η εκπαίδευση στο δημοτικό σχολείο στοχεύει στη (ν):

- ανάπτυξη της προσωπικότητας των μαθητών/ριών στη βάση των αρχών της δημοκρατίας, της ελευθερίας, της υπευθυνότητας και των αξιών της δικαιοσύνης, της ειρήνης και της αλληλεγγύης.
- απόκτηση κοινωνικής ταυτότητας και κοινωνικής συνείδησης.
- βίωση της συλλογικής προσπάθειας και της συνεργασίας και στη διαμόρφωση θετικής στάσης, απέναντι σε αυτές.
- ψυχοσυναισθηματική, πνευματική, κοινωνική, σωματική ανάπτυξη των μαθητών/ριών.
- εξομάλυνση των μορφωτικών και κατ' επέκταση των κοινωνικών ανισοτήτων.
- οικοδόμηση μηχανισμών για την απόκτηση της νέας γνώσης, των νέων δεξιοτήτων και ικανοτήτων, και όλα αυτά με σεβασμό στην προσωπικότητα κάθε παιδιού, στο φύλο του και στις εθνικές, γλωσσικές και πολιτισμικές του καταβολές.
- αξιοποίηση των κλίσεων, των ενδιαφερόντων και των εμπειριών των μαθητών/ριών, ώστε να ενισχυθεί η κριτική τους σκέψη, το αισθητικό τους κριτήριο, η δημιουργικότητά τους, η ικανότητά τους στην επίλυση προβλημάτων.
- καλλιέργεια της **γλωσσικής έκφρασης** των μαθητών/ριών, ώστε να διατυπώνουν τις σκέψεις τους στον προφορικό και γραπτό λόγο με σαφήνεια και ορθότητα.
- ανάπτυξη της λογικομαθηματικής σκέψης και στην οικοδόμηση βασικών μαθηματικών εννοιών, γνώσεων και διαδικασιών
- γενικότερο γραμματισμό των μαθητών/ριών δηλαδή, στην επαφή τους με τις έννοιες και τα φαινόμενα των φυσικών επιστημών και της τεχνολογίας στη σύνδεσή τους με την καθημερινότητα

Προτάσεις για την αναδιαμόρφωση της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης

Με βάση την παραπάνω περιγραφή των στόχων και των βασικών αρχών λειτουργίας της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης προτείνονται αλλαγές, οι οποίες αφορούν τόσο το διοικητικό πλαίσιο όσο και τα ειδικότερα εκπαιδευτικά χαρακτηριστικά της βαθμίδας. Πιο συγκεκριμένα προτείνονται:

1. Διοικητικό και Υλικοτεχνικό πλαίσιο

- Διοικητική ενοποίηση δημοτικών και νηπιαγωγείων, η οποία στην πράξη σημαίνει ότι κάθε νηπιαγωγείο ενοποιείται διοικητικά με ένα δημοτικό σχολείο. Με τον τρόπο αυτό δημιουργείται μια νέα εκπαιδευτική δομή Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης, μέσω της συλλειτουργίας του Ενιαίου τύπου Δημοτικού Σχολείου με τον Ενιαίο τύπο Νηπιαγωγείου. Επομένως, κατοχυρώνεται η δίχρονη προσχολική εκπαίδευση και στηρίζονται διοικητικά στην πράξη τα νηπιαγωγεία, τα οποία έχουν αυξημένο γραμματειακό έργο. Ο/Η Προϊστάμενος/η του Νηπιαγωγείου ασκεί αρμοδιότητα ως Υποδιευθυντής/ρια της Ενιαίας εκπαιδευτικής δομής, σε περίπτωση που δεν εκτελεί χρέη Διευθυντή/ριας.
- Συγκρότηση **Δικτύου Σχολείων Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης**, με τα Ολιγοθέσια δημοτικά σχολεία να εντάσσονται σε όμορες ομάδες σχολείων του δικτύου: **Η κάλυψη οργανικής θέσης και η εναλλαγή εκπαιδευτικών εντός ομάδας σχολείων**. Στον **Ενιαίο τύπο Ολοήμερου Σχολείου Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης** θεσμοθετείται, μετά από 10ετή παραμονή στην ίδια σχολική μονάδα, η αλλαγή σχολικής μονάδας, με αίτηση δήλωσης προτίμησης του εκπαιδευτικού εντός των σχολικών μονάδων του Δικτύου Σχολείων. Εφόσον δεν υπάρχουν θέσεις εντός του Δικτύου Σχολείων παρατείνεται η παραμονή στην ίδια σχολική μονάδα, έως ότου προκύψει κενή θέση για μετακίνηση από το επόμενο σχολικό έτος και εξής.
- Σε κάθε ομάδα σχολείων **Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης (10-15 σχολικών μονάδων) ένα σχολείο ορίζεται και λειτουργεί ως πειραματικό**. Έτσι, επιτυγχάνεται η ενίσχυση του καινοτομικού χαρακτήρα των πειραματικών σχολείων και διερευνώνται πρακτικές για τη σύνδεσή τους με τα άλλα σχολεία, ώστε να επιτυγχάνεται η διάχυση και η διασπορά των καινοτομιών σε όλη την επικράτεια.

- Ενοποίηση των συστεγαζόμενων δημοτικών και νηπιαγωγείων χωρίς την κατάργηση οργανικών θέσεων.
- **Υλικοτεχνική Υποδομή:** Κάθε Δημοτικό Σχολείο και Νηπιαγωγείο εξοπλίζεται με υψηλής ταχύτητας σύνδεση στο διαδίκτυο, έναν υπολογιστή και έναν διαδραστικό πίνακα για κάθε αίθουσα διδασκαλίας, και μια ολοκληρωμένη συσκευή τηλεδιάσκεψης και προβολής ώστε να ενισχυθεί η αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών και του διαδικτύου στην εκπαιδευτική καθημερινότητα.
- **Μείωση του αριθμού μαθητών/ριών** ανά τάξη/τμήμα Νηπιαγωγείου-Δημοτικού στους/στις 20 μαθητές/ριες με στόχο τους/τις 15 μαθητές/ριες. Στα Δημοτικά Σχολεία, λαμβάνοντας υπόψη τον αριθμό των μαθητών/ριών, καθώς και τα τμήματα της Α' τάξης του σχολικού έτους 2019-2020 αλλά και τη σταδιακή μείωση του μαθητικού πληθυσμού, θα υπάρξει **ανάγκη 600 επιπλέον αιθουσών** στην Α' Δημοτικού. Στα Νηπιαγωγεία, λαμβάνοντας υπόψη τον αριθμό νηπίων/προνηπίων, καθώς και τα τμήματα νηπίων/προνηπίων του σχολικού έτους 2019-2020 αλλά και τη σταδιακή μείωση του μαθητικού πληθυσμού, θα υπάρξει **ανάγκη 500 επιπλέον αιθουσών** νηπιαγωγείου.
- **Τοποθέτηση μέχρι δύο (2),** κατά περίπτωση, εκπαιδευτικών **ΠΕ70** στα Δημοτικά Σχολεία, όπου υπάρχει αναγκαιότητα, για την υποστήριξη του αντισταθμιστικού μέτρου της ενισχυτικής διδασκαλίας, αξιοποιώντας και τη μέθοδο της συνδιδασκαλίας. Η τοποθέτηση σε κάθε σχολική μονάδα θα γίνεται μετά από καταγραφή των αναγκών και έγκριση από το Περιφερειακό Υπηρεσιακό Συμβούλιο.
- Ίδρυση, στελέχωση και **λειτουργία Τάξεων Υποδοχής (Τ.Υ.)** για την υποστήριξη μαθητών/ριών με διαφορετικό γλωσσικό και πολιτισμικό υπόβαθρο, επιπέδου Α1/Α2 ως προς την ελληνομάθειά τους και εφαρμογή διαφοροποιημένης διδασκαλίας, όταν οι μαθητές/ριες εντάσσονται στις συμβατικές τάξεις και συμφοιτούν με φυσικούς ομιλητές/ριες της ελληνικής γλώσσας.
- Πρόσληψη **Σχολικών Βοηθών (ΕΒΠ)** στα Νηπιαγωγεία.
- Πρόσληψη προσωπικού **Γενικών Καθηκόντων** στα Δημοτικά Σχολεία με λειτουργικότητα 4/θ και άνω που θα συμβάλλουν στις γενικότερες ανάγκες λειτουργίας των Σχολείων, με την επικουρική υποστήριξη του διοικητικού έργου και της καθημερινής λειτουργίας της σχολικής μονάδας.

- Τοποθέτηση Υπεύθυνου Εκπαιδευτικού Ολοήμερου Προγράμματος στα Ολοήμερα Δημοτικά Σχολεία που λειτουργούν με 2 τμήματα Ολοήμερου. Στην περίπτωση που η σχολική μονάδα έχει 2 υποδιευθυντές/ριες, ανατίθενται καθήκοντα Υπεύθυνου Εκπαιδευτικού Ολοήμερου Προγράμματος, κατά προτεραιότητα, στον/στην έναν/μία από αυτούς.
- Τοποθέτηση **μόνιμων Ψυχολόγων, Κοινωνικών Λειτουργών ανά ομάδες 5 δημοτικών σχολείων**, με λειτουργική διασύνδεση με τα ΚΕ.Σ.Υ.
- Τοποθέτηση **Διοικητικού Προσωπικού για Γραμματειακή υποστήριξη** των σχολικών μονάδων Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης. Σε κάθε σχολική μονάδα με λειτουργικότητα από 6/θέσια και άνω, θεσμοθετείται οργανική θέση διοικητικού προσωπικού.
- Σταδιακή θεσμοθέτηση θέσης ευθύνης υποδιευθυντή για σχολεία με λειτουργικότητα 4/θέσια και 5/θέσια και 2 υποδιευθυντών στις σχολικές μονάδες με λειτουργικότητα από 9/θέσια και άνω.
- Λειτουργία πρωινής ζώνης χωρίς την προϋπόθεση εγγραφής στο Ολοήμερο Πρόγραμμα.
- Εγγραφή στο Ολοήμερο Πρόγραμμα Δημοτικού και Νηπιαγωγείου, χωρίς προϋποθέσεις.
- Αναβάθμιση Ολιγοθέσιων Ολοήμερων Δημοτικών Σχολείων (Μονοθέσια, Διθέσια, Τριθέσια).
- Γενίκευση της παιδαγωγικής παρέμβασης **«Η τσάντα στο σχολείο»**.
- **Τροποποίηση του** Εβδομαδιαίου Ωρολογίου Προγράμματος του Ολοήμερου Δημοτικού Σχολείου.
- Τροποποίηση του πρωινού ωρολογίου προγράμματος με εμπλουτισμό νέων διδακτικών αντικειμένων που να ανταποκρίνονται στις νέες προκλήσεις της σύγχρονης εποχής, με έμφαση: στη διαθεματικότητα της διδασκαλίας των αντικειμένων για μια ολιστική προσέγγιση των θεμάτων, στην υποστήριξη του βασικού παιδαγωγικού έργου με εκπαιδευτικό προσωπικό που θα συμβάλλει με ενισχυτικές εκπαιδευτικές δράσεις (*θεατρικές παραστάσεις, σχολικές χορωδίες, ομάδες ρομποτικής-STEM, εκπαιδευτικές κοινότητες μάθησης μεταξύ σχολείων, μαγειρική, κηπουρική, προσομοίωση πραγματικών καταστάσεων και τρόποι διαχείρισης, αντιλογίες, κ.λπ.*), που θα λειτουργούν ενισχυτικά ή και συμπληρωματικά στη διδακτική πράξη.

Ακολουθούν τρία (ενδεικτικά-προς συζήτηση) σενάρια:

Σενάριο 1^ο: Προσθήκη μιας διδακτικής ώρας Μελέτης-Προετοιμασίας στο ολοήμερο πρόγραμμα. Κόστος παρέμβασης 2.000 περίπου επιπλέον πιστώσεις εκπαιδευτικών.

Εβδομαδιαίο Ωρολόγιο Πρόγραμμα Ολοήμερου (13:20 -16:30)

1η διδακτική ώρα Ολοήμερου Προγράμματος, Διατροφική Αγωγή,
2η διδακτική ώρα Ολοήμερου Προγράμματος, Μελέτη-Προετοιμασία,
3η ώρα Ολοήμερου Προγράμματος, Μελέτη – Προετοιμασία,
4^η ώρα Ολοήμερου Προγράμματος. Επιλογή διδακτικού αντικειμένου (*ΤΠΕ, Αθλητισμός, Αγγλικά, Εικαστικά, Μουσική, Θεατρική Αγωγή, Πολιτιστικοί Όμιλοι Δραστηριοτήτων*).

Σενάριο 2^ο: Προσθήκη μιας διδακτικής ώρας Μελέτης-Προετοιμασίας στο υποχρεωτικό πρωινό πρόγραμμα. Κόστος παρέμβασης 5.700 περίπου επιπλέον πιστώσεις εκπαιδευτικών.

Εβδομαδιαίο Ωρολόγιο Πρόγραμμα Ολοήμερου (13:20 -15:45)

7η διδακτική ώρα Μελέτη – Προετοιμασία (Λήξη υποχρεωτικού προγράμματος),
1η ώρα Ολοήμερου Προγράμματος – Διατροφική Αγωγή,
2η ώρα Ολοήμερου Προγράμματος. Επιλογή διδακτικού αντικειμένου (*ΤΠΕ, Αθλητισμός, Αγγλικά, Εικαστικά, Μουσική, Θεατρική Αγωγή, Πολιτιστικοί Όμιλοι Δραστηριοτήτων*).

Σενάριο 3^ο: Προσθήκη μίας διδακτικής ώρας προετοιμασίας στο πρωινό και μιας επιπλέον ώρας στο ολοήμερο πρόγραμμα. Κόστος παρέμβασης: 7.700 περίπου, επιπλέον πιστώσεις για πρόσληψη εκπαιδευτικών.

Εβδομαδιαίο Ωρολόγιο Πρόγραμμα Ολοήμερου (12:35 -16:30)

12.35-14.00 85΄ 3^η διδακτική περίοδος υποχρεωτικού προγράμματος (2 διδακτικές ώρες, εκ των οποίων η 2^η διδακτική ώρα 40΄ Μελέτη-Προετοιμασία) (Λήξη υποχρεωτικού προγράμματος).
1η ώρα Ολοήμερου Προγράμματος – Διατροφική Αγωγή,
2η ώρα Ολοήμερου Προγράμματος Μελέτη – Προετοιμασία,
3η ώρα Ολοήμερου Προγράμματος. Επιλογή διδακτικού αντικειμένου (*ΤΠΕ, Αθλητισμός, Αγγλικά, Εικαστικά, Μουσική, Θεατρική Αγωγή, Πολιτιστικοί Όμιλοι Δραστηριοτήτων*).

2. Διδακτικό πλαίσιο λειτουργίας

- **Αναθεώρηση, επικαιροποίηση και αναπροσαρμογή των προγραμμάτων σπουδών (Π.Σ.),** καθώς και αντίστοιχη **μείωση μέσω της αναδιάρθρωσης της διδακτέας ύλης,** παράμετροι που θα επιτρέψουν την ποιοτική αναβάθμιση και τον εκσυγχρονισμό της εκπαιδευτικής διαδικασίας.
- Θεματική επαναδιοργάνωση του περιεχομένου των γνωστικών αντικειμένων, μέσω της δημιουργίας κύκλου μαθημάτων, όπως π.χ. ο κύκλος των Κοινωνικών και Ανθρωπιστικών Μαθημάτων στις τάξεις Ε΄ και ΣΤ΄, ο οποίος μπορεί να περιλαμβάνει θεματικές ενότητες από την Γεωγραφία, την Ιστορία, τα Θρησκευτικά, τη Θεατρική Αγωγή, την Κοινωνική και Πολιτική Αγωγή ή αντιστοίχως ο κύκλος των Θετικών, Μαθηματικών και Φυσικών Επιστημών.
- Ανανέωση ή κατά περίπτωση, ριζική αναμόρφωση των σχολικών εγχειριδίων και του συνοδευτικού διδακτικού υλικού.
- Αύξηση διδακτικών ωρών σε εικαστικά, μουσική, θεατρική αγωγή.
- Επέκταση και αναβάθμιση του μαθήματος της κολύμβησης σε Δημοτικό και Γυμνάσιο.
- Συγγραφή βιβλίων β΄ ξένης γλώσσας για τους μαθητές του δημοτικού.

Γενικά, η **καθολικότητα και η υποχρεωτικότητα** του ολοήμερου προγράμματος είναι ο τελικός οραματικός στόχος της υποχρεωτικής εκπαίδευσης, υπό την προϋπόθεση της αναδιαμόρφωσης των ωρολογίων προγραμμάτων και της πρόβλεψης κατάλληλων κτιριολογικών υποδομών.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΙΚΑ

Εν κατακλείδι, η εισαγωγή καινοτομιών για τη λειτουργία της υποχρεωτικής εκπαίδευσης, μέσω της βελτίωσης ή της αλλαγής του **Ενιαίου** τύπου **Ολοήμερου Σχολείου** θα παραμείνει ατελέσφορη, εάν:

- η εκπαιδευτική κοινότητα δεν πειστεί για την αναγκαιότητα και τη μαθησιακή ωφέλεια αυτών των αλλαγών,
- δεν υπάρξει ένα αξιόλογο και αξιόπιστο πρόγραμμα επιμόρφωσης, το οποίο θα υποστηρίζει συστηματικά τους εκπαιδευτικούς στην εφαρμογή των καινοτομιών και των αλλαγών, με στόχο την τροποποίηση ή την αναθεώρησή τους, όταν αυτό κρίνεται αναγκαίο,

- δε δοθούν αυξημένες αρμοδιότητες στον Σύλλογο Διδασκόντων/ουσών σε μια κατεύθυνση αποκέντρωσης του εκπαιδευτικού συστήματος,
- δε χρησιμοποιηθεί μια συστηματική διαδικασία παρακολούθησης και υποστήριξης των αλλαγών και των καινοτομιών, με στόχο την αποτελεσματική εφαρμογή τους και την πιθανή αναθεώρησή τους, μέσω φορέων και θεσμών που ιδρύθηκαν και για τον σκοπό αυτό.
- δεν ενθαρρυνθεί η δημιουργία δικτύων και κοινοτήτων γνώσης, ώστε να αξιοποιηθεί η αλληλοβοήθεια μεταξύ ομοτίμων (peer to peer), δηλαδή η συλλογική γνώση και εμπειρία. Η προσέγγιση αυτή είναι απαραίτητη όχι μόνο λόγω της πολυπλοκότητας και του πλήθους των θεμάτων τα οποία καλείται να αντιμετωπίσει ο εκπαιδευτικός σήμερα, αλλά και επειδή έχει αποδειχθεί ότι ενθαρρύνει τη συμμετοχή και τη συνεργασία και είναι ιδιαιτέρως αποτελεσματική, καθώς οι συμβουλές και οι οδηγίες είναι περισσότερο συνδεδεμένες με την πραγματικότητα της εκπαιδευτικής διαδικασίας. Μέσα σε αυτό το πλαίσιο, αναβαθμίζεται ο ρόλος και των στελεχών, καθώς καλούνται να δημιουργήσουν και να υποστηρίξουν δίκτυα και κοινότητες γνώσης, να αναδείξουν και να διαχειριστούν τη διάδοση δράσεων, εφαρμογών, κ.λπ.

ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Α. Γυμνάσιο

Στο γυμνάσιο εγγράφονται μαθητές/ριες που έχουν ολοκληρώσει τον κύκλο της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης. Δικαίωμα εγγραφής έχουν όσοι/ες διαμένουν στην Ελλάδα και αιτούνται εγγραφής στα γυμνάσια της χώρας. Η φοίτηση στο Γυμνάσιο εντάσσεται στο πλαίσιο της Υποχρεωτικής Εκπαίδευσης.

Σκοπός του Γυμνασίου είναι να προωθήσει, μέσα στο πνεύμα του ευρύτερου σκοπού της εκπαίδευσης, την ολόπλευρη ανάπτυξη των μαθητών/ριών, σύμφωνα με την ηλικία τους, αξιοποιώντας και τις δυνατότητες που προσφέρει η σύγχρονη τεχνολογία.

Ειδικότερα το Γυμνάσιο βοηθά τους/τις μαθητές/ριες να:

- διευρύνουν το σύστημα αξιών τους και να αξιοποιούν το συναισθηματικό δυναμικό τους με δημιουργικό τρόπο σε ανθρωπιστικούς στόχους, προάγοντας το κοινό καλό και τις δημοκρατικές αξίες.

- συμπληρώνουν και να συνδυάζουν την κατάκτηση της γνώσης με τους ανάλογους κοινωνικούς προβληματισμούς, ώστε να αντιμετωπίζουν με επιτυχία διάφορες καταστάσεις και να αναζητούν λύσεις των προβλημάτων της ζωής με υπευθυνότητα, μέσα σε κλίμα δημιουργικού διαλόγου και συλλογικής προσπάθειας.
- καλλιεργούν τη γλωσσική τους έκφραση, ώστε να διατυπώνουν τις σκέψεις τους στον προφορικό και γραπτό λόγο με σαφήνεια και ορθότητα, ώστε να αποκτήσουν την επίγνωση ότι η άριστη γνώση της γλώσσας αποτελεί θεμελιακό παράγοντα δημιουργικής και εποικοδομητικής επίλυσης προβλημάτων που αφορούν σύγχρονα ζητήματα.
- αναπτύσσουν και να καλλιεργούν την **αναλυτική σκέψη** και τη συλλογιστική διαδικασία, ώστε ο ορθός λόγος να αποτελεί τον πυρήνα της σκέψης τους.
- αναπτύσσουν δεξιότητες γενίκευσης, αφαίρεσης, ακρίβειας και συντομίας, στο πλαίσιο του μαθηματικού γραμματισμού τους.
- αναπτύσσουν δεξιότητες περιγραφής, κατανόησης και ερμηνείας των φυσικών φαινομένων και των τεχνολογικών εφαρμογών, συμμετέχοντας σε διαθεματικά σχέδια εργασίας με αξιοποίηση του STEAM.
- αναπτύσσουν ομαλά και ισόρροπα το σώμα τους για τη λειτουργική βελτίωση του οργανισμού και να καλλιεργούν τις κινητικές τους κλίσεις και ικανότητες.
- γνωρίζουν τις διάφορες μορφές της τέχνης και να διαμορφώνουν αισθητικό κριτήριο, χρήσιμο και για τη δική τους καλλιτεχνική και προσωπική έκφραση.
- μάθουν να αναγνωρίζουν ότι η τέχνη –σε κάθε της έκφανση– αποτελεί δομικό στοιχείο της ανθρώπινης υπόστασης και νοείται κατά βάση ως εξωτερίκευση της ατομικής ιδιαιτερότητας που λαμβάνει τη μορφή καλλιτεχνικής έκφρασης.
- αποδέχονται και να σέβονται τη διαφορετικότητα, να κατανοούν τη διαπολιτισμική δομή της κοινωνικής πραγματικότητας και να εντάσσονται ομαλά σ' αυτήν.
- μάθουν να αντιλαμβάνονται την ετερότητα ως θεμελιώδες χαρακτηριστικό του ανθρώπινου πολιτισμού και όχι ως εξαίρεση και παρεκτροπή.
- κατανοούν τη σπουδαιότητα της προστασίας του φυσικού περιβάλλοντος και να αναπτύσσουν οικολογική συνείδηση.

- αντιληφθούν τα σύγχρονα μεγάλα ζητήματα που έχουν προκύψει από τις ανθρώπινες παρεμβάσεις στον πλανήτη μας και να γνωρίσουν τις πιθανές λύσεις που σήμερα προτείνονται.
- συνειδητοποιούν τις δυνατότητες, τις κλίσεις, τις δεξιότητες και τα ενδιαφέροντά τους, να αποκτούν γνώση για τα διάφορα επαγγέλματα και να επιδιώκουν την παραπέρα βελτίωσή τους μέσα στο πλαίσιο της πολιτιστικής, κοινωνικής και οικονομικής ζωής, ώστε να αναπτύσσονται σύμμετρα ως άνθρωποι και ως μελλοντικοί/ες εργαζόμενοι/ες, κατανοώντας την ισότιμη συμβολή της πνευματικής και χειρωνακτικής εργασίας στην κοινωνική πρόοδο και την ανάπτυξη.

Β. Λύκειο

Στο Λύκειο εγγράφονται μαθητές/ριες που έχουν αποφοιτήσει από τα γυμνάσια της χώρας ή αντίστοιχα του εξωτερικού (μετά από αντιστοίχιση του τίτλου σπουδών), ενώ επίσης μαθητές/ριες που έχουν έρθει στη χώρα μας και διαμένουν σε αυτή προσωρινά ή μόνιμα, δικαιούνται να εγγραφούν σε όλους τους τύπους λυκείου.

Πιο συγκεκριμένα, το Λύκειο επιδιώκει την ολοκλήρωση των σκοπών της εκπαίδευσης και ιδιαίτερα βοηθά τους/τις μαθητές/ριες να:

- κατανοούν βαθύτερα την κοινωνική πραγματικότητα, να κάνουν σωστές επιλογές για τις παραπέρα σπουδές και την επαγγελματική τους αποκατάσταση και να διαμορφώνουν τον χαρακτήρα και την προσωπικότητά τους, έτσι, ώστε να εντάσσονται αρμονικά στο κοινωνικό σύνολο και να συμβάλλουν στην οικονομική, κοινωνική και πολιτισμική ανάπτυξη της χώρας.
- συνειδητοποιούν τη βαθύτερη σημασία της σταθερής προσήλωσης στις πανανθρώπινες αξίες και να κατανοούν τη σπουδαιότητα του δημοκρατικού διαλόγου και της συμμετοχής σε συλλογικές δραστηριότητες. Ιδιαίτερα να κατανοούν την ανάγκη υποστήριξης στις ανθρωπιστικές ανάγκες με δεδομένη την ρευστότητα και μεταβολή του γεωπολιτικού σκηνικού στη Μεσόγειο αλλά και στον πλανήτη γενικότερα.
- αποκτούν βαθύτερη και ουσιαστικότερη γνώση και αυτογνωσία, ώστε να αντιμετωπίζουν με κριτικό και δημιουργικό πνεύμα τη ζωή, την επιστήμη, την τέχνη και τον ελληνικό και παγκόσμιο πολιτισμό.

- ασκούνται στην ορθολογική σκέψη, στην ανάλυση, στην αφαίρεση, στη γενίκευση, στην εφαρμογή, στην κριτική και στις λογικές διεργασίες, καθώς κατακτούν τη μαθηματική αποδεικτική διαδικασία.
- αναπτύσσουν τον προβληματισμό τους με τη μελέτη και τη βαθύτερη γνώση των ιστορικών γεγονότων και της εμπλοκής των προσώπων - ελληνικών και παγκόσμιων - και της ιστορίας της τέχνης και της επιστήμης. Πιο ειδικά, οι μαθητές/ριες επιδιώκεται να εκπαιδευτούν, ώστε να αντιλαμβάνονται την έμφυτη ιστορικότητα των ανθρώπινων πράξεων σε μικρή (*μικροϊστορία*) και σε μεγάλη κλίμακα (*μακροϊστορία*).
- εμπλουτίζουν το γνωστικό και γλωσσικό τους εξοπλισμό και να αναπτύσσουν το αισθητικό τους κριτήριο και την ποιότητα της καλλιτεχνικής τους έκφρασης.
- αποκτήσουν την επίγνωση ότι η κατάκτηση της γλώσσας αποτελεί θεμελιακό παράγοντα δημιουργικής και εποικοδομητικής επίλυσης σε σύγχρονα ζητήματα.
- εμπεδώσουν τις κινητικές ικανότητες και κλίσεις μέσα από συγκεκριμένες αθλητικές δραστηριότητες και να αποκτούν αθλητικές συνήθειες που αναβαθμίζουν την ποιότητα της ζωής τους, συνεχίζοντάς τες στην ενήλικη ζωή τους.
- αποδέχονται και να σέβονται τη διαφορετικότητα, να κατανοούν τη διαπολιτισμική δομή της κοινωνικής πραγματικότητας και να εντάσσονται ομαλά σε αυτή.
- κατανοούν τη σπουδαιότητα της προστασίας του φυσικού περιβάλλοντος και να αναπτύσσουν οικολογική συνείδηση.

Προτάσεις για την αναμόρφωση της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης

Στη διάρκεια της περιόδου 2015-2019 υπήρξε μια συστηματική συζήτηση για την αναδιοργάνωση του σχήματος, που κυριάρχησε στη χώρα μας με μικρές τροποποιήσεις από το 1960, με τη θεσμοθέτηση του Απολυτηρίου Γυμνασίου και τον χωρισμό της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης σε δύο τριετείς κύκλους σπουδών. Η αναδιοργάνωση του σχήματος αυτού είχε ως στόχο να καλύψει τις νέες εκπαιδευτικές προτεραιότητες, διαχωρίζοντας τη Γ΄ Λυκείου ως τάξη προετοιμασίας, και επιχείρησε να δώσει έναν ενιαίο εκπαιδευτικό χαρακτήρα στις υπόλοιπες τάξεις του Λυκείου και τις τάξεις του Γυμνασίου.

Στο πλαίσιο αυτό για τη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση, προτείνεται η **συνέχιση και υποστήριξη** πρωτίστως των αλλαγών που σηματοδότησαν τη φυσιογνωμία του νέου σχολείου την περίοδο 2015-2019, με κυρίαρχη αυτή που αφορά τον νέο χαρακτήρα της Γ΄ Λυκείου, και σημαντικότερα στοιχεία τα εξής: α. τον περιορισμένο αριθμό μαθημάτων και την επακόλουθη αύξηση των ωρών διδασκαλίας ανά μάθημα, καινοτομίες που έδωσαν τη δυνατότητα εμβάθυνσης στα γνωστικά αντικείμενα και δημιούργησαν συνθήκες για περιορισμό της παραπαιδείας, β. την ενίσχυση των ανθρωπιστικών σπουδών με την εισαγωγή του μαθήματος της Κοινωνιολογίας στο Α΄ επιστημονικό πεδίο, γ. τον περιορισμό των γραπτά εξεταζόμενων μαθημάτων κατά τις προαγωγικές και απολυτήριες εξετάσεις που είχε ως αποτέλεσμα αφενός την ελάφρυνση των μαθητών/ριών από την πίεση των εξετάσεων και αφετέρου την ανάδειξη της σημασίας της διαμορφωτικής αξιολόγησης στην καθημερινή μαθησιακή διαδικασία.

Εξίσου σημαντικές υπήρξαν και άλλες αλλαγές, όπως αυτή του συστήματος εισαγωγής στα ΑΕΙ με δυνατότητα ελεύθερης πρόσβασης¹ η αναβάθμιση του απολυτηρίου μέσα από νέες διαδικασίες απόκτησής του, αλλά και οι αλλαγές στη βαθμίδα του Γυμνασίου, όπως: η θέσπιση της θεματικής εβδομάδας, ο περιορισμός των εξεταζόμενων μαθημάτων, η εφαρμογή των διδακτικών περιόδων των δύο τετραμήνων, ο θεσμός των συμπληρωματικών εξετάσεων στο τέλος της χρονιάς των μαθητών/τριών που υστέρησαν, αλλά και η εξασφάλιση της δυνατότητας μόνιμων διορισμών εκπαιδευτικών με ιδιαίτερο βάρος στην ειδική αγωγή, την εκπαίδευση προσφύγων και την επαγγελματική εκπαίδευση, για τα οποία γίνεται εκτενής αναφορά σε χωριστές ενότητες.

Πιο αναλυτικά, με την αρχιτεκτονική του Λυκείου που νομοθετήθηκε, επιχειρήθηκε να αναζωογονηθεί το Λύκειο² επανεντάσσοντας την Α΄ και Β΄ Λυκείου στις τάξεις γενικής παιδείας και τον κύκλο των εγκύκλιων σπουδών. Τα προγράμματα σπουδών των δύο αυτών τάξεων είναι, σύμφωνα με τον σχεδιασμό που έγινε και εφαρμόστηκε εν μέρει, αλληλένδετα με τα προγράμματα σπουδών του Γυμνασίου, στοιχεία που ανοίγουν τον δρόμο για τη δεκαετημέρη υποχρεωτική εκπαίδευση. Λαμβάνοντας, από την άλλη, υπόψη την ελληνική πραγματικότητα σχετικά με την πρόσβαση στα ιδρύματα της Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης, έγινε το αναγκαίο και εφικτό στις οικονομικές και πολιτικές συνθήκες που ίσχυαν κατά την εφαρμογή του, να αποκτήσει, δηλαδή, η Γ΄ Λυκείου τα χαρακτηριστικά τάξης προετοιμασίας: ο περιορισμός του αριθμού των

¹ Στο σύστημα πρόσβασης στα Α.Ε.Ι. γίνεται αναλυτική αναφορά, σε χωριστή ενότητα.

² Μολονότι δεν υπήρξε συστηματική καταγραφή των αποτελεσμάτων από την εφαρμογή των αλλαγών στο Λύκειο, οι πρώτες –εμπειρικού χαρακτήρα– προσπάθειες καταγραφής των στάσεων μαθητών/ριών και εκπαιδευτικών οδηγούν στην εκτίμηση ότι η αρχιτεκτονική αυτή του Λυκείου συνέβαλε θετικά στη μαθησιακή διαδικασία και ενδυνάμωσε κυρίως μαθητές/ριες από ευάλωτες ομάδες πληθυσμού.

μαθημάτων, οι έξι διδακτικές περίοδοι του εβδομαδιαίου προγράμματος και η μία για την μαθησιακή υποστήριξη των μαθητών/ριών, οι οποίες διατίθενται για κάθε μάθημα που συμμετέχει στο βαθμό πρόσβασης, επαρκούν για την προετοιμασία των υποψηφίων και την κάλυψη των ενδεχόμενων γνωστικών τους ελλειμμάτων, αποδεσμεύοντάς τους από τα ιδιαίτερα και τα φροντιστήρια. Από τη στιγμή που για την είσοδο στα Α.Ε.Ι. οι μαθητές και οι μαθήτριες εξετάζονται στην ύλη της Γ' Λυκείου, ένας τέτοιος σχεδιασμός είναι υποχρέωση της Πολιτείας που ιστορικά έχει πετύχει τη δωρεάν παιδεία, μία από τις κορυφαίες κοινωνικές παροχές προς τη νεολαία. Η αποδέσμευση τόσο των τάξεων του γυμνασίου όσο και εκείνων του λυκείου από τις μαραθώνιες εξεταστικές περιόδους, από μόνη της δίνει έναν άλλο χαρακτήρα σ' αυτό που επιχειρήθηκε, και το οποίο συνοψίζεται σε δύο βασικά σημεία: στην καταξίωση της καθημερινής δουλειάς στην τάξη και στον σεβασμό στην ηλικία και τον χρόνο των εφήβων.

Για την αναβάθμιση του απολυτηρίου, παράλληλα, με τον θεσμό των «ομάδων σχολείων», επιχειρήθηκε να καλλιεργηθεί ένα κλίμα συνεργασίας μεταξύ των εκπαιδευτικών και να λαμβάνονται σοβαρά υπόψη οι ιδιαιτερότητες της κάθε περιοχής (κοινωνικά, οικονομικά χαρακτηριστικά και σύνθεση μαθητικού πληθυσμού). Η ισχυροποίηση του εθνικού απολυτηρίου στη Γ' Λυκείου θα δημιουργήσει τις προϋποθέσεις να γίνει ένα βήμα προς την ελεύθερη πρόσβαση στα Α.Ε.Ι., με την ύπαρξη των Τμημάτων Ελεύθερης Πρόσβασης.

Πιο συγκεκριμένα, προκειμένου για τη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση, επιζητούμε μια δομή που θα συμβαδίζει με τα ηλικιακά στάδια των παιδιών και θα παρέχει αφενός ευελιξία στην υλοποίηση των αναλυτικών προγραμμάτων, αφετέρου τη δυνατότητα για καλύτερη αξιολόγηση των μαθητών και πληρέστερο έλεγχο της γνωσιακής τους επάρκειας για τη μετάβαση από τη μία βαθμίδα στην άλλη. Παράλληλα, η δομή αυτή θα προσφέρει τη δυνατότητα «διορθωτικών κινήσεων» από πλευράς των μαθητών/ριών, ώστε να καλύψουν τα ενδεχόμενα κενά τους και να πετύχουν τους προσωπικούς τους στόχους. Για την εξυπηρέτηση των παραπάνω, η οργάνωση του Γυμνασίου-Λυκείου προτείνεται να διαμορφωθεί σε δύο μονοετείς (Α' Γυμνασίου και Γ' Λυκείου) και δύο διετείς (Β+Γ Γυμνασίου και Α+Β Λυκείου) ακαδημαϊκές περιόδους.

Με το σχήμα αυτό, ενδυναμώνεται η θεωρητική σκέψη και η συσχέτιση φαινομένων με βάση το σχήμα αίτιο-αποτέλεσμα, επιτυγχάνεται όχι μόνο η επαφή με τους επιστημονικούς κλάδους αλλά και η εμβάθυνση στα αντίστοιχα πεδία, επιτυγχάνεται η επαφή με την τέχνη, την αισθητική και την άθληση, μέσα από διερευνητικές διαδικασίες των ενδιαφερόντων και των κλίσεων των μαθητών/ριών.

Η θεματική ενοποίηση ανά δύο των τάξεων Β+Γ Γυμνασίου και Α+Β Λυκείου, παιδαγωγικά συμβάλλει στην ενδυνάμωση του κλίματος συνεργασίας και της δυνατότητας υλοποίησης κοινών δράσεων και εκδηλώσεων. Επίσης, δίνει τη δυνατότητα διδασκαλίας των μέχρι τώρα μονόωρων μαθημάτων σε δώωρα, γεγονός που επιτρέπει αφενός την ολοκλήρωση του διδακτικού περιεχομένου των γνωστικών αντικειμένων και αφετέρου δημιουργεί μεγαλύτερες δυνατότητες διάδρασης μεταξύ διδασκόντων και διδασκομένων. Επίσης, δίνεται η δυνατότητα εφαρμογής διδακτικών μεθόδων τύπου ερευνητικών εργασιών-project, η εφαρμογή των οποίων είναι εξαιρετικά δύσκολη στο πλαίσιο των ισχυόντων ωρολογίων προγραμμάτων και της δόμησης του διδακτικού χρόνου.

Παράλληλα, η ανάπτυξη της διετούς ακαδημαϊκής περιόδου σε τέσσερα τετράμηνα, δίνει τη δυνατότητα καλύτερου σχεδιασμού της διδακτικής διαδικασίας από πλευράς των διδασκόντων/ουσών και καλύτερης διαχείρισης της τάξης, καθώς οι εκπαιδευτικοί θα έχουν τον απαιτούμενο χρόνο για γνωριμία με τους/τις μαθητές/ριές τους, για γνωριμία με τις ανάγκες, τις κλίσεις και τις ιδιαιτερότητές τους. Κάτι τέτοιο παιδαγωγικά και ακαδημαϊκά προσδίδει ιδιαίτερο ενδιαφέρον στο έργο τού/τής εκπαιδευτικού και ενισχύει τις σχέσεις στο πλαίσιο των ομάδων.

Ωστόσο, απαραίτητη προϋπόθεση για την εύρυθμη λειτουργία του σχολείου είναι το κλίμα εμπιστοσύνης και συνεργασίας μεταξύ των εκπαιδευτικών, ώστε με συλλογικές διαδικασίες και με κριτική διάθεση ο Σύλλογος Διδασκόντων/ουσών να σχεδιάζει, να αποτιμά, να αναθεωρεί τους παιδαγωγικούς στόχους που θέτει καθ' όλη τη διάρκεια της χρονιάς. Για ένα τέτοιο σχολείο οι διδάσκοντες/ουσες χρειάζονται το πλαίσιο, ώστε να καταστούν διαμορφωτές/ριες του σχολικού περιβάλλοντος και ενεργά μέλη του συλλόγου διδασκόντων/ουσών: πέρα από τα διδακτικά καθήκοντα και τη συμμετοχή τους στη διαδικασία επικύρωσης απουσιών, βαθμολογίας κ.λπ. χρειάζεται να είναι και συνδιαμορφωτές/ριες της παιδαγωγικής και ακαδημαϊκής πολιτικής του σχολείου, ανάλογα με τα χαρακτηριστικά του μαθητικού πληθυσμού. Μια τέτοια ανάγκη καλύπτεται από τη λειτουργία παιδαγωγικού συμβουλίου τμήματος και ακαδημαϊκού τμήματος στο οποίο συμμετέχουν οι διδάσκοντες συναφών ειδικοτήτων.

Προκειμένου, εξάλλου, να καλλιεργηθεί κλίμα συνεργασίας και εμπιστοσύνης, και να ενισχυθεί ο «διάλογος» μεταξύ των συναδέλφων σε θέματα που αφορούν τη διδακτική, τη διαχείριση τάξης και την ανταλλαγή απόψεων και εμπειριών, **σημαντικό ρόλο παίζει το «σχολείο ανοικτών τάξεων», θεσμός που πρέπει να καλλιεργηθεί και να ενισχυθεί.** Η ανταλλαγή επισκέψεων για την παρακολούθηση μαθήματος γίνεται σε εθελοντική βάση μεταξύ διδασκόντων/ουσών ίδιας ή διαφορετικής ειδικότητας, προκειμένου να συζητήσουν τη διδακτική προσέγγιση ή τη διαχείριση τάξης.

Τέλος, προτείνεται: α. οι τελειόφοιτοι/ες του Γυμνασίου να πιστοποιούνται για τις γνώσεις τους στις διδασκόμενες ξένες γλώσσες και για τις ψηφιακές τους

δεξιότητες, με διαδικασίες που γίνονται εντός του σχολικού προγράμματος, β. η λειτουργία ολοήμερου προγράμματος στο Γυμνάσιο, με σκοπό την εθελοντική φοίτηση και συμμετοχή των μαθητών/ριών σε προγράμματα ενισχυτικής διδασκαλίας, περιβαλλοντικής εκπαίδευσης, αγωγής υγείας, πολιτιστικών θεμάτων και για τη διοργάνωση καλλιτεχνικών και άλλων δραστηριοτήτων και γ. η τοποθέτηση **μόνιμων Ψυχολόγων και Κοινωνικών Λειτουργών ανά ομάδες 5 σχολείων**, σε λειτουργική διασύνδεση με τα ΚΕ.Σ.Υ.

Τεχνική, Επαγγελματική Εκπαίδευση (Τ.Ε.Ε.)

Η Τεχνική Επαγγελματική Εκπαίδευση (Τ.Ε.Ε.) συνιστά μία από τις βασικές πολιτικές προτεραιότητες και οφείλει να έχει τις εξής κατευθύνσεις:

- Ολιστική προσέγγιση με καινοτομικά χαρακτηριστικά και όχι επιμέρους αλλαγές που γίνονται με αποσπασματικότητα.
- Απλοποίηση και περιορισμό της πολυδιάσπασης, του διαχωρισμού των φορέων εκπαίδευσης και κατάρτισης και ένταξή τους σε ένα ενιαίο σύστημα.
- Αναγνώριση και συστηματική υποστήριξη του κοινωνικού ρόλου της Τ.Ε.Ε. (παιδαγωγική υποστήριξη - ενθάρρυνση μαθητών).
- Μετατροπή της Τ.Ε.Ε. από μια επιλογή ανάγκης σε μια συνειδητή επιλογή για τους μαθητές/ριες και τους καταρτιζόμενους/ες, μέσω μέτρων για την απρόσκοπτη αναβάθμιση του επιπέδου σπουδών όλων των μαθητών/ριών, σπουδαστών/ριών, αλλά και αποφοίτων παλαιότερων ετών.
- Διεύρυνση δυνατοτήτων επανένταξης και επανεκπαίδευσης για μείωση του ποσοστού των νέων που βρίσκονται εκτός απασχόλησης, εκπαίδευσης και κατάρτισης, παράλληλα με τη βελτίωση του χαμηλού επιπέδου εκπαίδευσης του ελληνικού εργατικού δυναμικού.
- Προσαρμογή των προγραμμάτων και των ειδικοτήτων στις πραγματικές ανάγκες της ελληνικής οικονομίας, που καθορίζονται με διεύρυνση των επαγγελματικών διεξόδων, στο πλαίσιο μιας παραγωγικής ανασυγκρότησης της χώρας, βασισμένης στην ποιότητα, την ανάπτυξη των θέσεων εργασίας, την καινοτομία, την αξιοποίηση της σύγχρονης τεχνολογίας και της οργάνωσης.
- Νέα αρχιτεκτονική στη δημιουργία των τομέων και ειδικοτήτων της Τ.Ε.Ε., με κατεύθυνση διευρυμένα γνωστικά αντικείμενα που προσφέρουν ευρείες διεξόδους στην Ελληνική αγορά εργασίας, αλλά και δυνατότητες πρόσβασης στην ευρωπαϊκή και διεθνή αγορά εργασίας.

- Συστηματική σύνδεση της Τ.Ε.Ε. με την κοινωνία και την εργασία για τη βιωματική και ασφαλή προετοιμασία των μαθητών/ριών και των καταρτιζόμενων ως πολιτών και ως εργαζόμενων.
- Ενίσχυση του κοινωνικού ρόλου της Τ.Ε.Ε. ως Ζώνη Εκπαιδευτικής Προτεραιότητας (ΖΕΠ), με σκοπό τον περιορισμό της επίδρασης των κοινωνικών ανισοτήτων.
- Προσαρμογή του εργασιακού ρόλου της Τ.Ε.Ε. για να ανταποκριθεί στις ανάγκες της ελληνικής κοινωνίας και οικονομίας, με στόχο την άμβλυνση και όχι την αναπαραγωγή του στρεβλού μοντέλου παραγωγικής ανάπτυξης, με συμβατά προσόντα πρόσβασης στο διεθνές περιβάλλον και εξασφάλιση σε όλους/ες τους/τις μαθητές/ριες των ελάχιστων ικανών προσόντων για αρχική εργασιακή ένταξη.
- Παροχή εργασιακής ασφάλειας και ρεαλιστικού οράματος για τους/τις εκπαιδευτικούς, με δυνατότητα ποιοτικής εκπαίδευσης καθώς και πραγματικών επαγγελματικών διεξόδων στους μαθητές και στις μαθήτριες.
- Ολοκληρωμένη υποστήριξη των εκπαιδευτικών με παιδαγωγική ελευθερία στην προσέγγιση κάθε μαθητή/ριας, ενίσχυση της συλλογικότητας με θεσμική ενίσχυση δυνατοτήτων συνεργασίας στο σχολείο, παιδαγωγική και επαγγελματική επιμόρφωση στις τεχνολογικές εξελίξεις των επαγγελμαμάτων στην πράξη.
- Προσαρμογή προγραμμάτων και ειδικοτήτων στις πραγματικές ανάγκες της ελληνικής οικονομίας και στην παραγωγική ανασυγκρότηση με βάση την ποιότητα και την καινοτομία, τη βελτίωση του τεχνολογικού οργανωσιακού ελλείματος και τη συμβολή της στην ανάπτυξη θέσεων εργασίας.
- Διεύρυνση επαγγελματικών διεξόδων για νέους και παλιούς αποφοίτους και την ποιοτική αναβάθμιση των προσόντων τους.
- **Σχεδίαση προγραμμάτων σπουδών** μετά από μελέτη:
 - των στόχων της εκπαίδευσης και της αρχικής επαγγελματικής ένταξης,
 - των επαγγελματικών περιγραμμάτων, αλλά και
 - με προσαρμογή στις τεχνολογικές εξελίξεις,
 - με μείωση μη απαραίτητης ύλης.
- **Οργάνωση και λειτουργία «4^{ου}» έτους (ειδίκευσης-Τάξης Μαθητείας),** το οποίο είναι προαιρετικό και περιέχει:
 - Μαθήματα (θεωρία και εργαστήριο) στο σχολείο (ΕΠΑ.Λ-ΕΚ),
 - Project: Θεωρία + Εργασιακή εμπειρία με αυξημένο ρόλο του σχολείου στη μαθητεία και παρέμβαση του σχολείου στην εργασία,

- Μαθητεία ή πρακτική άσκηση (οργάνωση, σύνδεση με την αγορά εργασίας στον δημόσιο και τον ιδιωτικό τομέα).
- **Εργαστηριακά κέντρα:** Διατηρούνται τα εργαστηριακά κέντρα (ΕΚ), τα οποία αποτελούν το συνδετικό ιστό της εκπαίδευσης με την κατάρτιση και αναθεωρείται προς το λειτουργικότερο ο κανονισμός λειτουργίας τους.

Προτάσεις για την αναμόρφωση της Τεχνικής Επαγγελματικής Εκπαίδευσης (Τ.Ε.Ε.) στο πλαίσιο της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης

Ριζική μεταρρύθμιση της Τεχνικής Επαγγελματικής Εκπαίδευσης (Τ.Ε.Ε.)

Η Δευτεροβάθμια Τ.Ε.Ε. αποτελεί κομμάτι της Ενιαίας Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης και η διάκριση από την κατάρτιση-εξειδίκευση πρέπει να είναι σαφής. Η **Δευτεροβάθμια Τ.Ε.Ε., είναι πρωτίστως τύπος σχολείου** (η αφαίρεση του όρου «Τεχνική» δεν ήταν τυχαία) που παρέχει **γενική εκπαίδευση**, παράλληλα με τις βασικές γνώσεις των τομέων και των ειδικοτήτων που περιλαμβάνει, ώστε αυτές να αποτελέσουν εφόδια για τη μελλοντική εξάσκηση επαγγέλματος. Με την καθιέρωση της 14χρονης βασικής/υποχρεωτικής εκπαίδευσης κατοχυρώνεται ακόμα περισσότερο αυτός ο δυναμικός ρόλος του σχολείου.

Τα βασικά προβλήματα που αντιμετωπίζει η Τ.Ε.Ε και το ΓΕ.Λ., ως ανώτερα Δευτεροβάθμια σχολεία, απαιτούν κοινή αντιμετώπιση και λύσεις στην ίδια κατεύθυνση και προοπτική. Για παράδειγμα, τα ζητήματα ειδίκευσης και πρόσβασης στην αγορά εργασίας μετά το λύκειο αφορούν και τα ΓΕ.Λ., ενώ της μεταλυκειακής κατάρτισης αφορούν εξίσου ΕΠΑ.Λ και ΓΕ.Λ, αμέσως μετά την ολοκλήρωση των σπουδών σ' αυτά, καθώς επίσης αφορούν και τα Μουσικά, Διαπολιτισμικά, Καλλιτεχνικά, καθώς και τα λύκεια Ε.Α.Ε. και των ΕΝ.Ε.Ε.ΓΥ.Λ.

Επομένως, από την οπτική αυτή, ζητούμενο είναι το Λύκειο να λειτουργήσει ως αυτόνομη βαθμίδα και όχι ως «προθάλαμος» του Πανεπιστημίου, στοιχείο που σήμερα εξασφαλίζεται περισσότερο στα ΕΠΑ.Λ., από ό,τι στα ΓΕ.Λ. Ωστόσο, οι επιφυλάξεις που εκφράζονται για την Τ.Ε.Ε. και η κατηγοριοποίηση των τύπων σχολείων σε πρώτης (ΓΕ.Λ.) και δεύτερης κατηγορίας (ΕΠΑ.Λ.) είναι έντονες στην κοινωνία και σε χώρες της Ε.Ε., όπως φυσικά και στην Ελλάδα. Ειδικά για τη χώρα μας, οι αντιλήψεις αυτές έχουν τις ρίζες τους στη μακρόχρονη λειτουργία (55 χρόνια περίπου) του διπλού δικτύου σχολείων (ΓΕ.Λ.- ΕΠΑ.Λ.).

Παρά το γεγονός ότι την περίοδο της διακυβέρνησης ΣΥΡΙΖΑ υλοποιήθηκαν παρεμβάσεις στην Τ.Ε.Ε., αυτές περιορίστηκαν στη βελτίωση, την αναβάθμισή της, χωρίς να συνιστούν τις αναγκαίες τομές στον χώρο. Έτσι, η υλοποίηση του στόχου τού «Ενός Λυκείου» θα μπορούσε να είχε αρχίσει ήδη, στη δομή, τους τίτλους σπουδών, αλλά και τα δικαιώματα του απολυτηρίου τίτλου.

Με την καθιέρωση Ενός Λυκείου, το οποίο δίνει ένα Απολυτήριο και διαφορετικά Πτυχία, εξασφαλίζεται:

- Η κατάργηση του τεχνητού διαχωρισμού των δύο τύπων σχολείου (ΓΕ.Λ.-ΕΠΑ.Λ), η οποία θα συμπαρασύρει και την κατηγοριοποίηση των σχολείων. Η παγιωμένη αντίληψη για την υποβαθμισμένη Τ.Ε.Ε. δέχεται ισχυρό πλήγμα και μπορεί να ξεκινήσει μια πορεία ανατροπής της.
- Οι επιλογές των μαθητών/ριών θα αρχίσουν να γίνονται με βάση τα ενδιαφέροντα και τις κλίσεις τους, και όχι με βάση κοινωνικά στερεότυπα.
- Οι κατηγοριοποιήσεις των τίτλων και οι διαρκείς αναφορές και ρυθμίσεις στις ισοτιμίες θα αποτελέσουν παρελθόν.
- Με παρέμβαση στο περιεχόμενο σπουδών³ και την ονομασία, οι ομάδες προσανατολισμού του ΓΕ.Λ. θα έχουν διέξοδο και σε πτυχίο, δεδομένου ότι ο απολυτήριος τίτλος και του σημερινού ΓΕ.Λ είναι Επαγγελματικός, αφού οδηγούσε και οδηγεί στη διεκδίκηση επαγγελματικής θέσης και επαγγελματικής εξασφάλισης⁴.

Γ. Καθ' οδόν προς το «Ένα Λύκειο»

Μεταβατική Λειτουργία

- Τα λύκεια συνεχίζουν να λειτουργούν όπως σήμερα, αλλά **καταργείται ο διαχωρισμός και η ονομασία Γενικό και Επαγγελματικό**. Παραμένει μόνο η ονομασία «**ΛΥΚΕΙΟ**».
- Καθιερώνεται ένας τίτλος «**ΑΠΟΛΥΤΗΡΙΟ ΛΥΚΕΙΟΥ**».
- Η **Α' Λυκείου** διατηρεί τον χαρακτήρα της με βασικό κορμό μαθημάτων και ορισμένα μαθήματα επιλογής.
- Στη **Β' Λυκείου** θα υπάρχει βασικός κορμός μαθημάτων και επιλογή τομέα από τους **μαθητές, μέσω** αντιστοίχισης με βάση τα σημερινά δεδομένα **μεταξύ 10 επιλογών (9 τομείς των σημερινών ΕΠΑΛ και η σημερινή ενιαία Β' ΓΕΛ)**.
- Στη **Γ' Λυκείου** οι **μαθητές επιλέγουν ειδικότητα/ομάδα προσανατολισμού** αναλόγως της επιλογής που έκαναν στην Β' τάξη. Όσοι

³ Στην κατεύθυνση αυτή θα μπορούσε να αξιοποιηθεί, όχι ως μηχανιστική μεταφορά στις τωρινές συνθήκες αλλά ως εμπειρία, αυτή της λειτουργίας του Ενιαίου Πολυκλαδικού Λυκείου (Ε.Π.Λ.).

⁴ Στην πρόταση λαμβάνεται υπόψη η σημερινή κατάσταση στα ΓΕΛ και τα ΕΠΑΛ, οι ομάδες προσανατολισμού στη Γ' ΓΕΛ και οι τομείς και ειδικότητες του σημερινού ΕΠΑΛ, με τις απαραίτητες αρχικά προσαρμογές. Το ποιοι τομείς και ομάδες προσανατολισμού θα λειτουργήσουν και πού εξαρτάται από τις υποδομές και τις επιλογές των μαθητών/ριών στις αιτήσεις εγγραφών.

επέλεξαν τομέα του σημερινού ΕΠΑ.Λ στη Β', θα επιλέξουν μία από τις ειδικότητες του τομέα στη Γ'. Όσοι επέλεξαν ως τομέα τη σημερινή Β' ΓΕΛ, θα επιλέξουν μία από τις ομάδες προσανατολισμού.

- Αλλαγές σε τομείς και ειδικότητες σε κάθε λύκειο θα προκύπτουν κατ' αρχήν με την υπάρχουσα διαδικασία.
- Θα δίνεται σε όλους τους μαθητές/ριες Απολυτήριο και Πτυχίο με Επαγγελματικά δικαιώματα.

Περιεχόμενο και Πλαίσιο

Τομείς - Ειδικότητες - Ομάδες Προσανατολισμού - Προγράμματα Σπουδών

Με γνώμονα το επιθυμητό αποτέλεσμα για τον σημερινό και αυριανό πολίτη και με υπόβαθρο έννοιες όπως: Ελευθερία - Δημοκρατία - Ισότητα - Αλληλεγγύη - Φιλία των λαών - Αειφορία - Περιβάλλον και Ανάπτυξη, λαμβάνοντας παράλληλα υπόψη τους τομείς της ελληνικής οικονομίας που πρέπει να αναπτυχθούν, την εξέλιξη της κοινωνίας, των επιστημών και της τεχνολογίας, θα καθοριστούν οι βασικοί τομείς, οι ειδικότητες και οι ομάδες προσανατολισμού που θα λειτουργήσουν στο Λύκειο. Στη συνέχεια, θα καθοριστούν τα επαγγελματικά περιγράμματα, τα προγράμματα σπουδών, τα αναλυτικά προγράμματα, τα βιβλία, κ.λπ.

Το νέο Λύκειο που θα προκύψει, και στη δομή του και στο περιεχόμενό του και την επαγγελματική του προοπτική, δεν θα αποτελεί προϊόν «συγκόλλησης» των υπάρχοντων λυκείων, επομένως, απαιτείται αναδιάρθρωση των σημερινών τάξεων σε νέα βάση. Παράλληλα, οι αλλαγές στο Λύκειο πρέπει να συμβαδίσουν με αντίστοιχες αλλαγές στο Γυμνάσιο και το Δημοτικό με αναδιαμόρφωση του προγράμματος σπουδών. Κατά συνέπεια, σε όλο το Δημοτικό και το Γυμνάσιο πρέπει να ενταχθούν μαθήματα και δραστηριότητες να συνδέονται με την τεχνολογία και τα επαγγέλματα, ενώ σε όλη τη 14χρονη Εκπαίδευση και την Μεταλυκειακή εξειδίκευση-κατάρτιση θα περιλαμβάνεται διακριτή υποχρεωτική εργαστηριακή διδασκαλία. Η ευθύνη της λειτουργίας των εργαστηρίων ανατίθεται στα Εργαστηριακά Κέντρα.

Στον ενιαίο αυτό τύπο Λυκείου εφαρμόζεται διευρυνόμενο πρόγραμμα λειτουργίας, με προγράμματα αθλητικά, υγείας, πολιτιστικά, περιβαλλοντικά, κ.α. στους χώρους του σχολείου.

Δ. Μετά το Λύκειο

1. Συνέχιση σπουδών στα πανεπιστήμια

- Εφαρμογή της **Ελεύθερης Πρόσβασης στο σύνολο των Ομάδων Προσανατολισμού και των Τομέων**, σύμφωνα με τις βασικές διατάξεις του νόμου της κυβέρνησης ΣΥΡΙΖΑ.
- Διατήρηση του διαγωνισμού για την εισαγωγή στα Πανεπιστήμια, μετά τη λήψη του Απολυτηρίου Λυκείου με πανελλαδικές εξετάσεις, σε σχολές και τμήματα που δεν επαρκούν ακόμα οι θέσεις για όλους τους ενδιαφερόμενους.
- Η εξέταση θα γίνεται σε 4 μαθήματα, όπως γίνεται σήμερα για ΓΕ.Λ και ΕΠΑ.Λ.
- Κοινή ομάδα σχολών πρόσβασης από οποιοδήποτε τομέα/ομάδα προσανατολισμού έχει παρακολουθήσει ο υποψήφιος, όπως καθιερώθηκε τα 2 τελευταία χρόνια.
- Για τις σχολές που οι υποψήφιοι θα εισάγονται με εξετάσεις σε διαφορετικά μαθήματα, θα υπάρχει ποσοστό ανάλογο του αριθμού των υποψηφίων.
- Διερευνάται η σημαντική αύξηση στον αριθμό των εισακτέων σε όλες τις σχολές, με προοπτική την καθιέρωση της Ελεύθερης Πρόσβασης.
- Βελτιούμενης της οικονομίας, της ενίσχυσης των υποδομών και της αύξησης των δαπανών για την Παιδεία, είναι δυνατόν να αυξηθούν περαιτέρω οι θέσεις και να ελαχιστοποιηθούν οι σχολές στις οποίες χρειάζονται πλέον οι πανελλαδικές εξετάσεις.

2. Οργάνωση λειτουργία «4ου» έτους (ειδίκευσης-Τάξης Μαθητείας)

Το έτος αυτό είναι προαιρετικό και περιέχει:

- Μαθήματα (θεωρία και εργαστήριο) στο σχολείο (ΕΠΑΛ-ΕΚ).
- Project: Θεωρία + Εργασιακή εμπειρία με αυξημένο ρόλο του σχολείου στη μαθητεία και παρέμβαση του σχολείου στην εργασία
- Μαθητεία ή πρακτική άσκηση (οργάνωση, σύνδεση με την αγορά εργασίας στον δημόσιο και τον ιδιωτικό τομέα). Σχεδιασμός ανάλογα με τις δυνατότητες και τον επαγγελματικό τομέα.

Ο **προγραμματισμός** και το **περιεχόμενο των αναλυτικών προγραμμάτων** του έτους ειδίκευσης είναι ευθύνη του ΥΠ.Π.Ε.Θ. και των εποπτευόμενων φορέων (ΙΕΠ και ΕΟΠΠΕΠ). Σε συνεργασία με τον ΟΑΕΔ γίνεται η **διοικητική διαχείριση** του θεσμού της μαθητείας. Η παρακολούθηση της ορθής υλοποίησης της εκπαίδευσης στον χώρο εργασίας θα πραγματοποιείται με τα ΚΠΑ του ΟΑΕΔ, με τη συμμετοχή και εκπαιδευτικών των ΕΠΑΛ. Η μαθητεία διέπεται από

συγκεκριμένους κανόνες και συμβάσεις υποχρεωτικές για τις επιχειρήσεις, κατά την οποία οι μαθητευόμενοι έχουν όλα τα εργασιακά και εκπαιδευτικά δικαιώματα που καταγράφονται σε αυτές, με πλήρη ασφαλιστική κάλυψη και αμοιβή στο 75% του κατώτατου μισθού. **Η εφαρμογή της μαθητείας παρακολουθείται από τους εκπαιδευτικούς των ΕΠΑ.Λ-ΕΚ**

Οι ειδικότητες θα είναι εξειδικεύσεις των ειδικοτήτων του Λυκείου. Η βασική εκπαίδευση και ειδίκευση παρέχεται στο Λύκειο, με τη φοίτηση να ποικίλει ανάλογα την εξειδίκευση⁵.

Η οργάνωση και λειτουργία ειδικοτήτων στα ΙΕΚ θα γίνεται σύμφωνα με τις τοπικές ανάγκες και ιδιαιτερότητες, λαμβάνοντας υπόψη και τις αντίστοιχες ειδικότητες που λειτουργούν στα ΕΠΑ.Λ. καθώς και τη χωροταξική κατανομή των δομών, έτσι ώστε να διασφαλίζεται η συμπληρωματικότητα στη λειτουργία όλων των δομών της ΤΕΕ, και η παροχή περισσότερων δυνατοτήτων επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης σε τοπικό επίπεδο.

3. Συνέχιση στα 2ετή τμήματα των Πανεπιστημίων

Στα Α.Ε.Ι. οργανώνονται και λειτουργούν διετή προγράμματα επαγγελματικής εκπαίδευσης για αποφοίτους των Επαγγελματικών Λυκείων (ΕΠΑ.Λ.), τα οποία παρέχουν διπλώματα επιπέδου 5 του Εθνικού και Ευρωπαϊκού Πλαισίου Προσόντων.

Οι απόφοιτοι των ΕΠΑ.Λ επιλέγονται χωρίς εξετάσεις με βάση τον βαθμό απολυτηρίου ή/και τον βαθμό του πτυχίου της ειδικότητας, και η φοίτηση διαρκεί τέσσερα ακαδημαϊκά εξάμηνα, περιλαμβανομένων των μαθημάτων, των εργαστηρίων και της πρακτικής άσκησης.

Στα Διετή Προγράμματα διδάσκουν καθηγητές του αντίστοιχου Πανεπιστημίου που φιλοξενεί το πρόγραμμα, αλλά και εξωτερικοί συνεργαζόμενοι διδάσκοντες με εμπειρία στο οικείο γνωστικό αντικείμενο.

4. Πιστοποιήσεις Απολυτηρίου-Πτυχίου, για ΑΣΕΠ και Ελεύθερο Επάγγελμα

Για την εξασφάλιση της ισοτιμίας αποφοίτων στη χρήση του Πτυχίου και του Απολυτηρίου σχετικά με συμμετοχή σε διαγωνισμό του ΑΣΕΠ για προσλήψεις,

⁵ Π.χ. Ο κατέχων πτυχίο Ηλεκτρολόγου θα μπορεί να εξειδικευτεί στην ειδικότητα του Αυτοματιστή, ή των Ανελκυστήρων, κ.λπ. Ο κατέχων πτυχίο Β. Νοσηλεύτη θα μπορεί να εξειδικευτεί σε Νοσηλεύτη ΜΕΘ, Νοσηλεύτη Χειρουργείου, κ.λπ. Όσον αφορά τα ΙΕΚ, σ' αυτά θα λειτουργούν ειδικότητες που δεν μπορούν να καλύψουν τα λύκεια, όπως Μελισσοκόμου, Ελαιοκαλλιέργειας- - ελαιοκομίας, Κοσμήματος, Ελαιοχρωματιστή, Σοβατζή, Σερβιτόρου, Ξυλουργού, Εμπόρου, κ.λπ.

καθιερώνονται εξετάσεις πιστοποίησης. Το αποτέλεσμα των εξετάσεων πιστοποίησης διαμορφώνει τον αριθμό μορίων που θα χρησιμοποιούνται ως βαθμός Πτυχίου για συμμετοχή στο ΑΣΕΠ. Παρομοίως, η χρήση των επαγγελματικών δικαιωμάτων με την έκδοση επαγγελματικής άδειας για άσκηση ελεύθερου επαγγέλματος, θα προϋποθέτει την επιτυχία σε εξετάσεις πιστοποίησης.

5. Εκπαίδευση Εκπαιδευτικών

Η εκπαίδευση των Εκπαιδευτικών όλων των βαθμίδων πραγματοποιείται στις Πανεπιστημιακές σχολές Εκπαίδευσης Εκπαιδευτικών. Οι Πανεπιστημιακές Σχολές που έχουν σκοπό την εκπαίδευση Εκπαιδευτικών –Παιδαγωγικά τμήματα, τμήματα Πανεπιστημιακών σχολών που τροφοδοτούν την εκπαίδευση με εκπαιδευτικούς– εφαρμόζουν πρόγραμμα παιδαγωγικών σπουδών και ειδικής διδακτικής, με καθορισμένους σκοπούς και στόχους. Το πρόγραμμα αξιολογείται μετά από συστηματικές έρευνες κατά συγκεκριμένα χρονικά διαστήματα.

Προϋπόθεση αποτελεί η θεσμική διασύνδεση των ανωτέρω τμημάτων των Α.Ε.Ι. με τις σχολικές μονάδες στις έδρες των περιοχών που υπάρχουν τμήματα στο πλαίσιο της βελτίωσης της παιδαγωγικής πράξης και της εξέλιξης της παιδαγωγικής θεωρίας και έρευνας.

Από κάθε Πανεπιστήμιο με Σχολή/ές εκπαίδευσης εκπαιδευτικών, ορίζονται «Ερευνητικά» σχολεία, στα οποία θα εφαρμόζονται παιδαγωγικά προγράμματα και καινοτομίες, για συγκεκριμένο χρονικό διάστημα, με την προϋπόθεση ότι αποδεδειγμένα το απαιτούν οι ανάγκες του προγράμματος σπουδών. Τα ερευνητικά αυτά προγράμματα αποτιμώνται και τα αποτελέσματα ανακοινώνονται. Ο καθορισμός των σχολείων γίνεται σε συνεργασία Πανεπιστημιακής σχολής, σχολείου και Υπουργείου Παιδείας.

ΕΙΔΙΚΗ ΑΓΩΓΗ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

1. Ειδική Αγωγή και Εκπαίδευση (Ε.Α.Ε.) είναι το σύνολο των παρεχόμενων εκπαιδευτικών υπηρεσιών στους/στις μαθητές/τριες με αναπηρία ή/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες, των οποίων η φοίτηση είναι υποχρεωτική και λειτουργεί ως αναπόσπαστο τμήμα της ενιαίας δημόσιας και δωρεάν εκπαίδευσης.

2. Σκοπός της Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης είναι:

α) η ολόπλευρη και αρμονική ανάπτυξη της προσωπικότητας των μαθητών/ριών με αναπηρία ή/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες,

β) η βελτίωση και αξιοποίηση των δυνατοτήτων και δεξιοτήτων τους, ώστε να καταστεί δυνατή η ένταξή τους στο γενικό εκπαιδευτικό σύστημα, καθώς και στην κοινωνική και επαγγελματική ζωή,

γ) η διασφάλιση της ισότιμης συμμετοχής στην εκπαίδευση όλων των μαθητών/τριών με αναπηρία ή/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες, μέσω της διαμόρφωσης όρων πλήρους προσβασιμότητας και εφαρμογής των αρχών του «Σχεδιασμού για Όλους» σε επίπεδο αναλυτικών προγραμμάτων σπουδών, εκπαιδευτικού υλικού, κατάλληλου βοηθητικού τεχνολογικού εξοπλισμού και κτιριακών υποδομών.

3. Μαθητές/ριες με αναπηρία ή/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες
θεωρούνται όσοι/ες για ολόκληρη ή ορισμένη περίοδο της σχολικής τους ζωής αντιμετωπίζουν σημαντικές δυσκολίες μάθησης, ως αποτέλεσμα της αλληλεπίδρασης μεταξύ των αισθητηριακών, νοητικών, γνωστικών, αναπτυξιακών και ψυχικών ιδιοτεροτήτων τους, και των εμποδίων του περιβάλλοντος που παρακωλύουν την πλήρη και αποτελεσματική συμμετοχή τους στη σχολική ζωή, σε ίση βάση με τους/τις συμμαθητές/ριες τους. Η διαπίστωση των εκπαιδευτικών και ψυχοκοινωνικών αναγκών και του είδους των δυσκολιών, καθώς και των πιθανών εκπαιδευτικών, συναισθηματικών, ψυχοκοινωνικών και άλλων φραγμών στη μάθηση και την ισότιμη πρόσβαση στην εκπαίδευση που αντιμετωπίζουν οι μαθητές με αναπηρία ή και με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες, γίνεται από τα Κέντρα Εκπαιδευτικής και Συμβουλευτικής Υποστήριξης (Κ.Ε.Σ.Υ.), τις Επιτροπές Διεπιστημονικής Εκπαιδευτικής Αξιολόγησης και Υποστήριξης (Ε.Δ.Ε.Α.Υ.), καθώς και τα Ιατροπαιδαγωγικά (Ι.Π.Δ.) Κέντρα και τα Κέντρα Κοινωνικής Ψυχικής Υγιεινής (Κ.Κ.Ψ.Υ.) άλλων Υπουργείων.

4. Οι μαθητές/ριες με αναπηρία ή/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες φοιτούν στο γενικό σχολείο υποστηριζόμενοι από τους/τις εκπαιδευτικούς των τάξεων, των τμημάτων ένταξης και παράλληλης στήριξης-συνεκπαίδευσης, ή από ειδικό βοηθητικό προσωπικό ή σχολικό νοσηλευτή. Εφόσον η φοίτηση των μαθητών/ριών με αναπηρία στο γενικό σχολείο, σύμφωνα με τις γνωματεύσεις των αρμόδιων υπηρεσιών, δεν καλύπτει τις ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες τους, η εκπαίδευση των μαθητών/τριών αυτών δύναται να παρέχεται στις Σχολικές Μονάδες Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης (Σ.Μ.Ε.Α.Ε.), ύστερα από αίτημα των γονέων/κηδεμόνων αυτών.

5. Για τους/τις μαθητές/ριες με αναπηρία ή/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες προβλέπονται όλες οι απαραίτητες **εύλογες προσαρμογές**, τόσο κατά τη φοίτησή τους σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης, όσο και κατά τη διαδικασία εισαγωγής τους στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση, σε πεδία όπως η διδακτική πρακτική και η αξιολόγηση. Ειδικά για τη διασφάλιση της προσβασιμότητας

προβλέπεται: α) η δωρεάν παροχή του κατάλληλου τεχνολογικού βοηθητικού εξοπλισμού και β) η αναγνώριση: αα) της Ελληνικής Νοηματικής Γλώσσας και της Νέας Ελληνικής γλώσσας ως ισότιμες, με σκοπό τη δίγλωσση εκπαίδευση των κωφών μαθητών/ριών, ββ) της γραφής braille ως επίσημης γραφής των τυφλών μαθητών/ριών και γγ) της χρήσης και της προσαρμογής της Νέας Ελληνικής Γλώσσας και με τη μορφή συμβόλων για μαθητές/ριες που ανήκουν στο αυτιστικό φάσμα.

6. Οι Σ.Μ.Ε.Α.Ε. αποτελούν και **Κέντρα Υποστήριξης** των σχολικών μονάδων της γενικής εκπαίδευσης, με σκοπό τη διεπιστημονική ενίσχυση και ενδυνάμωσή τους για την ανταπόκριση στην ετερογένεια των ειδικών εκπαιδευτικών αναγκών των μαθητών/ριών τους, και την αποτελεσματική ένταξη και συμπερίληψη των μαθητών/ριών με αναπηρία στο γενικό σχολείο των συνομηλίκων τους. Ειδικότερα:

α) παρέχουν συμβουλευτική υποστήριξη σε επίπεδο προσβασιμότητας, διαφοροποίησης του προγράμματος και της διδασκαλίας, παροχής κατάλληλου εκπαιδευτικού υλικού για την κάλυψη των ειδικών εκπαιδευτικών αναγκών των μαθητών/ριών τους,

β) σχεδιάζουν και υλοποιούν, σε συνεργασία με τις σχολικές μονάδες γενικής εκπαίδευσης, προγράμματα συνεκπαίδευσης με στόχο: αα) την ανάπτυξη των γνωστικών, μαθησιακών, ψυχοσυναισθηματικών και κοινωνικών δεξιοτήτων όλων των μαθητών/ριών, ββ) την ευαισθητοποίηση των μαθητών/τριών σε θέματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων και την καλλιέργεια σεβασμού στη διαφορετικότητα, και γγ) την ανάπτυξη δεξιοτήτων ενσυναίσθησης στους/στις μαθητές/ριες αμφότερων των σχολικών πλαισίων,

γγ) υλοποιούν δράσεις ευαισθητοποίησης του κοινωνικού συνόλου σε θέματα διαφορετικότητας, κοινωνικής ένταξης, ψυχοκοινωνικής υγείας, κ.α., με την προώθηση συνεργασιών ανάμεσα σε σχολικές μονάδες, σε συλλόγους γονέων και κηδεμόνων, σε επιστημονικούς και κοινωνικούς φορείς, σε υπηρεσίες της τοπικής αυτοδιοίκησης, κ.ά.

7. Για όλους/ες τους/τις μαθητές/ριες με αναπηρία, καθ' όλη τη διάρκεια φοίτησης αυτών σε κάθε βαθμίδα εκπαίδευσης και σε κάθε τύπο σχολείου, σχεδιάζονται και υλοποιούνται:

α) **Εξατομικευμένα Προγράμματα Εκπαίδευσης (Ε.Π.Ε.)**, με σκοπό τον καθορισμό των μακροπρόθεσμων και βραχυπρόθεσμων στόχων εκπαίδευσης αυτών και

β) **Προγράμματα μετάβασης**, στην περίπτωση αλλαγής βαθμίδας εκπαίδευσης ή τύπο σχολείου, με σκοπό την κατάλληλη προετοιμασία και ομαλή ένταξη των μαθητών/τριών.

Για το σχεδιασμό και την υλοποίηση των ανωτέρω προγραμμάτων λαμβάνονται υπόψη οι απόψεις των γονέων και κηδεμόνων των μαθητών/τριών, καθώς και των ίδιων των μαθητών/ριών, και επιδιώκεται η ενεργός συμμετοχή αυτών.

Πρόταση για την πρόωπη παρέμβαση

Σε όλα τα νηπιαγωγεία Ε.Α.Ε. παρέχονται υπηρεσίες πρόωπης παρέμβασης με σκοπό την υποστήριξη των οικογενειών και των παιδιών ηλικίας έως επτά (7) ετών που φοιτούν σε νηπιαγωγεία γενικής εκπαίδευσης, καθώς και παιδιών μικρότερων της ηλικίας των τεσσάρων (4) ετών, των οποίων οι γονείς και κηδεμόνες αιτούνται υποστήριξης. Για τον σκοπό αυτό κάθε νηπιαγωγείο Ε.Α.Ε. στελεχώνεται επιπλέον με μία (1) τουλάχιστον διεπιστημονική ομάδα που αποτελείται από νηπιαγωγό με εξειδίκευση στην Ε.Α.Ε., ψυχολόγο κλάδου ΠΕ23, κοινωνικό λειτουργό κλάδου ΠΕ30, λογοθεραπευτή κλάδου ΠΕ21, εργοθεραπευτή κλάδου ΠΕ29 και όπου αυτό απαιτείται φυσιοθεραπευτή, κλάδου ΠΕ28 και ειδικών είτε στην κινητικότητα, τον προσανατολισμό και τις δεξιότητες καθημερινής διαβίωσης των τυφλών είτε στην ελληνική νοηματική γλώσσα των κωφών, κλάδου ΠΕ31. Στο πλαίσιο της παροχής υπηρεσιών πρόωπης παρέμβασης, η ανωτέρω διεπιστημονική ομάδα, με τον συντονισμό του οικείου Κ.Ε.Σ.Υ., εφαρμόζει προγράμματα διερεύνησης εκπαιδευτικών αναγκών στα νηπιαγωγεία γενικής εκπαίδευσης και υποστηρίζει το έργο των εκπαιδευτικών.

ΕΙΔΙΚΕΣ ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΣΧΟΛΕΙΩΝ

Α. Πειραματικά Σχολεία

Τα πειραματικά σχολεία είναι σχολικές μονάδες που ανήκουν σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης, όπου δοκιμάζονται νέα προγράμματα σπουδών και ωρολόγια προγράμματα, διδακτικά εργαλεία, σχολικά εγχειρίδια και άλλο εκπαιδευτικό υλικό, διδακτικές μέθοδοι και τρόποι λειτουργίας της σχολικής μονάδας.

Σκοπός των πειραματικών σχολείων είναι η συνδρομή τους στην κάλυψη αναγκών του εκπαιδευτικού συστήματος σε **ερευνητικές και επιμορφωτικές**

ανάγκες και η διάχυση καλών εκπαιδευτικών πρακτικών. Τα πειραματικά σχολεία μπορούν να παίξουν κεντρικό ρόλο αναφορικά με τη δημοκρατική αναδιάρθρωση του εκπαιδευτικού συστήματος και να λειτουργήσουν ως φυτώρια ανάπτυξης του μοντέλου δημοκρατικής λειτουργίας, που θα μπορεί στη συνέχεια να διευρυνθεί.

Ο νόμος 4610/2019, δίνοντας έμφαση στα πειραματικά σχολεία, περιλαμβάνει τη δημιουργία πειραματικών τμημάτων σε μη πειραματικά σχολεία, καθώς σε αυτά δίνεται η δυνατότητα να συνιστώνται **πειραματικά τμήματα** για καθορισμένο χρονικό διάστημα για την εξυπηρέτηση των σκοπών των πειραματικών σχολείων. Η καινοτομία αυτή διευρύνει το φάσμα των εμπλεκόμενων στον παιδαγωγικό και διδακτικό πειραματισμό και, παράλληλα, εξοικειώνει το εκπαιδευτικό προσωπικό με διαφορετικές από τις μέχρι τώρα εφαρμοσμένες παιδαγωγικές και διδακτικές μεθόδους, έπειτα από απόφαση του Συλλόγου Διδασκόντων/ουσών.

Το νέο νομοθετικό πλαίσιο της κυβέρνησης της Νέας Δημοκρατίας καταργεί όλα τα παραπάνω, μετατρέπει όλα τα πειραματικά σχολεία, εκτός από τα πανεπιστημιακά, σε πρότυπα και επιβάλλει εξετάσεις εισαγωγής σε αυτά. Με τον τρόπο αυτό εστιάζει μόνο στην αριστεία, την οποία εξισώνει με την έννοια του ανταγωνισμού δημιουργώντας άγχος στα παιδιά από μικρή ηλικία, και ακυρώνει τον πραγματικό στόχο του σχολείου, που είναι να ανιχνεύσει και να ενισχύσει την ανάδειξη των κλίσεων, να καλλιεργήσει τα ενδιαφέροντα των παιδιών, να διευρύνει τους ορίζοντές τους και να συνδράμει σε διαδικασίες αυτογνωσίας.

Προτάσεις για την αναμόρφωση των Πειραματικών Σχολείων

- Η πολιτεία στηρίζει την ενιαία εκπαίδευση σε όλα τα σχολεία της χώρας ως προς τους βασικούς τους στόχους, αναγνωρίζοντας συγχρόνως: α) τις τοπικές ιδιαιτερότητες, κάθε περιοχής και β) το άνοιγμα σε καινοτόμες εκπαιδευτικές πρακτικές που προωθούν τους σκοπούς της εκπαίδευσης, όπως αυτή εξελίσσεται μέσα στο χρόνο και ορίζεται από τις κοινωνικές διαπιστώσεις. Οι πρακτικές αυτές προτείνονται, εφαρμόζονται και αξιολογούνται κυρίως στα πειραματικά σχολεία, ενώ και τα υπάρχοντα Πρότυπα σχολεία μετατρέπονται σε πειραματικά.
- Η πολιτεία αξιοποιεί πολλαπλασιαστικά την εμπειρία των πειραματικών σχολείων και τις πρακτικές των εκπαιδευτικών που εργάζονται σε αυτά, με συγκεκριμένες ευκαιρίες διάχυσης κάθε αξιολογημένης εμπειρίας και

πρακτικής (συνεργασίες δικτυώσεις σχολείων, εφαρμογή καινοτόμων δράσεων, κ.λπ.

- Πέραν των οριζόμενων από το Υπουργείο πειραματικών σχολείων, όσα σχολεία μετά από απόφαση του συλλόγου διδασκόντων επιθυμούν να λειτουργήσουν ως πειραματικά, θα μπορούν να πάρουν τον χαρακτηρισμό μετά από υποβολή σχετικής πρότασης. Η πρόταση θα περιλαμβάνει περιγραφή των μεθόδων και του περιεχομένου των δράσεων που θα εντάξουν στο πρόγραμμα λειτουργίας τους. Η έγκριση της λειτουργίας τους θα δίνεται μετά από σχετική γνωμοδότηση του ΙΕΠ και απόφαση του Υπουργείου Παιδείας.

B. Μουσικά Σχολεία

Σκοπός των μουσικών σχολείων

Σκοπός των μουσικών σχολείων –γυμνασίων και λυκείων– είναι α) η παροχή γενικής εκπαίδευσης και β) η παροχή μουσικής εκπαίδευσης και κατάρτισης των μαθητών/ριών. Ο όρος μουσική κατάρτιση δημιουργήσε σύγχυση σχετικά με τον χαρακτήρα των σχολείων και καλό είναι να απαλειφθεί.

Αναλυτικό πρόγραμμα

Το αναλυτικό πρόγραμμα των μουσικών σχολείων –γυμνασίων και λυκείων– περιλαμβάνει μαθήματα γενικής παιδείας, μαθήματα μουσικής παιδείας και αισθητικής αγωγής, συμπεριλαμβανομένης και της διδασκαλίας μουσικών οργάνων.

Διδακτικό προσωπικό

Το διδακτικό προσωπικό των μουσικών σχολείων διακρίνεται σε εκπαιδευτικούς γενικών μαθημάτων και εκπαιδευτικούς μουσικής με ειδίκευση στα μουσικά μαθήματα, καθώς και εμπειροτέχνες για τη διδασκαλία των μουσικών οργάνων.

Τα προσόντα, οι προϋποθέσεις, τα κριτήρια και η διαδικασία τοποθέτησης με μετάθεση ή απόσπαση μόνιμων εκπαιδευτικών, καθώς και η πρόσληψη αναπληρωτών εκπαιδευτικών στα μουσικά σχολεία καθορίζονται με ΠΔ.

Επιλογή και τοποθέτηση διευθυντών και υποδιευθυντών

Για την επιλογή και τοποθέτηση διευθυντών και υποδιευθυντών στα μουσικά σχολεία εφαρμόζονται οι κείμενες διατάξεις που ισχύουν για τις σχολικές μονάδες της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης. Επιπλέον οι υποψήφιοι/ες πρέπει να καλύπτουν τα προσόντα και τις προϋποθέσεις τοποθέτησης σε μουσικά σχολεία.

Εγγραφές, μετεγγραφές, φοίτηση

Οι εγγραφές και οι μετεγγραφές μαθητών/τριών στα μουσικά σχολεία γίνεται κατόπιν επιλογής με διενέργεια εξετάσεων, με κριτήρια και διαδικασία που ορίζονται με ΠΔ. Για τα θέματα φοίτησης, οργάνωσης της σχολικής ζωής, αξιολόγησης μαθητών/ριών, εφαρμόζονται τα ισχύοντα στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση. Ειδικότερα θέματα, καθώς και κάθε άλλο συναφές θέμα, ρυθμίζονται με απόφαση του Υπουργού Παιδείας.

Υλικοτεχνικός εξοπλισμός

Ο υλικοτεχνικός εξοπλισμός των μουσικών σχολείων ανατίθεται στις ΚΤΙΡΙΑΚΕΣ ΥΠΟΔΟΜΕΣ Α.Ε., η οποία επιχορηγείται με τα αναγκαία χρηματικά ποσά από τον τακτικό κρατικό προϋπολογισμό και το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων.

Βασικό κριτήριο για τη διαμόρφωση του πλαισίου λειτουργίας των μουσικών σχολείων αποτελεί η θεσμοθέτηση συγκεκριμένων και σταθερών κριτηρίων για τα προσόντα και τις τοποθετήσεις εκπαιδευτικών, για τις αναθέσεις μαθημάτων, για το πρόγραμμα σπουδών, για τη διαδικασία εισαγωγής μαθητών/ριών, κ.ά.

Σημαντικό επίσης είναι να προκριθεί η ομαδική διδασκαλία στα όργανα (αναφοράς ή επιλογής), ώστε να απομακρυνθούμε από το πρότυπο των ωδειακών σπουδών που αντιγράφηκε αυτούσιο στο υφιστάμενο πλαίσιο των μουσικών σχολείων. Επίσης, θα πρέπει να διερευνηθεί η δυνατότητα και πνευστών οργάνων αναφοράς.

Στόχος θα πρέπει να είναι επίσης, ο κατά το δυνατόν πολλαπλασιασμός των μουσικών σχολείων –τουλάχιστον ένα σε κάθε νομό– γιατί είναι σχολεία που παρέχουν πολύπλευρη εκπαίδευση και προτιμώνται από τους μαθητές παρά το απαιτητικό τους ωράριο.

Γ. Καλλιτεχνικά Σχολεία

Σκοπός των καλλιτεχνικών σχολείων Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης (γυμνάσια και λύκεια) είναι η προετοιμασία, η ενθάρρυνση και η στήριξη του ενδιαφέροντος των μαθητών για τις τέχνες, η καλλιέργεια και η εκπαίδευση των δεξιοτήτων και κλίσεων που διαθέτουν και η κατάρτιση των νέων που επιθυμούν να ακολουθήσουν επαγγελματική κατεύθυνση στον χώρο του θεάτρου, του χορού και

των εικαστικών τεχνών, χωρίς, παράλληλα, να υστερούν σε γενική παιδεία, εάν τελικά επιλέξουν άλλον τομέα επιστημονικής ή επαγγελματικής κατεύθυνσης (Ν. 3194/2003 ΦΕΚ 267 τ. Α).

Η ίδρυση των σχολείων αυτών, ωστόσο, δεν αντιμετώπισε σοβαρά το ζήτημα της ουσιαστικής λειτουργίας τους, καθώς γι' αυτήν απαιτούνται προϋποθέσεις όπως:

- η ύπαρξη κατάλληλων χώρων,
- η πλήρης στελέχωση με προσωπικό όλων των ειδικοτήτων των καλλιτεχνικών μαθημάτων,
- η γενικότερη υλικοτεχνική υποδομή και ο εξοπλισμός αιθουσών και χώρων που να πληρούν τις προδιαγραφές για τα αντίστοιχα μαθήματα (π.χ. μάθημα χορού ή φωτογραφίας κ.λπ.,
- η αναθεώρηση και ο προσεκτικός σχεδιασμός των Προγραμμάτων Σπουδών των καλλιτεχνικών μαθημάτων.

Με βάση τις παραπάνω παραδοχές, η ίδρυση καλλιτεχνικών σχολείων προτείνεται να γίνει με προσεκτικό σχεδιασμό και οργάνωση, ώστε να εξασφαλίζονται πρωτίστως οι παραπάνω προϋποθέσεις.

Μειονοτική & Διαπολιτισμική Εκπαίδευση

Η εκπαίδευση προσφύγων και παιδιών με μεταναστευτικό υπόβαθρο ή και μεταναστευτική βιογραφία ενσωματώνει τις βασικές αρχές της Οικουμενικής Διακήρυξης για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα και της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού. Ως βασικοί στόχοι στο πλαίσιο αυτό ορίζονται:

- η παροχή δωρεάν εκπαίδευσης σε όλους/ες τους μαθητές/ριες, ανεξαρτήτως φύλου, θρησκείας ή εθνοτικής προέλευσης,
- ο σεβασμός στη γλώσσα και τον πολιτισμό της χώρας προέλευσης των παιδιών,
- η μείωση της σχολικής διαρροής με τη δημιουργία υποστηρικτικών/αντισταθμιστικών δομών εκπαίδευσης στις σχολικές μονάδες για την υποστήριξη των μαθητών/ριών που είναι αρχάριοι/ες στο επίπεδο της ελληνομάθειάς τους,

- η ενημέρωση των γονέων αφενός της κυρίαρχης και αφετέρου της μειονοτικής γλωσσικά και πολιτισμικά ομάδας,
- η επιμόρφωση όλων των εκπαιδευτικών για τη συνεχή υποστήριξη των μαθητών/ριών κατά την ένταξή τους στη σχολική τάξη, καθώς,
- η άμεση και αποτελεσματική ένταξη των μαθητών/ριών με διαφορετικό γλωσσικό και πολιτισμικό υπόβαθρο στο τυπικό εκπαιδευτικό σύστημα είναι ένα από τα πιο σημαντικά και ισχυρά εργαλεία για την κοινωνική ένταξή τους, την αμοιβαία κατανόηση μεταξύ της κυρίαρχης γλωσσικά ομάδας και των μη φυσικών ομιλητών/ριών και την κοινωνική συνοχή.

Ειδικότερα:

Η εκπαίδευση παιδιών από διαφορετικά γλωσσικά και πολιτισμικά περιβάλλοντα αποσκοπεί στην ολόπλευρη ανάπτυξη της προσωπικότητάς τους, στην ανάπτυξη του σεβασμού για τα δικαιώματα του ανθρώπου, τις θεμελιώδεις ελευθερίες και για ό,τι συγκροτεί την ταυτότητα των παιδιών, τη γλώσσα και τις πολιτισμικές τους αξίες. Απώτερος σκοπός παραμένει η δημιουργία κλίματος κατανόησης, ειρήνης, ανοχής, ισότητας των φύλων και φιλίας ανάμεσα σε όλους τους λαούς και τις διαφορετικές ομάδες πληθυσμού.

Υπό την έννοια αυτή η εκπαίδευση των μαθητών/ριών προσφύγων είναι συμπεριληπτική και επιδιώκει την ένταξη όλων των παιδιών σε τάξεις του τυπικού σχολικού προγράμματος, με την ανάλογη, ωστόσο, υποστήριξη από αντισταθμιστικές μορφές εκπαίδευσης, όπως είναι οι Δ.Υ.Ε.Π. και οι Τάξεις Υποδοχής (Τ.Υ. ΖΕΠ)⁶.

Η πολιτισμική και γλωσσική αυτή ετερότητα στον χώρο της εκπαίδευσης υποστηρίζεται από τις βασικές αρχές της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης, η οποία συχνά προσδιορίζεται ως η πιο πρόσφατη απάντηση της παιδαγωγικής επιστήμης στην πολυπολιτισμική κοινωνία. Έτσι, ως μοντέλο διαχείρισης του πολιτισμικού πλουραλισμού επιλέγεται το διαπολιτισμικό μοντέλο, το οποίο αντιτίθεται στα μονοπολιτισμικά μοντέλα της αφομοίωσης και της ενσωμάτωσης. Αντίστοιχα, η διαπολιτισμική εκπαίδευση συνδέεται άμεσα με τη διαπολιτισμική και τη δίγλωσση εκπαίδευση για τους γλωσσικά και πολιτισμικά διαφορετικούς μαθητές.

⁶ Με τη λογική αυτή, διαχωριστικές μορφές εκπαίδευσης όπως είναι τα Διαπολιτισμικά σχολεία δεν είναι αποδεκτές, εκτός και αν μπορέσουν να αξιοποιηθούν ως χώροι πειραματικών εφαρμογών και καινοτόμων προγραμμάτων για τη διδασκαλία μαθητών/ριών προσφύγων στο πλαίσιο της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης και της διδασκαλίας της ελληνικής ως δεύτερης γλώσσας (Γ2).

Σύμφωνα με τις αρχές αυτές, διαμορφώνεται ένα ποικίλο και ευέλικτο σχήμα θεσμικής και διδακτικής παρέμβασης για την ενίσχυση των γλωσσικά μειονοτικών μαθητών/ριών αλλά και των πολιτισμικά και γλωσσικά κυρίαρχων. Στο πλαίσιο αυτό η εκπαίδευση γλωσσικά μειονοτικών μαθητών δεν αντιμετωπίζεται με όρους «εκπαιδευτικής φιλανθρωπίας» αλλά με όρους ισότιμης πρόσβασης όλων των παιδιών.

Προτάσεις για την ενίσχυση της Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης

Τα σημαντικότερα ζητήματα που χρειάζεται να επανεξεταστούν, αφορούν:

Τον ρόλο και τη λειτουργία των διαχωριστικών μορφών εκπαίδευσης: Τα ελάχιστα εναπομείναντα διαπολιτισμικά σχολεία δημιουργήθηκαν κυρίως για να καλύψουν τις ανάγκες παλιννοστούντων ή αποδήμων Ελλήνων, οι οποίοι επαναπατρίζονταν, κατά συνέπεια έδιναν ιδιαίτερη έμφαση στη μονογλωσσία και τη μονοπολιτισμικότητα. Τα σχολεία αυτά γνώρισαν ιδιαίτερη άνθιση την περίοδο μετά το 1989, όταν μεγάλος αριθμός μεταναστών και προσφύγων άρχισε να φοιτά σε σχολεία της Α/θμιας, αλλά κυρίως της Β/θμιας εκπαίδευσης. Βασικό στοιχείο της λειτουργίας τους υπήρξε η συμφοίτηση γηγενών και αλλοδαπών μαθητών/ριών –ή αλλιώς φυσικών ομιλητών/ριών και δίγλωσσων μαθητών/ριών– σε ποσοστό 60% και 40% αντίστοιχα, σύμφωνα με τον νόμο της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης. Με τη μείωση της προσέλευσης μαθητών/ριών με μεταναστευτικό υπόβαθρο, μετά το τέλος της δεκαετίας του 1990, τα σχολεία αυτά παρέμειναν κατ' όνομα μόνο διαπολιτισμικά, καθώς σ' αυτά φοιτούν μαθητές/ριες φυσικοί ομιλητές/ριες και παιδιά μεταναστών, δεύτερης όμως και τρίτης γενιάς, τα οποία θα μπορούσαν να παρακολουθήσουν μαθήματα σε συνθήκες τυπικού σχολείου.

Υπό την έννοια αυτή, θα ήταν περισσότερο επωφελής μαθησιακά και παιδαγωγικά η δημιουργία Τ.Υ. σε κάθε σχολείο της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης –εάν υπάρχει ικανός αριθμός παιδιών– ή σε ομάδες σχολείων για την υποστήριξη των μαθητών/ριών προσφύγων, υπό τις εξής προϋποθέσεις:

Τάξεις Υποδοχής

- Δημιουργία ΑΠΣ για την ελληνική ως Γ2, για την υποστήριξη των μαθητών/ριών και τη διευκόλυνση των διδασκόντων/ουσών,
- Υποστήριξη των μαθητών/ριών στην ελληνική ως Γ2 για 15 ώρες την εβδομάδα και παρακολούθηση των υπόλοιπων ωρών στην τυπική τάξη, με στόχο την ομαλή ένταξη των παιδιών στο σχολικό περιβάλλον. Μετά την κατάκτηση του επιπέδου γλωσσομάθειας B1+, οι μαθητές/ριες

παρακολουθούν περισσότερες ώρες στην τυπική, παρά στην Τ.Υ. Στην τυπική τάξη εφαρμόζονται διδακτικές μέθοδοι όπως η μέθοδος CLIL, για τη γλωσσική ενδυνάμωση και κατάρκτηση του ακαδημαϊκού λόγου τόσο από τη μειονοτική όσο και από την κυρίαρχη γλωσσικά ομάδα. Με τον τρόπο αυτό, όλοι/ες οι μαθητές/ριες θα μπορούν να ανταποκριθούν στις απαιτήσεις του κάθε γνωστικού αντικειμένου, να παρακολουθήσουν το σύνολο του τυπικού Α.Π.Σ., στοιχείο που συμβάλλει στη μείωση της σχολικής διαρροής.

- Υποστήριξη του σχολείου στην οργάνωση και τη λειτουργία τμημάτων ενίσχυσης της ελληνομάθειας.
- Διδασκαλία της μητρικής γλώσσας των μαθητών/ριών, εφόσον αυτό είναι εφικτό⁷.
- Επιμόρφωση εκπαιδευτικών και μελών της εκπαιδευτικής κοινότητας σε γενικά παιδαγωγικά ζητήματα (π.χ. αποδοχή της ετερότητας, διαπολιτισμική, αντιρατσιστική εκπαίδευση), χρόνος και φορείς επιμόρφωσης. Επίσης, επιμόρφωση εστιασμένη σε ζητήματα διδακτικής της γλώσσας και των άλλων γνωστικών αντικειμένων, προς διευκόλυνση της μαθησιακής διαδικασίας. Για την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών απαιτείται ένας κεντρικός σχεδιασμός με προσαρμογή στις τοπικές ανάγκες, ενώ απαραίτητη είναι η ενημέρωση/επιμόρφωση γονέων, τόσο των γηγενών (για ευρύτερα παιδαγωγικά ζητήματα που αφορούν τη συμφοίτηση, τη διαπολιτισμικότητα, κ.λπ.) όσο και των αλλοδαπών μαθητών/ριών (για τον τρόπο λειτουργίας του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος, τις σχολικές νόρμες, κ.λπ.).

Επιπλέον, προτείνεται το **ευρωπαϊκό δελτίο εκπαίδευσης**, το οποίο θα συνοδεύει τα παιδιά των προσφύγων και θα αποτυπώνει τη γνωστική τους κατάσταση σε όλους τους τομείς της ανάπτυξης με περιγραφικό χαρακτήρα, προκειμένου να διευκολύνεται η μετάβαση στα εκπαιδευτικά συστήματα άλλων χωρών, με σκοπό την ομαλή εκπαιδευτική τους ένταξη και μαθησιακή τους πορεία και εξέλιξη.

⁷ Πολλές φορές η μεγάλη ποικιλία των μητρικών γλωσσών των μαθητών/ριών, ιδιαίτερα τα τελευταία χρόνια δεν επιτρέπει κάτι τέτοιο. Ωστόσο, ακόμα και στην περίπτωση αυτή είναι σημαντικό να είναι αποδεκτή από τη σχολική κοινότητα η μητρική γλώσσα των παιδιών.

Ένταξη μαθητών/ριών Ρομά στο εκπαιδευτικό σύστημα

Η κοινωνική ένταξη των Ρομά είναι σημαντικό να ξεκινάει από τη **βρεφική ηλικία**, με παράλληλη υποστήριξη και ενημέρωση των γονέων που ενίοτε είναι και οι ίδιοι ανήλικοι. Η φοίτησή τους σε βρεφονηπιακούς σταθμούς, θα βοηθήσει στην περαιτέρω ενταξιακή διαδικασία, αφού θα βρεθούν έγκαιρα σε οργανωμένο εκπαιδευτικό περιβάλλον, κάτι το οποίο αναμένεται να συμβάλλει στη μείωση της σχολικής διαρροής, καθώς μεγαλύτερα αδέρφια, συχνά, διακόπτουν τη φοίτηση, για να αναλάβουν γονεϊκό ρόλο στην ανατροφή των βρεφών της οικογένειας. Ως μέτρα για την κοινωνική και εκπαιδευτική ένταξη των παιδιών Ρομά προτείνονται:

- Εγγραφή όλων των παιδιών στα δημοτολόγια/μητρώα των Δήμων, σε συνεργασία Υπουργείων Παιδείας και Εσωτερικών, καθώς και των Δήμων της χώρας.
- Μέρμινα από τις κοινωνικές υπηρεσίες κάθε δήμου, σε συνεργασία με τις υπηρεσίες εκπαίδευσης, εγγραφής στο Νηπιαγωγείο, όλων των παιδιών νηπιακής ηλικίας, που κατοικούν εντός των ορίων του.
- Εγγραφή όλων των μαθητών/ριών Ρομά στο Δημοτικό Σχολείο και στη συνέχεια στο Γυμνάσιο, κατόπιν στενής συνεργασίας των σχολικών μονάδων με τις προϊστάμενες υπηρεσίες εκπαίδευσης, καθώς και με τις κοινωνικές υπηρεσίες των Δήμων.
- Συστηματική φοίτηση όλων των παιδιών Ρομά, για ολοκλήρωση της υποχρεωτικής εκπαίδευσης και άρση των ηλικιακών αποκλίσεων, που συχνά γίνονται αιτία σχολικής διαρροής ή και διακοπής της φοίτησης μέρους του μαθητικού αυτού πληθυσμού.
- Μεταφορά των παιδιών με σχολικό λεωφορείο, σε περιπτώσεις διαμονής σε απομακρυσμένες περιοχές.
- Θεσμοθέτηση της μείωσης του συνολικού αριθμού μαθητών/ριών ανά τμήμα, με μέγιστο αριθμό 15 μαθητές, όταν φοιτούν μαθητές/ριες Ρομά.
- Ενίσχυση των σχολικών μονάδων με κοινωνικούς λειτουργούς και ψυχολόγους που θα μεριμνούν για θέματα φοίτησης και υποστήριξης του οικογενειακού περιβάλλοντος.
- Παροχή σχολικών γευμάτων με στόχο την τροποποίηση των διατροφικών συνηθειών και την ισορροπημένη ανάπτυξη των παιδιών.

- Διασπορά των μαθητών/ριών σε όμορες σχολικές μονάδες, με στόχο την ομαλή εκπαιδευτική και κοινωνική ένταξή τους και την αποφυγή συνθηκών «γκετοποίησης».
- Ένταξη των σχολικών μονάδων Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, στις οποίες φοιτά μεγάλος αριθμός μαθητών/ριών Ρομά, στις Ζώνες Εκπαιδευτικής Προτεραιότητας με λειτουργία Τμημάτων Υποδοχής.
- Ανάληψη στοχευμένων δράσεων και εκπόνηση εκπαιδευτικών προγραμμάτων, για την άμβλυνση των κοινωνικών ανισοτήτων και του κοινωνικού αποκλεισμού, καθώς και την αποδοχή της διαφορετικότητας.
- Λειτουργία απογευματινών τμημάτων δημιουργικής απασχόλησης με πολιτιστικές και αθλητικές δραστηριότητες, ώστε να διευκολύνεται η συμμετοχή των παιδιών Ρομά.
- Συστηματική και διαρκής ανατροφοδότηση των εκπαιδευτικών μέσω ενδοσχολικής επιμόρφωσης, που θα αφορά ζητήματα διαπολιτισμικότητας, αντιρατσιστικής εκπαίδευσης και αποδοχής της διαφορετικότητας με έμφαση στα γλωσσικά και πολιτισμικά χαρακτηριστικά του συγκεκριμένου πληθυσμού.
- Προπαρασκευαστικά θερινά μαθήματα, για άρση των γλωσσικών και μαθησιακών δυσκολιών που αποτελούν αιτία σχολικής διαρροής.
- Ανάπτυξη δικτύου νέων Ρομά, ενταγμένων στο εκπαιδευτικό σύστημα, με στόχο την ενεργοποίηση του πληθυσμού αναφορικά με την εκπαίδευση.
- Τάξεις γραμματισμού εφήβων με παροχή προγραμμάτων εκπαίδευσης που θα επιτρέψουν σε Ρομά που δεν έχουν ολοκληρώσει το Δημοτικό Σχολείο να συμμετέχουν στις εξετάσεις για την απόκτηση απολυτηρίου Δημοτικού Σχολείου.
- Προπαρασκευαστικά Θερινά Μαθήματα για μαθητές Ρομά που έχουν αποφοιτήσει από το Δημοτικό, προκειμένου να εγγραφούν και να φοιτήσουν στο Γυμνάσιο και στήριξη της μετάβασης μαθητών/ριών Ρομά αποφοίτων Δημοτικού Σχολείου στο Γυμνάσιο.
- Παροχή υποστήριξης στους γονείς μαθητών/ριών Ρομά, από εξειδικευμένο προσωπικό ψυχολόγων και κοινωνικών λειτουργών, με σκοπό τη δημιουργία θετικής στάσης απέναντι στη σχολική φοίτηση και την ενεργό συμμετοχή σε συλλόγους γονέων και κηδεμόνων.

Η Εκπαίδευση στις φυλακές

Σκοπός:

Σκοπός της εκπαίδευσης στις φυλακές είναι όλοι/ες οι κρατούμενοι/ες να έχουν δυνατότητα πρόσβασης σε όλες τις μορφές εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων, όπως τυπική εκπαίδευση, επαγγελματική κατάρτιση, δημιουργικές δραστηριότητες, κοινωνική εκπαίδευση, αθλητικές δραστηριότητες, καθώς και δυνατότητα χρήσης βιβλιοθήκης. Παράλληλα, η εκπαίδευση των κρατουμένων αποβλέπει στην απόκτηση ή συμπλήρωση της εκπαίδευσης όλων των βαθμίδων, καθώς και στην παρακολούθηση προγραμμάτων επαγγελματικής κατάρτισης, διέπεται από τις βασικές αρχές της Εκπαίδευσης Ενηλίκων και σε κάθε περίπτωση καταβάλλεται κάθε δυνατή προσπάθεια για την ενθάρρυνση των κρατουμένων ως προς την ενεργή συμμετοχή τους σε εκπαιδευτικές διαδικασίες.

Επίσης, δεδομένου ότι η εκπαίδευση εστιάζει στην συνολική ανάπτυξη του κρατούμενου ως οντότητας, στην απόκτηση και βελτίωση δεξιοτήτων και στην απόκτηση και πιστοποίηση γνώσεων και τυπικών προσόντων, τα προγράμματα σπουδών διασυνδέονται με τα αντίστοιχα προγράμματα στην κοινότητα, έτσι ώστε οι κρατούμενοι να μπορούν να συνεχίσουν την εκπαίδευσή τους και μετά την αποφυλάκισή τους.

Πιο συγκεκριμένα

Στόχοι της παρεχόμενης εκπαίδευσης στα καταστήματα κράτησης είναι :

- Η μείωση των συνεπειών του εγκλεισμού
- Η δημιουργική διαχείριση του «νεκρού» χρόνου
- Η επανασύνδεση με την εκπαιδευτική διαδικασία
- Η απόκτηση βασικών δεξιοτήτων, τυπικών προσόντων και προοπτικών απασχόλησης
- Η απόκτηση κοινωνικών δεξιοτήτων
- Η καλλιέργεια της υπευθυνότητας και η βελτίωση της αυτοεκτίμησης
- Η απόκτηση της ικανότητας από τους κρατούμενους να θέτουν στόχους και να διαχειρίζονται προβλήματα
- Η προετοιμασία για τη ζωή εκτός φυλακής και η μείωση της υποτροπής

Θεσμικό πλαίσιο

Άρθρο 31 του ν. 4521/2018

(με απώτερο στόχο τη βελτίωση σημείων του μετά την εμπειρία εφαρμογής του)

1. Σε κάθε κατάσταση κράτησης ιδρύονται σχολικές μονάδες Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης (δημοτικό σχολείο, γυμνάσιο ή Σ.Δ.Ε., ΓΕ.Λ., ΕΠΑ.Λ.), Δημόσια Ινστιτούτα Επαγγελματικής Κατάρτισης (Δ.Ι.Ε.Κ.), Δ.Ι.Ε.Κ. ενηλίκων αποφοίτων υποχρεωτικής εκπαίδευσης ευαίσθητων κοινωνικών ομάδων και τμήματα εκμάθησης της ελληνικής γλώσσας. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Παιδείας και Δικαιοσύνης, μετά από εισήγηση του Συμβούλου-Συντονιστή Εκπαίδευσης, η οποία υποβάλλεται μέσω των αρμοδίων Τμημάτων Εκπαίδευσης και Κατάρτισης σε Καταστήματα Κράτησης της Γενικής Γραμματείας Διά Βίου Μάθησης του Υπουργείου Παιδείας, και Εργασίας και Εκπαίδευσης Κρατουμένων του Υπουργείου Δικαιοσύνης, καθορίζεται η έναρξη της λειτουργίας των σχολικών μονάδων και των Δ.Ι.Ε.Κ., καθώς και οι χώροι λειτουργίας τους. Με την ίδια απόφαση καθορίζεται η ονομασία της αντίστοιχης σχολικής μονάδας, καθώς και επιμέρους θέματα που αφορούν την εύρυθμη λειτουργία της.

2. Σε κάθε κατάσταση κράτησης επιλέγεται Σύμβουλος-Συντονιστής Εκπαίδευσης, μόνιμος εκπαιδευτικός Πρωτοβάθμιας ή Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, με τριετή θητεία. Τα κριτήρια και η διαδικασία επιλογής του καθορίζονται με απόφαση του Υπουργού Παιδείας.

3. Ο Σύμβουλος-Συντονιστής Εκπαίδευσης ασκεί τα καθήκοντα του διευθυντή κάθε σχολικής μονάδας Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης που λειτουργεί, καθώς και κάθε προγράμματος μη τυπικής εκπαίδευσης που υλοποιείται εντός κάθε καταστήματος κράτησης και στο ίδρυμα αγωγής ανηλίκων αρρένων Βόλου, όπως ορίζονται στις οικείες διατάξεις.

4. Ο Σύμβουλος-Συντονιστής Εκπαίδευσης έχει τις εξής αρμοδιότητες:

α) διερευνά τις εκπαιδευτικές ανάγκες των κρατουμένων, σε συνεργασία με το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής (Ι.Ε.Π.), το Τμήμα Εκπαίδευσης και Κατάρτισης της ΓΓΔΒΜΝΓ του Υπουργείου Παιδείας, το Τμήμα Εργασίας και Εκπαίδευσης Κρατουμένων του Υπουργείου Δικαιοσύνης, τις οικείες Διευθύνσεις Εκπαίδευσης, τους εκπαιδευτικούς των σχολικών μονάδων, καθώς και με τους αρμόδιους υπαλλήλους και τους προϊσταμένους διεύθυνσης των καταστημάτων κράτησης,

β) συμμετέχει στο Συμβούλιο Εργασίας του καταστήματος κράτησης ως εξειδικευμένος επιστήμονας της παρ. 3 του άρθρου 41 του Σωφρονιστικού Κώδικα (ν. 2776/1999, Α' 291), στις περιπτώσεις που εξετάζονται θέματα εκπαίδευσης κρατουμένων,

γ) μεριμνά για τη δυνατότητα εύρεσης, δημιουργίας, χρήσης και επέκτασης των αναγκαίων χώρων για την κάλυψη των εκπαιδευτικών

αναγκών, σε συνεργασία με τους προϊσταμένους διεύθυνσης των καταστημάτων κράτησης,

δ) υποβάλλει αιτιολογημένη εισήγηση, στην οποία καταγράφεται και η σχετική πρόταση του συμβουλίου του καταστήματος κράτησης, προς τα αρμόδια Τμήματα των Υπουργείων Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων και Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρώπινων Δικαιωμάτων για την έναρξη λειτουργίας των σχολικών μονάδων των απαραίτητων βαθμίδων τυπικής και μη τυπικής εκπαίδευσης, σύμφωνα με τις εκπαιδευτικές ανάγκες των κρατουμένων,

ε) μεριμνά για την υλοποίηση προγραμμάτων ή δράσεων που προβλέπονται στις περιπτώσεις ζ', η', θ' και ια' της παρ. 8 του άρθρου 51 του π.δ. 114/2014 (Α' 181), σε συνεργασία με τα αρμόδια Τμήματα Εκπαίδευσης και Κατάρτισης της ΓΓΔΒΜΝΓ του Υπουργείου Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων και Εργασίας και Εκπαίδευσης Κρατουμένων του Υπουργείου Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρώπινων Δικαιωμάτων, καθώς και το κατάστημα κράτησης,

στ) καταγράφει τις ελλείψεις του εκπαιδευτικού προσωπικού στις σχολικές μονάδες των καταστημάτων κράτησης και στα Δ.Ι.Ε.Κ., βάσει του αριθμού των μαθητών και του ωρολογίου προγράμματος, καταχωρίζει όλα τα στοιχεία που απαιτούνται στο πληροφοριακό σύστημα Myschool και ενημερώνει την οικεία Διεύθυνση Πρωτοβάθμιας ή Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης και

ζ) καταθέτει ετήσιο απολογισμό δράσης προς το Τμήμα Εκπαίδευσης και Κατάρτισης της ΓΓΔΒΜΝΓ του Υπουργείου Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων, το Τμήμα Εργασίας και Εκπαίδευσης Κρατουμένων του Υπουργείου Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρώπινων Δικαιωμάτων, την οικεία Περιφερειακή Διεύθυνση Εκπαίδευσης και τις οικείες Διευθύνσεις Εκπαίδευσης. Στους χώρους λειτουργίας των σχολικών μονάδων μπορεί να αναπτύσσονται οι δραστηριότητες που προβλέπονται στις διατάξεις του άρθρου 34 του Σωφρονιστικού Κώδικα (ν. 2776/1999, Α' 291) από τις αρμόδιες υπηρεσίες του καταστήματος κράτησης για το σύνολο των κρατουμένων

5. Με απόφαση του οικείου Περιφερειακού Διευθυντή Εκπαίδευσης, μετά από εισήγηση του Υπηρεσιακού Συμβουλίου της αρμόδιας Διεύθυνσης Εκπαίδευσης και σύμφωνη γνώμη του Συμβούλου-Συντονιστή Εκπαίδευσης, μπορούν να ασκούνται καθήκοντα υποδιευθυντή στις επιμέρους δομές που λειτουργούν σε κάθε

κατάστημα κράτησης, από εκπαιδευτικούς των σχολικών μονάδων τους, ανάλογα με τον αριθμό των μαθητών κρατουμένων και των βαθμίδων εκπαίδευσης.

6. Οι ελλείψεις του εκπαιδευτικού προσωπικού καλύπτονται κατά την ακόλουθη σειρά προτεραιότητας: α) με μόνιμους εκπαιδευτικούς ειδικών προσόντων, τα οποία ορίζονται με απόφαση του Υπουργού Παιδείας σύμφωνα με την προβλεπόμενη διαδικασία που καθορίζεται από τις κείμενες διατάξεις περί υπηρεσιακών μεταβολών, β) με τους υπηρετούντες μόνιμους εκπαιδευτικούς στην οικεία διεύθυνση εκπαίδευσης, κατόπιν αίτησής τους, γ) με αναπληρωτές από τους ενιαίους πίνακες αναπληρωτών Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης κατόπιν αίτησής τους, δ) με ωρομίσθιους εκπαιδευτικούς, καθώς και ωρομίσθιους εκπαιδευτές μόνο για τα Σ.Δ.Ε. και τα Δ.Ι.Ε.Κ.. Για τη συμπλήρωση του ωραρίου τους, οι εκπαιδευτικοί των κοινών και στις δύο βαθμίδες εκπαίδευσης ειδικοτήτων μπορούν να διδάσκουν σε όλες τις βαθμίδες του ίδιου καταστήματος κράτησης.

ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΜΟΝΑΔΩΝ

Βασικές αρχές και όργανα διοίκησης του σχολείου

Όργανα διοίκησης κάθε σχολικής μονάδας Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης είναι ο/η διευθυντής/ρια, ο υποδιευθυντής/ρια και ο σύλλογος των διδασκόντων/ουσών και συμβουλευτικό όργανο διοίκησης το σχολικό συμβούλιο.

1. Ο Σύλλογος διδασκόντων

Αποτελεί το κυρίαρχο όργανο διοίκησης του σχολείου, συνεδριάζει σε τακτά και έκτακτα διαστήματα για θέματα όπως:

- Τον προγραμματισμό του εκπαιδευτικού έργου, ορίζοντας τους στόχους της σχολικής μονάδας, πάνω στους οποίους θα βασιστεί η χάραξη των δράσεων και των ενεργειών της για την εύρυθμη λειτουργία του σχολείου.
- Την επιμόρφωση, λαμβάνοντας υπόψη τις ανάγκες των μελών του και με βάση αυτές υποβάλλει προτάσεις στις δομές υποστήριξης εκπαιδευτικού

έργου (Π.Ε.Κ.Ε.Σ., Κ.Ε.Σ.Υ., Κ.Ε.Α.) κατά περίπτωση, προκειμένου να υλοποιηθούν σχετικές επιμορφωτικές δράσεις.

- Για παιδαγωγικά διδακτικά και κοινωνικά θέματα, παίρνοντας πρωτοβουλίες αντιμετώπισης των μαθησιακών δυσκολιών των μαθητών/ριών, της σχολικής διαρροής, των προβλημάτων συμπεριφοράς, της φοίτησης μαθητών που ανήκουν σε ευάλωτες κοινωνικές ομάδες και της υποδοχής μαθητών/ριών με προβλήματα κοινωνικής ή και γλωσσικής προσαρμογής, προωθώντας και αναπτύσσοντας κουλτούρα συνεργασίας και δημιουργικότητας. Λαμβάνει υπόψη τις διατάξεις της κείμενης νομοθεσίας και σε συνεργασία με τις οικείες Δομές Υποστήριξης Π.Ε.Κ.Ε.Σ., Κ.Ε.Σ.Υ. και Κ.Ε.Α. αναπτύσσει και εφαρμόζει αντισταθμιστικά προγράμματα, αξιοποιώντας τα κατάλληλα ερευνητικά εργαλεία, παράγοντας εκπαιδευτικό υλικό, δίνοντας βάρος στις ιδιαίτερες ανάγκες και συνθήκες διαβίωσης κάθε μαθητή και μαθήτριας.
- Για τη χάραξη πολιτικής διαχείρισης κρίσεων στη σχολική μονάδα, για τον τρόπο οργάνωσης των διαθέσιμων πόρων (ανθρώπινου δυναμικού, εποπτικών/τεχνολογικών εργαλείων, οικονομικών πόρων), για τη διαμόρφωση ενός πλαισίου αρχών (συμβόλαιο αρμονικής συνύπαρξης), έτσι ώστε να δημιουργηθεί ένα κλίμα αμοιβαίου σεβασμού, εμπιστοσύνης, συνεργασίας και αλληλεγγύης στο σχολείο ανάμεσα σε εκπαιδευτικούς, μαθητές και γονείς καθώς και στη διαμόρφωση και έγκριση του κανονισμού λειτουργίας της σχολικής μονάδας.
- Για κάθε θέμα που αφορά την εύρυθμη λειτουργία του σχολείου (αναθέσεις μαθημάτων, λειτουργία τμημάτων, συμπλήρωση του ωραρίου, έκδοση αποτελεσμάτων, επιβολή προβλεπόμενων ποινών, ανάθεση υπερωριακής διδασκαλίας, οργάνωση της εφημερίας, οργάνωση και λειτουργία της Σχολικής Βιβλιοθήκης και τον τρόπο κάλυψης έκτακτης απουσίας εκπαιδευτικού. Αποφασίζει και επιλέγει δράσεις οργάνωσης εκπαιδευτικών επισκέψεων, υλοποίησης Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων, επικοινωνίας και συνεργασίας με τους γονείς/κηδεμόνες. Τέλος έχει την ευθύνη για την οργάνωση της σχολικής ζωής και την οργάνωση της διασφάλισης της προστασίας και της υγείας των μαθητών.

2. Ο/η Διευθυντής/ρια, ο/η Υποδιευθυντής/ρια

- Εκπροσωπεί το σχολείο σε όλες τις σχέσεις του με τους τρίτους και είναι υπεύθυνος/η για την ομαλή λειτουργία του σχολείου και τον συντονισμό της σχολικής ζωής.
- Εφαρμόζει τους νόμους, τα προεδρικά διατάγματα, τις εγκυκλίους και τις υπηρεσιακές εντολές των Στελεχών Διοίκησης σε συνεργασία με τον Σύλλογο Διδασκόντων, είναι υπεύθυνος για την τήρησή τους και υλοποιεί τις αποφάσεις του Συλλόγου των Διδασκόντων.
- Ο/η υποδιευθυντής/ρια αναπληρώνει το διευθυντή του σχολείου όταν δεν υπάρχει, απουσιάζει ή κωλύεται. Βοηθά τον/την διευθυντή/ρια στην άσκηση των καθηκόντων του και είναι υπεύθυνος/η για την διεξαγωγή της διοικητικής υπηρεσίας του σχολείου.

3. Το Σχολικό Συμβούλιο

Σε κάθε σχολική μονάδα Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης λειτουργεί Σχολικό Συμβούλιο, το οποίο αποτελείται από: α) τον Σύλλογο Διδασκόντων, β) το Διοικητικό Συμβούλιο του Συλλόγου Γονέων/Κηδεμόνων, γ) τον εκπρόσωπο της Τοπικής Αυτοδιοίκησης στη Σχολική Επιτροπή και δ) τρεις (3) εκπροσώπους των μαθητικών κοινοτήτων, που ορίζονται με απόφαση του συμβουλίου τους.

Έργο του σχολικού συμβουλίου

- α) Η συμβολή στην ομαλή λειτουργία του σχολείου με κάθε πρόσφορο τρόπο και στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων του,
- β) η καθιέρωση και η εύρεση τρόπων αμοιβαίας επικοινωνίας διδασκόντων/ουσών και οικογενειών των μαθητών/ριών,
- γ) η συνεισφορά στη διασφάλιση των απαραίτητων εχέγγυων για προστασία της υγιεινής των μαθητών/ριών και του σχολικού περιβάλλοντος,
- δ) η έμπρακτη υποστήριξη της αποστολής και του οράματος της σχολικής κοινότητας,

ε) η υποστήριξη του παρεχόμενου εκπαιδευτικού έργου, η οποία συνδέεται με την ικανότητα της σχολικής κοινότητας (αα) να θέτει στόχους και να τους υλοποιεί, (ββ) να μετασχηματίζεται/αλλάζει, εισάγοντας καινοτομίες και προσθέτοντας συλλογική εμπειρία και (γγ) να αναπτύσσει συνεργατικές σχέσεις με άλλες σχολικές μονάδες με μη ανταγωνιστικούς όρους.

Το Σχολικό Συμβούλιο, ως εταιρικό σώμα, συνενώνει διαφορετικούς φορείς που αντιλαμβάνονται τη διαλεκτική σχέση μεταξύ τους και λειτουργούν ως ομάδα με κοινή στόχευση, προκειμένου να υποστηρίξουν την εφαρμογή της εκπαιδευτικής πολιτικής της σχολικής μονάδας.

Επίσης, το Σχολικό Συμβούλιο **συμμετέχει σε ερευνητικές δράσεις** για τον εντοπισμό και τη μελέτη των προβλημάτων και των ιδιαίτερων αναγκών που αντιμετωπίζει το σχολείο και αναπτύσσει πρωτοβουλίες για θέματα που επιλέγουν και αποφασίζουν τα μέλη του, όπως: εκπαιδευτικά, υλικοτεχνικής υποδομής, διαχείρισης των οικονομικών πόρων, επικοινωνίας και συνεργασίας μεταξύ των μελών της σχολικής κοινότητας, ανάπτυξης συνεργειών με το εξωτερικό περιβάλλον, υγιεινής, ασφάλειας και πρόληψης ασθενειών και ατυχημάτων των μελών της σχολικής κοινότητας κ.ά..

Ειδικότερα, το Σχολικό Συμβούλιο, με γνώμονα την προστασία της ανθρώπινης ζωής, δύναται να προτείνει στο σύλλογο διδασκόντων την οργάνωση ενός γενικού πλαισίου υγιεινής και ασφάλειας που να αφορά όλα τα μέλη της σχολικής κοινότητας και να περιλαμβάνει κυρίως την έρευνα για εντοπισμό, μελέτη, ανάλυση και αντιμετώπιση κινδύνων στο σχολικό χώρο.

Ακόμη, το Σχολικό Συμβούλιο, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων του συμβάλλει στον στρατηγικό προγραμματισμό και στην αποτίμηση του εκπαιδευτικού έργου, της σχολικής μονάδας, εκφράζοντας απόψεις και προτάσεις και προτείνοντας, στο σύλλογο διδασκόντων, δράσεις ή/και αλλαγές, τεκμηριώνοντας και εξηγώντας το σκεπτικό των προτάσεών του.

Επίσης το Σχολικό Συμβούλιο:

Διαμεσολαβεί, μέσω του εκπροσώπου της Τοπικής Αυτοδιοίκησης στο Σχολικό Συμβούλιο, για ανάπτυξη συνεργειών και συνεργατικών δράσεων με φορείς της Τοπικής Αυτοδιοίκησης για την αξιοποίηση της Σχολικής Βιβλιοθήκης (εκδηλώσεις, διαμόρφωση του τεχνητού περιβάλλοντος, επέκταση της Συλλογής της κ.α.) και τη διασύνδεσή της με τη Δημοτική Βιβλιοθήκη.

Προτείνει και, με σύμφωνη γνώμη του Συλλόγου Διδασκόντων, διοργανώνει ημερίδες, σεμινάρια, διαλέξεις, πολιτιστικές/αθλητικές εκδηλώσεις, εκθέσεις,

διαγωνισμούς κ.ά., εκτός σχολικού ωραρίου, για τα μέλη της σχολικής κοινότητας και με ανοιχτή πρόσβαση της τοπικής κοινότητας και άλλων σχολικών μονάδων.

Συμβάλλει στον καθορισμό της πολιτικής που σχετίζεται με τις εγκαταστάσεις, όπως: συντήρηση/ανακαίνιση κτισμάτων, διάθεση των σχολικών χώρων, λειτουργία κυλικείου κ.λπ., καταγράφοντας τις ελλείψεις και τις ανάγκες, προτείνοντας τρόπους βελτίωσης των συνθηκών λειτουργίας και αντιμετώπισης των προβλημάτων.

Αναπτύσσει **δράσεις κοινωνικής υποστήριξης** μαθητών/ριών και των οικογενειών τους σε περίπτωση που αυτοί αντιμετωπίζουν προβλήματα ασφάλειας/στέγασης, οικονομικής φύσης, υγείας κ.ά.

Προτείνει τη διοργάνωση ανοιχτών συζητήσεων και με τη σύμφωνη γνώμη του Συλλόγου Διδασκόντων, προσκαλεί ομάδες πολιτών και άτομα να υποβάλλουν γραπτές ή/και προφορικές προτάσεις/παρατηρήσεις στο Σχολικό Συμβούλιο, συμβάλλοντας στην οικοδόμηση σχέσεων συνεργασίας με την ευρύτερη κοινότητα και παρέχοντας ανατροφοδότηση στο σχολικό σύστημα για τις ανάγκες και τις προτεραιότητες της τοπικής κοινότητας.

Τα **μέλη του Σχολικού Συμβουλίου** υποστηρίζουν την εφαρμογή της εσωτερικής εκπαιδευτικής πολιτικής του σχολείου και συμβάλλουν στη διάχυση των εξωστρεφών δράσεων του στην ευρύτερη τοπική κοινωνία. Ενθαρρύνουν τους γονείς να συμμετέχουν στις σχολικές δραστηριότητες και να εξοικειώνονται με διαδικασίες που σχετίζονται με την υποβολή των απόψεών τους στο Σχολικό Συμβούλιο. Επιπλέον, ενισχύουν την εθελοντική συμμετοχή σε σχολικές δράσεις τόσο των μελών της σχολικής κοινότητας όσο και άλλων πολιτών, προκειμένου να υποστηριχθούν ταυτόχρονα οι στόχοι της σχολικής μονάδας και ο ευρύτερος σκοπός της πολιτείας για αποτελεσματικό δημόσιο εκπαιδευτικό σύστημα, που λειτουργεί στο πλαίσιο μιας συνεκτικής δημοκρατικής κοινωνίας.

Πρόεδρος του Σχολικού Συμβουλίου είναι ο/η Διευθυντής/ντρια του σχολείου, ένα από τα μέλη ορίζεται Γραμματέας, με απόφαση του Σχολικού Συμβουλίου.

Λειτουργία του Σχολικού συμβουλίου: Λεπτομέρειες για την οργάνωση και λειτουργία του Σχολικού Συμβουλίου καθορίζονται με απόφαση του Υπουργού Παιδείας, με βασικό σκοπό τη θεσμική αναβάθμιση του συμμετοχικού ρόλου του Σχολικού Συμβουλίου στη σχολική ζωή.

Διάρθρωση της Διοίκησης της Εκπαίδευσης

Βασικές αρχές και λειτουργία της διοίκησης

Με κατεύθυνση την υιοθέτηση ενός δημοκρατικού μοντέλου μετασχηματιστικής και συμμετοχικής ηγεσίας στην εκπαίδευση η διοίκηση είναι:

- **Προσανατολισμένη στο όραμα:** βασίζεται στη δημιουργία θετικού και αρμονικού κλίματος που επιτυγχάνεται με τη δέσμευση και συμμετοχή όλων για την επίτευξη των στόχων.
- **Δημοκρατική:** μέσα σε ένα θετικό περιβάλλον καταβάλλεται προσπάθεια να κινητοποιηθούν και να κινητοποιήσουν οι εκπαιδευτικοί όλους τους παράγοντες που δυνητικά μπορούν να συμβάλλουν στην επίτευξη ενός κοινού σκοπού.
- **Υποστηρικτική:** επικεντρώνεται στην ενδυνάμωση των εκπαιδευτικών τόσο παιδαγωγικά όσο και στη διαχείριση πάσης φύσεως κρίσεων και έκτακτων καταστάσεων.

Υπό την οπτική αυτή το όραμα υπηρετεί την αρχή της δημοκρατικής διαπαιδαγώγησης και προσδιορίζεται από τις παιδαγωγικές και εκπαιδευτικές αρχές ενός δημοκρατικού σχολείου συμπερίληψης, δηλαδή ενός σχολείου ανοιχτού και προσβάσιμου σε όλους και όλες, ανεξαρτήτως της καταγωγής, του φύλου, της κοινωνικής τάξης, της θρησκείας, των σωματικών ή διανοητικών ικανοτήτων τους. Ένα σχολείο που λαμβάνει υπόψη το πολυπολιτισμικό γίνεσθαι των σύγχρονων κοινωνιών και επιδιώκει να προσφέρει ποιοτική εκπαίδευση και σε μη προνομιούχες κοινωνικές ομάδες.

Η διοίκηση της εκπαίδευσης είναι αποσυγκεντρωτική για την αποφυγή δημιουργίας «υδροκέφαλων» οργανισμών, αποκομμένων από την εκπαιδευτική πραγματικότητα, και οι ασκούντες τη διοίκηση προέρχονται από αυτή, ώστε με γνώση και εμπειρία να κατανοούν την πολυπλοκότητα των εκπαιδευτικών φαινομένων.

Οι σχολικές μονάδες λειτουργούν με παιδαγωγικά ορθό αριθμό μαθητών στα τμήματα. Λαμβάνοντας υπόψη τις σύγχρονες παιδαγωγικές προσεγγίσεις ο απώτερος στρατηγικός στόχος είναι η δημιουργία τμημάτων με αριθμό 15 μαθητών/τριών στο νηπιαγωγείο και 20 στο δημοτικό σχολείο, στο γυμνάσιο και στο λύκειο. Κυρίαρχο όργανο διοίκησης με αυξημένες αρμοδιότητες είναι ο Σύλλογος Διδασκόντων κάθε σχολικής μονάδας, ο οποίος σε συνεδριάσεις του προγραμματίζει τους επιμέρους στόχους του σχολείου και τον τρόπο υλοποίησης των στόχων που τίθενται από το Υπουργείο Παιδείας. Η/Ο Διευθύντρια/ής συντονίζει το έργο του Συλλόγου Διδασκόντων και εκπροσωπεί το σχολείο στις σχέσεις του με τις τοπικές και κεντρικές αρχές. Τα όργανα διοίκησης της σχολικής

μονάδας είναι ενισχυμένα σε αρμοδιότητες, προς την κατεύθυνση της ενίσχυσης της παιδαγωγικής ελευθερίας της. Τα νέα καθήκοντολόγια του Συλλόγου Διδασκόντων/ουσών, του Διευθυντή του σχολείου και ο κανονισμός λειτουργίας του Σχολικού Συμβουλίου, μεταξύ άλλων, στοχεύουν: α) στην ενίσχυση της συλλογικής και συμμετοχικής διοίκησης της σχολικής μονάδας και β) στην απόδοση περαιτέρω παιδαγωγικών και διοικητικών αρμοδιοτήτων στον Διευθυντή και στον Σύλλογο Διδασκόντων.

Όλα τα στελέχη της διοίκησης επιλέγονται από Συμβούλια Επιλογής, των οποίων τα μέλη (ΑΣΕΠ, ΕΚΔΔΑ, κ.ά.) εξασφαλίζουν την αδιάβλητη διαδικασία αξιοκρατικών κρίσεων, λαμβάνοντας υπόψη τη γνώμη των Συλλόγων Διδασκόντων.

Τα Υπηρεσιακά Συμβούλια λειτουργούν με εξασφάλιση της θεσμικής συμμετοχής των αιρετών εκπροσώπων των εκπαιδευτικών.

Πρόταση αναδιάρθρωσης της Διοίκησης της Εκπαίδευσης

Σε κάθε **Περιφερειακή Ενότητα** (Νομός)

- Δημιουργείται μία ενιαία Διεύθυνση Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης με έναν/μία Διευθυντή/ρια και δύο Προϊσταμένους/ες Εκπαιδευτικών Θεμάτων για την Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση.
- Στις Περιφερειακές Ενότητες με μεγάλο αριθμό σχολικών μονάδων θεσμοθετούνται περισσότερες Διευθύνσεις Εκπαίδευσης.
- Σε κάθε Περιφερειακή Ενότητα συγκροτείται Περιφερειακό Υπηρεσιακό Συμβούλιο ΠΕ και ΔΕ, με εννέα (9) μέλη, το οποίο αποτελείται από τον/τη Διευθυντή/ρια Εκπαίδευσης, τους/τις δύο (2) Προϊστάμενους/ες Εκπαιδευτικών Θεμάτων, δύο (2) Διευθυντές/ριες σχολικών μονάδων ΠΕ και ΔΕ και τέσσερις (4) αιρετούς εκπροσώπους εκπαιδευτικών.

Οι Περιφερειακές Διευθύνσεις Εκπαίδευσης **καταργούνται**, μετά από ένα μεταβατικό στάδιο λειτουργίας δύο (2) ετών.

Διατύπωση παρατηρήσεων επιφύλαξης επί της ανωτέρω πρότασης:

Κρίνεται σημαντικό να παραμείνουν διακριτές οι διευθύνσεις εκπαίδευσης (Πρωτοβάθμια/Δευτεροβάθμια) για να αποφευχθεί ο συγκεντρωτισμός, καθώς και ο κίνδυνος να μεταβληθεί σε «διακοσμητικό» ο ρόλος της/του διευθύντριας/ή εκπαίδευσης, εφόσον θα συσσωρευτούν ευθύνες και υποχρεώσεις από τον μεγάλο

όγκο σχολικών μονάδων και τις ιδιαιτερότητες που έχει κάθε βαθμίδα. Οι κοινές συνεδριάσεις των ΠΥΣΠΕ/ΠΥΣΔΕ μπορούν να διαχειριστούν επιμέρους ζητήματα (π.χ. προσωπικού κοινών ειδικοτήτων).

Σχολικές Υποδομές

Σε κάθε Περιφερειακή Διεύθυνση Εκπαίδευσης θεσμοθετείται Περιφερειακός Οργανισμός Σχολικών Υποδομών (Π.Ο.Σ.Υ.) με αποκλειστική αρμοδιότητα τις σχολικές υποδομές της οικείας ΠΔΕ. Οι σχετικές αρμοδιότητες των Κτιριακών Υποδομών αποκεντρώνονται προς τον Π.Ο.Σ.Υ. που εδρεύει σε κάθε Περιφερειακή Διεύθυνση Εκπαίδευσης και υπάγεται στο Υπουργείο Παιδείας.

Λειτουργία δομών υποστήριξης του εκπαιδευτικού έργου (ΠΕ.Κ.Ε.Σ. – Κ.Ε.Σ.Υ. – Κ.Ε.Α.)

Τα ΠΕ.Κ.Ε.Σ. καθώς και τα ΚΕΣΥ, τα ΚΕΑ, και οι Υπεύθυνοι των ΕΚΦΕ, των Ομάδων Φυσικής Αγωγής και Πληροφορικής) **ιδρύθηκαν με το ν. 4547/12-6-2018 (ΦΕΚ 102, τ. Α')** και **λειτουργούν σύμφωνα με την Υ.Α. 158733/ΓΔ4/ΦΕΚ 4299,τ.Β'/27-09-2018.**

Περιφερειακά Κέντρα Εκπαιδευτικού Σχεδιασμού (ΠΕ.Κ.Ε.Σ.):

Όραμα για τη θεσμοθέτηση του πολυπρόσωπου θεσμού των ΠΕ.Κ.Ε.Σ., σε αντίθεση με τον μονοπρόσωπο θεσμό του σχολικού συμβούλου, αποτέλεσε η **ολιστική και αποτελεσματική υποστήριξη των σχολικών κοινοτήτων** από ένα **σύνολο υποστηρικτικών δομών**, όπως αυτές προβλέπονται από τον Νόμο 4547/2018, **μέσω του Περιφερειακού Εκπαιδευτικού Σχεδιασμού** και της **Παιδαγωγικής Αυτονομίας** της Σχολικής Μονάδας, σε συνάρτηση με τις **ανάγκες** και τις **ιδιαιτερότητές** τους, καθώς και τα **κοινωνικά χαρακτηριστικά** κάθε περιοχής, με απώτερο στόχο τη βελτιστοποίηση του εκπαιδευτικού έργου στο σύνολό του.

Στο πλαίσιο αυτό η καινοφανής για τα ελληνικά δεδομένα συνύπαρξη Συντονιστών/ριών Εκπαιδευτικού Έργου διαφορετικών ειδικοτήτων και από διαφορετικές βαθμίδες εκπαίδευσης αποτελεί το σημαντικότερο πλεονέκτημα της νέας δομής, καθώς με βάση και την καταγεγραμμένη εμπειρία μπορεί να αναδείξει μια νέα προοπτική στην αποτελεσματική αντιμετώπιση των εκπαιδευτικών ζητημάτων, αλλά και να αποτελέσει ένα παράδειγμα συνεργασίας στον εκπαιδευτικό χώρο. Η συνύπαρξη αυτή προσφέρει την ευκαιρία συμμετοχικού

σχεδιασμού στην χάραξη εκπαιδευτικής πολιτικής με διεπιστημονική οπτική και με ολιστική θεώρηση, ως προς τη συνέχεια και την ομαλή μετάβαση των μαθητών/ριών από βαθμίδα σε βαθμίδα.

Η **συνέργεια-συνεργασία** των Σ.Ε.Ε., των **υποστηρικτικών δομών μεταξύ τους** (Κ.Ε.Σ.Υ.-Κ.Ε.Α.) και ο επιτελικός χαρακτήρας των δράσεων προσφέρουν τη δυνατότητα **συστημικών και συστηματικών παρεμβάσεων** για την αντιμετώπιση πολλαπλών εκπαιδευτικών ζητημάτων, όπως: *διαχείριση συγκρούσεων, προστασία ευάλωτων κοινωνικών ομάδων, διδασκαλία και μάθηση, διαφοροποίηση της διδασκαλίας, ζητήματα ειδικής αγωγής και ενταξιακής εκπαίδευσης, διδασκαλίας της ελληνικής ως δεύτερης γλώσσας (Γ2), κ.ά.* Ταυτόχρονα, η δυνατότητα «οριζόντιας» (μεταξύ Σ.Ε.Ε. της ίδιας βαθμίδας) και «κάθετης» (μεταξύ διαφορετικών βαθμίδων) συνεργασίας και αλληλεπίδρασης, η «συνομιλία» αυτή μεταξύ των βαθμίδων αλλά και οι δυνατότητες παρέμβασης που προσφέρει η συμβολή διαφορετικών ειδικοτήτων (π.χ. *καλλιτεχνικών μαθημάτων, θεάτρου, Φυσικής Αγωγής, κ.ά.*), αποτελούν στοιχεία τα οποία συμβάλλουν στην ολιστική αντιμετώπιση εκπαιδευτικών ζητημάτων. Τέλος, μέσω της συνύπαρξης αυτής ενδυναμώνεται η θεωρητική σκευή και εμπλουτίζεται η παιδαγωγική εμπειρία των στελεχών.

Παράλληλα, μέτρα που θεσμοθετήθηκαν όπως ο **προγραμματισμός και η αποτίμηση του εκπαιδευτικού έργου**, η **περιγραφική αξιολόγηση** και οι **ομάδες υποστήριξης μαθητών/τριών**, η λειτουργία των ομάδων όμορων σχολείων, παιδαγωγικών ομάδων σχολείων, η ενίσχυση των αρμοδιοτήτων του Συλλόγου Διδασκόντων και η ενεργοποίηση των σχολικών Συμβουλίων με τη συνδρομή των Π.Ε.Κ.Ε.Σ. συνέβαλαν στην ανάπτυξη της παιδαγωγικής αυτονομίας της σχολικής μονάδας και στην ενίσχυση του έργου των εκπαιδευτικών.

Κέντρα Εκπαιδευτικής και Συμβουλευτικής Υποστήριξης (Κ.Ε.Σ.Υ.)

Σκοπός της λειτουργίας των Κ.Ε.Σ.Υ. είναι η διασφάλιση της ισότιμης πρόσβασης όλων ανεξαιρέτως των μαθητών στο εκπαιδευτικό αγαθό. Η λειτουργία του φορέα διευκολύνει το έργο των σχολικών μονάδων, καθώς από την έναρξη της λειτουργίας των Κ.Ε.Σ.Υ. και σύμφωνα με το άρθρο 7 του Ν. 4547/2018, βασικοί πυλώνες δράσης του είναι:

α) η διερεύνηση και αξιολόγηση ατομικών ή και ομαδικών εκπαιδευτικών και ψυχοκοινωνικών αναγκών, β) οι στοχευμένες εκπαιδευτικές και ψυχοκοινωνικές παρεμβάσεις και δράσεις επαγγελματικού προσανατολισμού, γ) η υποστήριξη του συνολικού έργου των σχολικών μονάδων, δ) η ενημέρωση και επιμόρφωση εκπαιδευτικών και ε) η ευαισθητοποίηση του κοινωνικού συνόλου.

Το βασικό σημείο της αλλαγής που επέφερε το νέο θεσμικό πλαίσιο είναι η θεσμοθέτηση της υποχρέωσης του εντοπισμού και συνυπολογισμού στην εκπαίδευση των μαθητών/ριών, εκτός των ατομικών δυσκολιών τους, και των **δομικών φραγμών του περιβάλλοντος** και των αναγκαίων εύλογων προσαρμογών που πρέπει να λάβει υπόψη του το σχολικό πλαίσιο.

Αντίστοιχα, μέσω των Ομάδων Εκπαιδευτικής Υποστήριξης, θεσμού που εισάγονται στα σχολεία **συνεργατικές δράσεις** και έχει ως αποτέλεσμα την **κατάρτιση αποτελεσματικών βραχυχρόνιων προγραμμάτων** προς όφελος των μαθητών/τριών και των θεσμών των **ΕΔΕΑΥ**, καθώς και της θεσμοθέτησης της δυνατότητας άσκησης καθηκόντων των ειδικοτήτων **ψυχολόγου και κοινωνικού λειτουργού** στα γενικά σχολεία, διασφαλίζεται η συνέχεια και η αποτελεσματικότητα στην ψυχοκοινωνική υποστήριξη όλων των παιδιών.

Κέντρα Εκπαίδευσης για την Αειφορία (Κ.Ε.Α.)

Η αναγκαιότητα της λειτουργίας τους είναι σημαντική, καθώς: α. ενσωματώνονται σε αυτά ως ενιαία δομική υπόσταση δραστηριότητες, όπως τα προγράμματα σχολικών δραστηριοτήτων (περιβαλλοντικά, αγωγής υγείας, πολιτιστικά, επαγγελματικού προσανατολισμού) με συνδετικό κρίκο το παγκόσμιο διακύβευμα της αειφορικής διαχείρισης και β. ενοποιούνται θεσμικά οι διοικητικές και ουσιαστικές λειτουργίες που σχετίζονται με την έγκριση προγραμμάτων, αλλά και με την υποστήριξη των σχολικών μονάδων, στο πλαίσιο μιας συλλογικής λειτουργίας και όχι ατομικά από τους υπευθύνους των ΔΔΕ και ΔΠΕ.

Απαραίτητη συμπλήρωση του θεσμικού πλαισίου των Κ.Ε.Α. θεωρείται η πρόβλεψη για τη δυνατότητα χωροταξικής στέγασης μέρους του προσωπικού της ενιαίας παιδαγωγικής ομάδας, όπου υπάρχει ανάγκη, ώστε να διευκολύνεται η άμεση επαφή με τα σχολεία.

Επιμόρφωση Εκπαιδευτικών

Βασικές αρχές της επιμόρφωσης

Το ζήτημα της επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών σχετίζεται άμεσα με τη βελτίωση της ποιότητας της εκπαιδευτικής διαδικασίας, καθώς η ποιότητα είναι το πιο σημαντικό στοιχείο της εκπαιδευτικής διαδικασίας και επηρεάζει την απόδοση ολόκληρου του εκπαιδευτικού συστήματος. Η ποιότητα της εκπαιδευτικής

διαδικασίας δεν είναι μονοσήμαντη, αλλά εξαρτάται από τον ίδιο τον εκπαιδευτικό, το περιβάλλον στην τάξη και τις διαδράσεις που λαμβάνουν χώρα, το κοινωνικοπολιτισμικό περιβάλλον την οργάνωση του σχολείου και το πλαίσιο του εκπαιδευτικού συστήματος. Επίσης υπάρχει σύνδεση με τις τρεις φάσεις της εκπαίδευσης εκπαιδευτικών, αρχική, εισαγωγική στο επάγγελμα και συνεχιζόμενη επαγγελματική μάθηση.

Ως εκ τούτου, η ποιότητα του εκπαιδευτικού συστήματος αντιμετωπίζεται με ολιστικό τρόπο, σε **τέσσερα επίπεδα και τρεις φάσεις επαγγελματικής ανάπτυξης** (οι δύο από τις οποίες αφιερώνονται στην επιμόρφωση των εκπαιδευτικών), όπως φαίνεται από τον ακόλουθο πίνακα, που περιγράφει τον τρόπο με τον οποίον αλληλοσχετίζονται:

Εκπαιδευτική αποτελεσματικότητα	Εκπαίδευση εκπαιδευτικών		
	1 ^η φάση Αρχική εκπαίδευση εκπαιδευτικών	2 ^η φάση Εισαγωγική επιμόρφωση και στήριξη	3 ^η φάση Συνεχιζόμενη επαγγελματική ανάπτυξη
1ο Ενδοπροσωπικό επίπεδο: προσωπικά χαρακτηριστικά των μεμονωμένων εκπαιδευτικών: μαθησιακές, μορφωτικές, αναπτυξιακές διαδικασίες των δρώντων υποκειμένων/ατόμων, συγκρότηση συνείδησης, κατασκευή γνώσης, γνωστικές, συναισθηματικές δομές, αντιλήψεις και προσδοκίες	↓	↓	↓
2ο Μικροκοινωνικό επίπεδο: Διάδραση και επικοινωνία, αποδοτικότητα εκπαιδευτικών δράσεων στην τάξη	π.χ. διαδράσεις με τους μαθητές, επικοινωνία και συνεργασία με γονείς, διαχείριση διαφορετικότητας, στρατηγικές συμπερίληψης κ.α.		
3ο Θεσμικό επίπεδο: ενδο-ιδρυματική (σχολική μονάδα) και δια-ιδρυματική συνεργασία, εδραίωση κουλτούρας μάθησης	π.χ. σύλλογος διδασκόντων σχολικό κλίμα και κουλτούρα, ανάπτυξη σχολικής φιλοσοφίας, πλαίσιο αυτοαξιολόγησης του εκπαιδευτικού έργου, επικοινωνία, συντονισμός και συνεργασία με εκπαιδευτικούς, κοινωνικούς και πολιτιστικούς φορείς και ιδρύματα		
4ο Μακροκοινωνικό επίπεδο Υπερεθνικές και εθνικές πολιτικές αποφάσεις και τα χαρακτηριστικά τους	π.χ. αριθμός μαθητών στις τάξεις, αμοιβές εκπαιδευτικών, ωράριο εργασίας αριθμός πτυχιούχων εκπαιδευτικών με Παιδαγωγική και Διδακτική Επάρκεια, ελκυστικότητα του επαγγέλματος		
↓ Αποτελέσματα/απόδοση	←		

Προτάσεις για την Επιμόρφωση των Εκπαιδευτικών

Επаниδρύεται το καταργηθέν **Εθνικό Κέντρο Επιμόρφωσης Εκπαιδευτικών**, το οποίο αποτελεί καινοτομία στον χάρτη της επιμόρφωσης της χώρας μας. Η οργάνωσή του δίνει, στην πράξη, τη δυνατότητα:

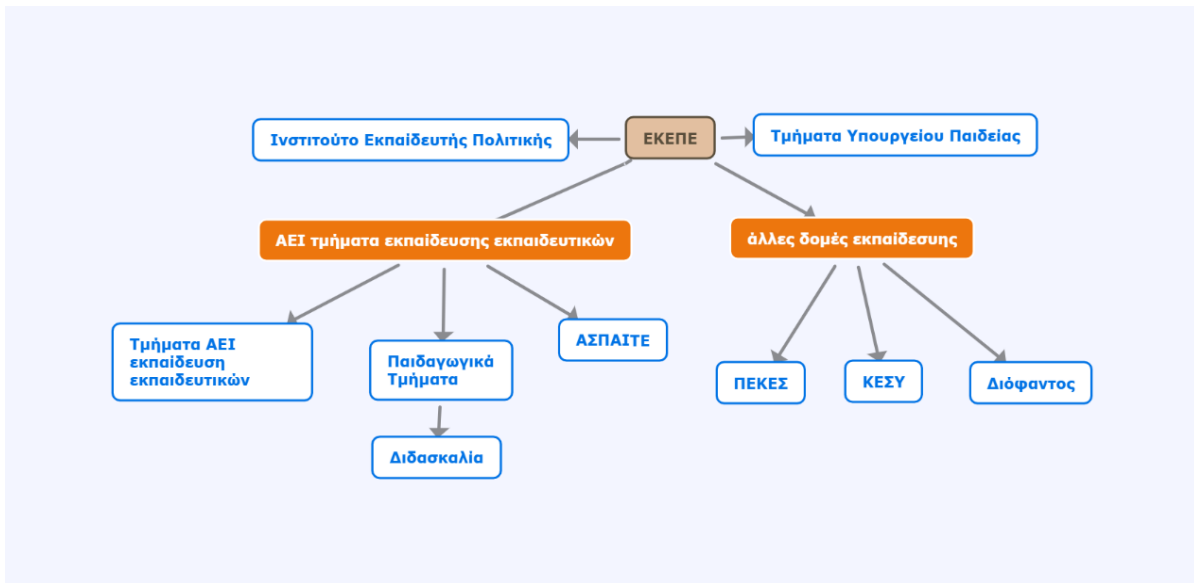
- άμβλυνσης προβλημάτων και δυσλειτουργιών
- δημιουργίας ενός συνεκτικού πλαισίου συνεργασίας μεταξύ των υφιστάμενων εκπαιδευτικών δομών (ΠΕ.Κ.Ε.Σ, ΑΕΙ, ΙΕΠ)
- ενδυνάμωσης του σχεδιασμού μεταξύ κεντρικών και αποκεντρωμένων δομών επιμόρφωσης, με την ταυτόχρονη αξιοποίηση δομών, π.χ. Διδασκαλείων
- χάραξης ενός ενιαίου πλαισίου επιμόρφωσης-ομπρέλας, μη κανονιστικού χαρακτήρα
- δημιουργίας ηλεκτρονικής πλατφόρμας για: α) τη χαρτογράφηση επιμορφωτικών δράσεων, β) τη συνεργασία μεταξύ των φορέων, γ) τη λειτουργία της ως ψηφιακού αποθετηρίου επιμορφωτικού υλικού και δ) τη λειτουργία της ως χώρου κοινοτήτων μάθησης μεταξύ των εκπαιδευτικών,
- αξιοποίησης συναφών δομών: α) του ΙΕΠ και β) των Παιδαγωγικών Τμημάτων και άλλων πανεπιστημιακών τμημάτων ειδικών επιστημονικών αντικειμένων, που γνωρίζουν άριστα θεματικές κατηγορίες (Παιδαγωγικής, μάθησης, διδακτικής των γνωστικών αντικειμένων, ιδιαίτερων επιστημονικών πεδίων, όπως π.χ. η διδασκαλία της ελληνικής ως Γ2, κ.ά.)
- «ζύμωσης» των συνεργαζόμενων φορέων σε θέματα επιμόρφωσης εκπαιδευτικών, στη βάση ενός θεσμικά διατυπωμένου πλαισίου προσόντων του εκπαιδευτικού ως επαγγελματία
- σύγκλισης με πρακτικές επιμόρφωσης, ώστε να βαδίσουμε προς τον «Ενιαίο Χώρο Εκπαίδευσης» στην Ευρώπη.

Πλαίσιο λειτουργίας της επιμόρφωσης

Α. Φιλοσοφία και σκοπός των επιμορφωτικών δράσεων: Τα επιμορφωτικά προγράμματα που προσφέρονται προσανατολίζονται: α) στην υποστήριξη των εκπαιδευτικών στο εκπαιδευτικό τους έργο, β) στην ενδυνάμωσή τους για τη βελτίωση της διδασκαλίας, γ) στην επικαιροποίηση γνώσεων και απόκτηση νέων δεξιοτήτων, δ) στην προσωπική και επαγγελματική τους ανάπτυξη, ε) στη διαμόρφωση ενταξιακών σχολικών κοινοτήτων και στ) στην υποστήριξη και διαμόρφωση κουλτούρας της συμμετοχικής διοίκησης των σχολικών μονάδων.

Β. Πλαίσιο οργάνωσης της επιμόρφωσης σε συνεργασία με φορείς: Η επιμόρφωση σχεδιάζεται και συντονίζεται από το Ε.Κ.Ε.Π.Ε. σύμφωνα με τις γεωγραφικές/διοικητικές περιφέρειες της χώρας σε συνεργασία: α) με τα ΑΕΙ που έχουν συνάφεια με την εκπαίδευση των εκπαιδευτικών, αξιοποιώντας τόσο τις ειδικές γνώσεις των μελών ΔΕΠ και των ερευνητικών τους ομάδων, αλλά παράλληλα και τις υφιστάμενες δομές, όπως τα Διδασκαλεία των Παιδαγωγικών Τμημάτων, τις δομές της ΑΣΠΑΙΤΕ. και β) με υποστηρικτικές δομές, όπως ΠΕ.Κ.Ε.Σ.,

Κ.Ε.Σ.Υ., Κ.Ε.Α. και με δομές που παρέχουν ήδη επιμόρφωση, όπως το ΙΤΥΕ Διόφαντος.

Γ. Τεκμηρίωση επιμορφωτικών περιεχομένων: Η συνεχιζόμενη επαγγελματική ανάπτυξη θα πρέπει να τεκμηριώνεται και να συνδέεται: α) με τις βασικές επιμορφωτικές ανάγκες των εκπαιδευτικών, β) με τις εξελίξεις της κοινωνίας, π.χ. δημογραφικές, τεχνολογικές, κοινωνικές κ.ά., γ) με τις επιστημονικές γνώσεις στις επιστήμες της Παιδαγωγικής και των Ειδικών Επιστημών, δ) με τη θεωρία και την εκπαιδευτική πράξη και πραγματικότητα των εκπαιδευτικών

Δ. Σύνδεση με ευρύτερο πλαίσιο προσόντων εκπαιδευτικού: Τα προσφερόμενα επιμορφωτικά προγράμματα θα πρέπει να εναρμονίζονται με συγκεκριμένες δεξιότητες και ικανότητες που είναι αναγκαίες για την άσκηση του εκπαιδευτικού έργου, δηλαδή με ένα συγκεκριμένο πλαίσιο προσόντων, όπως αυτό σκιαγραφείται από ευρωπαϊκούς και εθνικούς φορείς καθώς και από την παιδαγωγική επιστήμη.

Ε. Εστίαση και επίπεδα επιμόρφωσης: Είναι σκόπιμο η επιμόρφωση να απευθύνεται σε τρία βασικά επίπεδα: α) την εισαγωγική υποχρεωτική επιμόρφωση των νεοδιοριστών εκπαιδευτικών, β) την επιμόρφωση των ήδη υπηρετούντων (αναπληρωτών και μόνιμων), γ) την περιοδική επιμόρφωση του συνόλου του διδακτικού προσωπικού πάνω σε καινοτόμα και διαφοροποιημένα θέματα, π.χ. νέα σχολικά βιβλία, τμήματα της διδακτικής των γνωστικών τους αντικειμένων.

ΣΤ. Διάρκεια επιμορφωτικών δράσεων: Οι επιμορφωτικές δράσεις, ανάλογα με τη σκοπιμότητά τους μπορούν να έχουν διαφορετική διάρκεια: α)

ταχύρρυθμη, π.χ. 3-4 εβδομάδων β) μεσαίας διάρκειας, π.χ. δίμηνη ή τρίμηνη και γ) μεγαλύτερης διάρκειας π.χ. εξάμηνη.

Θεματικοί άξονες επιμόρφωσης: Το περιεχόμενο της επιμόρφωσης προτείνεται να εστιάζει στους ακόλουθους θεματικούς άξονες:

- σε θέματα εκπαιδευτικού σχεδιασμού παιδαγωγικών δράσεων
- σε συγκεκριμένα γνωστικά αντικείμενα και τη διδακτική τους
- σε ζητήματα διαχείρισης τάξης
- σε θέματα κοινωνικής ένταξης, διαπολιτισμικότητας, δημοκρατίας/ενεργού πολιτεϊότητας, αλληλεγγύης και εθελοντισμού
- σε ζητήματα εκπαιδευτικής ένταξης μαθητών με αναπηρία
- σε θέματα διοίκησης και ανάπτυξης σχολικών μονάδων, συνεργασίας της σχολικής μονάδας με την οικογένεια και την κοινότητα
- σε θέματα προσωπικής και επαγγελματικής ανάπτυξης

Μορφές επιμόρφωσης:

- α) Δημιουργία ηλεκτρονικού συστήματος καταγραφής και συντονισμού επιμορφωτικών δράσεων (e-epimorfosi-atlas)
- β) Περιοδική, μικτή επιμόρφωση διαφορετικής διάρκειας
- γ) Επιμόρφωση σύντομης διάρκειας ως πλαίσιο ηλεκτρονικής αυτομάθησης
- δ) Δημιουργία δικτύων εκπαιδευτικών και κοινοτήτων μάθησης
- ε) Ενδοσχολική επιμόρφωση εντός εργασιακού ωραρίου
- στ) Μη τυπικές μορφές επιμόρφωσης

Πλαίσιο χρηματοδότησης: Η επιμόρφωση προς τους εκπαιδευτικούς παρέχεται δωρεάν. Η χρηματοδότηση των επιμορφωτικών προγραμμάτων γίνεται τόσο στο πλαίσιο προγραμμάτων ΕΣΠΑ, όσο και από άλλους πόρους χρηματοδότησης όπως το Εθνικό Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων. Επίσης, προβλέπεται η εισαγωγή εκπαιδευτικών σε μεταπτυχιακά προγράμματα σπουδών, χωρίς δίδακτρα.

ΣΧΟΛΙΚΗ ΖΩΗ ΚΑΙ ΜΑΘΗΤΙΚΕΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΕΣ

A. Μαθητικές Κοινότητες

1. Η ενεργός συμμετοχή των μαθητών/τριών στη σχολική ζωή αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για την υλοποίηση των σκοπών της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης.

2. Η συμμετοχή των μαθητών/τριών στην οργάνωση της μαθητικής και σχολικής ζωής αποσκοπεί να βοηθήσει τους μαθητές :

α) Να αποκτήσουν υπευθυνότητα και άμεση αντίληψη της σημασίας του δημοκρατικού διαλόγου στη διαμόρφωση του συνειδητού και δημιουργικού πολίτη.

β) Να συμβάλλουν στην ομαλή και γόνιμη λειτουργία της εκπαιδευτικής διαδικασίας ώστε να επιτευχθεί η συστηματική μετάδοση της απαραίτητης και ουσιαστικής γνώσης.

γ) Να διαμορφώσουν δική τους αντίληψη για τη ζωή στο πλαίσιο της σύνδεσης σχολείου και κοινωνίας, ώστε να έχουν ως νέοι τα απαραίτητα εφόδια για την παραπέρα πορεία και εξέλιξή τους. (αντιγραφή από ν.1566/85)

3. Με απόφαση του Υπουργού Παιδείας ρυθμίζονται τα θέματα που αναφέρονται στη συγκρότηση των μαθητικών κοινοτήτων, στα όργανα και τη διαδικασία εκλογής τους καθώς και στον τρόπο συμμετοχής τους στην οργάνωση της μαθητικής ζωής.

Β. Σχολικός Κανονισμός

1. Ο Σχολικός Κανονισμός περιλαμβάνει το σύνολο των όρων και των κανόνων που ρυθμίζουν τη συνύπαρξη των μελών της εκπαιδευτικής κοινότητας, την οργάνωση και τη λειτουργία του σχολείου και που διασφαλίζουν την απρόσκοπτη και αποτελεσματική επίτευξη του εκπαιδευτικού έργου.

2. Ο Σχολικός Κανονισμός ενισχύει στη σχολική κοινότητα τις αρχές της δημοκρατίας, του αλληλοσεβασμού, της επικοινωνίας, της ισότητας, της συμμετοχής, της ανεκτικότητας, της αλληλεγγύης και της συνεργασίας, εμπνέει τη φροντίδα της καλής λειτουργίας του σχολείου αλλά και των καθημερινών σχέσεων μεταξύ μαθητών/τριών, εκπαιδευτικών και γονέων.

3. Το περιεχόμενο του Σχολικού Κανονισμού λαμβάνοντας υπόψη τις ιδιαιτερότητες και τις ανάγκες του κάθε σχολείου αναφέρεται:

α) Στα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των μαθητών/τριών, των εκπαιδευτικών και των γονέων/κηδεμόνων.

β) Στις αρμοδιότητες και τα καθήκοντα των οργάνων διοίκησης του σχολείου και τους κανόνες που διέπουν τη λειτουργία του Συλλόγου Διδασκόντων, του Σχολικού Συμβουλίου και των μαθητικών κοινοτήτων.

γ) Στον τρόπο συμμετοχής των μαθητών/τριών, των εκπαιδευτικών και των γονέων/κηδεμόνων στη λήψη αποφάσεων για ζητήματα που αφορούν τη σχολική ζωή.

δ) Στους κανόνες συνύπαρξης που ενθαρρύνουν τις θετικές σχέσεις μεταξύ των μελών της εκπαιδευτικής κοινότητας, τόσο σε επίπεδο σχολείου όσο και σε

επίπεδο τάξης/τμήματος, και στους τρόπους παρέμβασης για την αντιμετώπιση συμπεριφορών που διαταράσσουν τις αρμονικές σχέσεις στη σχολική ζωή.

ε) Στην οργάνωση και χρήση των σχολικών χώρων και εγκαταστάσεων, της υλικοτεχνικής υποδομής και του εργαστηριακού εξοπλισμού, των οπτικοακουστικών ή άλλων οργάνων και μέσων διδασκαλίας.

στ) Στους γενικούς κανόνες που διέπουν την οργάνωση της σχολικής ζωής και ειδικότερα αυτούς που αφορούν την προσέλευση, την αποχώρηση των μαθητών/τριών στην/από την τάξη ή το σχολείο, την αλλαγή αίθουσας, τα διαλείμματα και τη φοίτηση στο ολοήμερο πρόγραμμα, το πρωτόκολλο που ακολουθεί το σχολείο στην περίπτωση ασθένειας, ατυχήματος, χορήγησης φαρμακευτικής αγωγής, σχολικής και ενδοοικογενειακής βίας, τα μέτρα που λαμβάνει το σχολείο για την προστασία προσωπικών δεδομένων, την υγιεινή, την ασφάλεια, την ασφαλή πρόσβαση στο διαδίκτυο ή τους κανόνες που διέπουν τη χρήση κινητών τηλεφώνων και άλλων ηλεκτρονικών μέσων από τους/τις εκπαιδευτικούς και τους/τις μαθητές/τριες.

η) Στην οργάνωση της σίτισης κατά τη διάρκεια του ολοήμερου προγράμματος, την οργάνωση των εξωσχολικών δραστηριοτήτων που υλοποιούνται στο σχολείο μετά τη λήξη του διδακτικού ωραρίου και στους κανόνες λειτουργίας που τις διέπουν.

θ) Στην οργάνωση των σχολικών εορτών, των σχολικών δραστηριοτήτων, τη συμμετοχή του σχολείου στις μαθητικές παρελάσεις, τον εκκλησιασμό, την πρωινή συγκέντρωση μαθητών/τριών και εκπαιδευτικών.

ι) Στη διαμόρφωση μηχανισμών τακτικής και αμφίδρομης επικοινωνίας και στη συνεργασία του σχολείου με τους γονείς/κηδεμόνες και τον Σύλλογο Γονέων και Κηδεμόνων.

ια) Στους τρόπους διάχυσης της πληροφορίας και της διασφάλισης του δικαιώματος ενημέρωσης των μελών της εκπαιδευτικής κοινότητας σχετικά με τη σχολική ζωή.

ιβ) Στην ανάπτυξη συνεργασιών του σχολείου με φορείς της ευρύτερης κοινότητας, την τοπική αυτοδιοίκηση και τον Σύλλογο Γονέων και Κηδεμόνων.

ιγ) Στον καθορισμό του τρόπου αναπλήρωσης του εκπαιδευτικού που απουσιάζει.

ιδ) Οποιοδήποτε άλλο ζήτημα το οποίο δεν περιλαμβάνεται στο παρόν άρθρο και θεωρείται σημαντικό για την οργάνωση και λειτουργία του σχολείου.

4. Βασική αρχή για την κατάρτιση του Σχολικού Κανονισμού είναι η ισότιμη συμμετοχή όλων των μελών της εκπαιδευτικής κοινότητας. Στη σύνταξη του Σχολικού Κανονισμού συμβάλλουν με τις προτάσεις τους οι μαθητές και μαθήτριες, οι εκπαιδευτικοί και οι γονείς/κηδεμόνες. Η τελική διαμόρφωση του Σχολικού Κανονισμού αποτελεί αρμοδιότητα και ευθύνη του Συλλόγου Διδασκόντων.

5. Η κατάρτιση του Σχολικού Κανονισμού ακολουθεί την ακόλουθη διαδικασία:

α) Στις αρχές του σχολικού έτους η διεύθυνση του σχολείου ενημερώνει τον Σύλλογο Διδασκόντων, τον Σύλλογο Γονέων και Κηδεμόνων ή εκπρόσωπο/εκπροσώπους των γονέων/κηδεμόνων στις περιπτώσεις που δεν έχει συγκροτηθεί Σύλλογος Γονέων και Κηδεμόνων και τα όργανα των Μαθητικών Κοινοτήτων, σχετικά με τον Σχολικό Κανονισμό, τον σκοπό και τους στόχους του, τη διαδικασία της σύνταξής του και τους άξονες/διαστάσεις που μπορεί να περιλαμβάνει. Στο στάδιο αυτό, διατίθεται συγκεκριμένος διδακτικός χρόνος στο καθημερινό πρόγραμμα για τη συζήτηση του Σχολικού Κανονισμού με τους μαθητές/ριες ανά τμήμα/τάξη, τη συγκέντρωση των προτάσεών τους από τους εκπαιδευτικούς της τάξης και τη διαβίβασή τους στον Σύλλογο Διδασκόντων.

β) Ακολουθεί σύσταση επιτροπής, από το Διευθυντή του σχολείου, με εκπροσώπους των εκπαιδευτικών, των γονέων/κηδεμόνων και των μαθητικών κοινοτήτων, η οποία αναλαμβάνει εντός συγκεκριμένου χρονοδιαγράμματος να συντάξει προσχέδιο του Σχολικού Κανονισμού. Η επιτροπή αποστέλλει προς έγκριση το προσχέδιο στον Σύλλογο Διδασκόντων, τον Σύλλογο Γονέων και Κηδεμόνων ή στον/τους εκπρόσωπο/ους των γονέων/κηδεμόνων και στα όργανα των Μαθητικών Κοινοτήτων. Εντός ορισμένης προθεσμίας, πραγματοποιείται ειδική συνεδρίαση του Σχολικού Συμβουλίου στην οποία συζητείται το θέμα και αφού υποβληθούν παρατηρήσεις ή προτάσεις, πραγματοποιείται τελική συνεδρίαση του Συλλόγου Διδασκόντων και εγκρίνεται ο σχολικός κανονισμός. Στην όλη διαδικασία δύναται να συμμετέχει ο Συντονιστής Εκπαιδευτικού Έργου υπεύθυνος παιδαγωγικής καθοδήγησης του σχολείου, εφόσον προσκληθεί από το Σύλλογο Διδασκόντων.

γ) Ο Σχολικός Κανονισμός επικυρώνεται από τον/τη Συντονιστή/ρια Εκπαιδευτικού Έργου υπεύθυνο/η παιδαγωγικής καθοδήγησης του σχολείου και από το Τμήμα Εκπαιδευτικών Θεμάτων της οικείας Διεύθυνσης Εκπαίδευσης.

6. Ο Σχολικός Κανονισμός τίθεται σε ισχύ την επόμενη της επικύρωσής του από τη οικεία Διεύθυνση Εκπαίδευσης και είναι υποχρεωτικός για όλα τα μέλη της εκπαιδευτικής κοινότητας και ειδικότερα για τους/τις μαθητές/ριες, τους/τις εκπαιδευτικούς και τους γονείς/κηδεμόνες. Η διεύθυνση του σχολείου ενημερώνει εγκαίρως όλα τα μέλη της εκπαιδευτικής κοινότητας για το περιεχόμενο του Σχολικού Κανονισμού.

7. Ο Σχολικός Κανονισμός μπορεί να αναπροσαρμόζεται σε ετήσια βάση, ή σε περίπτωση που το ορίζει το θεσμικό πλαίσιο, ή όταν αποτελεί αίτημα των 2/3 των μελών του Σχολικού Συμβουλίου.

8. Το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής εισηγείται σχετικά με τη φιλοσοφία και το περιεχόμενο του Σχολικού Κανονισμού, προκειμένου να ενημερωθούν και να καθοδηγηθούν οι εκπαιδευτικοί στην κατάρτισή του, δίνοντας έμφαση στις αρχές

της δημοκρατικής λειτουργίας των σχολείων, τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των μελών της εκπαιδευτικής κοινότητας.

Γ. Σχολικοί Συνεταιρισμοί

Ο σχολικός συνεταιρισμός είναι θεσμός κοινωνικής ζωής του σχολείου και ελεύθερη ένωση των μαθητών. Βασίζεται στην έμφυτη κοινωνικότητα του παιδιού την ελεύθερη συμμετοχή, την αμοιβαία κατανόηση και τον αλληλοσεβασμό. Εφαρμόζει τις αρχές της αυτοδιοίκησης και των δημοκρατικών διαδικασιών. Έχει ως σκοπό τη διαπαιδαγώγηση των μαθητών σχετικά με τις αρχές της αλληλοβοήθειας, της συνεργασίας και της κοινωνικής ευθύνης, την ανάπτυξη της ανεξάρτητης σκέψης και δημοκρατικής συνείδησης, καθώς και τη γνώση συλλογικών μορφών οικονομικής δραστηριότητας. (αντιγραφή από ν.1566/85)

Στόχοι του σχολικού συνεταιρισμού

- Η ανάπτυξη επαγγελματικών δεξιοτήτων εκ μέρους των μαθητών και των μαθητριών, η προσομοιωτική άσκηση επαγγελματικών ρόλων και η παροχή Σχολικού Επαγγελματικού Προσανατολισμού
- Η ανάπτυξη κοινωνικών δεξιοτήτων
- Η διαθεματική προσέγγιση των δραστηριοτήτων του σχολικού συνεταιρισμού με τις μαθησιακές δραστηριότητες και την πολιτειακή αγωγή
- Η συνεργασία και διασύνδεση με φορείς της τοπικής κοινωνίας

Η οργάνωση και η λειτουργία των σχολικών συνεταιρισμών καθορίζονται με απόφαση του Υπουργού Παιδείας.

Οργανώσεις Γονέων και Κηδεμόνων-Σχολές Γονέων

Στηρίζουμε την παρουσία των γονέων/κηδεμόνων στο εκπαιδευτικό γίνεσθαι με ουσιαστική συμμετοχή, συντονισμένη στις αρχές των εκπαιδευτικών προσδοκώμενων και προσανατολισμένη στην «εκτός αίθουσας» εκπαίδευση.

Η μόρφωση και η καλλιέργεια σκέψης και χαρακτήρα κατά τη διάρκεια της 14χρονης υποχρεωτικής εκπαίδευσης των μαθητών/ριών χρειάζεται το **συντονισμό** και τη **συνεργασία** ανάμεσα στο σχολείο, τους γονείς, την κοινότητα, με τρόπο διακριτό των αρμοδιοτήτων και των χώρων ευθυνών κάθε ομάδας.

Οι θεσμοθετημένοι σύλλογοι και οι οργανώσεις γονέων ενισχύονται, ώστε να αναλάβουν πιο ενεργό ρόλο για την **ενημέρωση** όλων των γονέων σε ζητήματα

συμβουλευτικής και εκπαίδευσης των παιδιών, και **διαμόρφωση** υγιών συμπεριφορών και στάσεων. Γι' αυτό:

α) Ιδρύεται μία τουλάχιστον **Σχολή Γονέων** σε κάθε Δήμο.

β) **ενημερώνονται** από την πολιτεία και ενημερώνουν τα μέλη τους για το λειτουργικό τους πλαίσιο, τις δυνατότητες δράσης τους, καθώς και για την λειτουργία των σχολών γονέων. Υποστηρίζονται σε διαδικασίες **ψηφιακού γραμματισμού**, ώστε να δύνανται να συμμετέχουν στην ηλεκτρονική ενημέρωση που γίνεται από το σχολείο αλλά και γενικότερα.

γ) **υποστηρίζονται, ώστε να διερευνήσουν** τις γενικές και ειδικές ανάγκες που υπάρχουν σε κάθε μαθητική κοινότητα, και σε συνεργασία με τη διεύθυνση του σχολείου, **να δρομολογήσουν** από την αρχή της σχολικής χρονιάς συναντήσεις με ειδικούς επιστήμονες, οι οποίοι θα ενημερώσουν και θα στηρίξουν τους γονείς σε ζητήματα που αφορούν την υγιή ανατροφή και εκπαίδευση των παιδιών τους.

δ) **ενισχύεται το πλαίσιο συνεργασίας τους** με τοπικούς φορείς, ώστε να **διευκολύνουν** τη συμμετοχή του σχολείου στην εκτός αίθουσας εκπαιδευτική διαδικασία, η οποία συμπληρώνει και ενισχύει αυτή που διενεργείται εντός της σχολικής αίθουσας.

Έτσι, διευκολύνεται και ενισχύεται η δουλειά του εκπαιδευτικού, ενώ επιτυγχάνεται μεγαλύτερη **συνεργασία εκπαιδευτικών και γονέων** σε σχολικές εκπαιδευτικές δράσεις. Η συνεργασία αυτή επιφέρει θετικά οφέλη στους μαθητές και μαθήτριες και γι' αυτό αποτελεί ζητούμενο εδώ και χρόνια της εκπαιδευτικής κοινότητας, όπως καταδεικνύουν πανεπιστημιακές έρευνες πάνω στα διάφορα μοντέλα συνεργασίας σχολείου-οικογένειας.

Υποχρέωση της πολιτείας είναι

- να διευκολύνει και επεκτείνει θεσμικά και ουσιαστικά τους κοινούς τόπους συνάντησης και τις μορφές επικοινωνίας εκπαιδευτικών και γονέων και
- η ενεργοποίηση των μηχανισμών συμβουλευτικής στήριξης των γονιών, ειδικά και γενικά, για να μπορέσουν με τη σειρά τους να στηρίξουν τα παιδιά τους, ώστε να εξελιχθούν σε λειτουργικές προσωπικότητες μέσα στην κοινότητα. Και αυτό μπορεί να γίνει στο πλαίσιο της σχέσης τους με το δημόσιο σχολείο.